

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Narodowy Bank Polski
DG.WP.031.1.2025.567.AD

Druk nr 1321
Warszawa, 28 maja 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

zgodnie z art. 70 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o Narodowym Banku Polskim przekazuję

- „Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2024 roku”

zatwierdzone przez Radę Polityki Pieniężnej w dniu 6 maja 2025 r.

Z poważaniem

(-) Adam Glapiński

NARODOWY
BANK POLSKI

Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2024 roku

Warszawa, 2025 r.

Spis treści

Synteza	6
1. Funkcjonowanie organów Narodowego Banku Polskiego	11
1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego	11
1.2. Rada Polityki Pieniężnej	12
1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego	14
1.4. Plan działalności NBP	16
2. Polityka pieniężna	17
2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2024 r.	17
2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2024 r.	19
2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2024 r.	26
3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego	34
3.1. Nadzór makroostrożnościowy	34
3.2. Współpraca z innymi instytucjami publicznymi w zakresie stabilności finansowej	36
3.3. Działalność analityczna i badawcza w zakresie systemu finansowego	36
3.4. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej	38
3.5. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej	39
4. Działalność emisyjna	40
4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu	40
4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich	40
4.3. Funkcjonowanie obrotu gotówkowego	41
4.4. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego	41
4.5. Fałszerstwa polskich znaków pieniężnych	42
5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi	44
5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych	44
5.2. Strategia zarządzania rezerwami dewizowymi	45
5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi	46
5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych	47
5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej	49
6. Działalność dewizowa	51
6.1. Rejestr działalności kantorowej	51
6.2. Decyzje w sprawach dewizowych	51

6.3. Kontrola obrotu dewizowego	51
7. Działania na rzecz systemu płatniczego	54
7.1. Realizacja zadań operacyjnych	54
7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego	55
7.3. Nadzór nad systemem płatniczym	56
7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych	57
8. Obsługa Skarbu Państwa	59
8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP	59
8.2. Obsługa zagranicznych zobowiązań i należności budżetu państwa	60
8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi	60
8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym	61
9. Działalność analityczno-badawcza	62
9.1. Analizy i badania dotyczące polityki pieniężnej	62
9.2. Analizy i badania procesów cenotwórczych, cen i inflacji	62
9.3. Prognozowanie makroekonomiczne i rozwój modeli prognostycznych	63
9.4. Analizy i badania sytuacji fiskalnej	63
9.5. Analizy gospodarki światowej i wpływu zagranicy na polską gospodarkę	63
9.6. Analizy i badania rynku pracy oraz sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych	64
9.7. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej i finansowej przedsiębiorstw	64
9.8. Publikacje naukowe pracowników NBP	64
9.9. Konferencje naukowe organizowane przez NBP oraz współpraca ze środowiskiem naukowym	65
10. Działalność statystyczna	66
10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki	66
10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych	67
11. Działalność edukacyjna, komunikacyjna i promocyjna	72
11.1. Działalność edukacyjna	72
11.2. Działalność komunikacyjna i promocyjna	75
11.3. Działalność wydawnicza i biblioteczna	76
11.4. Rozpatrywanie skarg, wniosków, listów i petycji	77
12. Działalność legislacyjna	79
12.1. Działalność legislacyjna organów NBP	79
12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych	79
12.3. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej	81

13. Współpraca międzynarodowa	83
13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej	83
13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami bankowymi i finansowymi	85
14. Działalność wewnętrzna	88
14.1. Zarządzanie kadrami	88
14.2. Zmiany organizacyjne	89
14.3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	89
14.4. Działalność inwestycyjna	89
14.5. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP	90
14.6. Audyt wewnętrzny	90
14.7. Działalność oddziałów okręgowych NBP	91
14.8. Zapewnienie bezpieczeństwa	91
15. Sytuacja majątkowa i kapitałowa oraz wynik finansowy NBP za 2024 r.	93
15.1. Wstęp	93
15.2. Charakterystyka bilansu NBP	98
15.3. Charakterystyka rachunku zysków i strat NBP	111
Załączniki	119
Wybrane dane makroekonomiczne i finansowe	119
Lista wybranych publikacji NBP	123
Wyniki głosowań członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami	125
Schemat organizacyjny NBP według stanu na 31 grudnia 2024 r.	135
Spis najważniejszych skrótów	136

Synteza

1. Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Centralnym bankiem państwa jest Narodowy Bank Polski. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza”. Podstawowe zadania NBP określa ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim i ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, a także Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Protokół nr 4 w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. W 2024 r. NBP działał zgodnie z *Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2024* oraz *Planem działalności NBP na lata 2024–2026*.
2. *Sprawozdanie* przedstawia realizację przez NBP ustawowych zadań w 2024 r. w następujących obszarach: polityka pieniężna, działania na rzecz stabilności systemu finansowego, działalność emisyjna, zarządzanie rezerwami dewizowymi, działalność dewizowa, działania na rzecz systemu płatniczego, obsługa Skarbu Państwa, działalność analityczno-badawcza, działalność statystyczna, działalność edukacyjna, komunikacyjna i promocyjna oraz współpraca międzynarodowa. W *Sprawozdaniu* przedstawiono również działalność legislacyjną i działalność wewnętrzną, a także opis sytuacji majątkowej i kapitałowej oraz wynik finansowy za 2024 r.
3. Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego. W 2024 r. strukturę organizacyjną NBP tworzyły: Centrala i 16 jednostek organizacyjnych.
4. W związku z agresją Rosji na Ukrainę Zarząd Narodowego Banku Polskiego w 2024 r. kontynuował udzielanie pomocy Narodowemu Bankowi Ukrainy.
5. W 2024 r. polityka pieniężna była prowadzona zgodnie z *Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2024*. Podobnie jak w poprzednich latach głównym celem polityki pieniężnej było utrzymanie stabilności cen, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. NBP dążył do zapewnienia stabilności cen, wykorzystując strategię celu inflacyjnego. W ramach tej strategii od 2004 r. celem polityki pieniężnej jest utrzymanie inflacji – rozumianej jako procentowa roczna zmiana indeksu cen towarów i usług konsumpcyjnych – na poziomie 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyień o szerokości ± 1 punktu procentowego w średnim okresie. Decyzje w zakresie polityki pieniężnej były podejmowane na podstawie dostępnych informacji dotyczących bieżącej i oczekiwanej sytuacji makroekonomicznej, w tym kształtowania się inflacji i koniunktury gospodarczej. W Polsce – pomimo osłabionej koniunktury u głównych partnerów handlowych – nastąpiło wyraźne ożywienie aktywności gospodarczej. W 2024 r. wzrost PKB przyspieszył do 2,9% (z 0,2% w 2023 r.). Wyraźnie wzrosła dynamika popytu krajowego (wzrost o 4,2% po spadku o 3,0% w 2023 r.), w tym konsumpcji gospodarstw domowych (wzrost o 3,1% po spadku o 0,3% w 2023 r.) i spożycia publicznego, przy istotnym zwiększeniu się wkładu zmiany zapasów do dynamiki PKB. Jednocześnie, ze względu na zakończenie wydatkowania środków z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020, obniżyły się inwestycje. Na rynku pracy utrzymywał się wysoki poziom liczby pracujących, a stopa bezrobocia pozostawała na historycznie niskim poziomie. W takich uwarunkowaniach, a także w związku ze znacznymi podwyżkami płac w sektorze publicznym oraz znacznym wzrostem płacy minimalnej, wzrost wynagrodzeń w gospodarce narodowej w 2024 r. przyspieszył – zarówno

w ujęciu nominalnym (13,6%), jak i realnym (9,5%) – do najwyższego poziomu od początku XXI w. Jednocześnie, mimo poprawy krajowej koniunktury, nastąpiło istotne poluzowanie polityki fiskalnej. W 2024 r. deficyt sektora finansów publicznych wzrósł do 6,6% PKB z 5,3% PKB w 2023 r., do czego przyczyniło się m.in. podniesienie wysokości świadczenia wychowawczego oraz istotne podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli i pracowników państwowej sfery budżetowej. Z kolei projekt ustawy budżetowej na 2025 r. wskazywał, że w 2025 r. deficyt sektora finansów publicznych będzie nadal wysoki. W I połowie 2024 r. inflacja CPI obniżyła się do poziomu zgodnego z celem inflacyjnym NBP (2,8% r/r w I kw. i 2,5% r/r w II kw.), do czego przyczyniły się efekty zacieśnienia polityki pieniężnej w latach 2021-2022, a także ustępowanie efektów globalnych szoków związanych z pandemią oraz zbrojną agresją Rosji na Ukrainę. Jednocześnie prognozy sygnalizowały ryzyko wyraźnego wzrostu inflacji w II połowie 2024 r. w przypadku odmrożenia administrowanych cen nośników energii. W II połowie 2024 r. wzrost administrowanych cen nośników energii nastąpił, co – wraz z efektami wcześniejszego podwyższenia podatku VAT na podstawowe produkty spożywcze – przyczyniło się do wzrostu inflacji powyżej celu NBP (4,5% r/r w III kw. i 4,8% r/r w IV kw.). Jednocześnie wszystkie miary inflacji bazowej – po spadku w I połowie 2024 r. – wzrosły w ciągu II połowy 2024 r. W szczególności inflacja CPI po wyłączeniu cen żywności i energii w IV kw. 2024 r. wyniosła 4,1% r/r. Czynnikiem ograniczającym wzrost cen w 2024 r. był mocniejszy niż w poprzednich latach kurs złotego. Prognozy dostępne w II połowie 2024 r. wskazywały, że w 2025 r. inflacja utrzyma się wyraźnie powyżej celu inflacyjnego NBP. Jednocześnie w średnim okresie według projekcji NBP – przy założeniu utrzymania stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie – inflacja miała powrócić do celu NBP. Czynniki niepewności dotyczącymi perspektyw inflacji pozostawały przy tym: wpływ podwyższonej dynamiki cen energii na oczekiwania inflacyjne, dalsze działania w zakresie polityki fiskalnej i regulacyjnej, tempo ożywienia gospodarczego w Polsce oraz sytuacja na rynku pracy. Wobec powyższych uwarunkowań, dążąc do trwałego powrotu inflacji do celu inflacyjnego NBP w średnim okresie, w 2024 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną na poziomie 5,75%.

6. W 2024 r. NBP prowadził politykę pieniężną wykorzystując instrumenty przewidziane w *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2024*. Podstawowym instrumentem polityki pieniężnej w 2024 r. były stopy procentowe NBP. Podobnie jak w poprzednich latach, celem operacyjnym polityki pieniężnej było kształtowanie stawki POLONIA w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Cel operacyjny realizowany był głównie przy wykorzystaniu podstawowych operacji otwartego rynku, przeprowadzanych regularnie, raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP, co do zasady z 7-dniowym okresem zapadalności. Uzupełniającą rolę w tym zakresie pełniły operacje dostrajające. Realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej sprzyjał system rezerwy obowiązkowej, który oddziaływał w kierunku stabilizacji stawki POLONIA. W 2024 r. banki miały możliwość lokowania nadwyżek środków w formie depozytu na koniec dnia w NBP oraz uzupełniania niedoborów środków, korzystając z kredytu lombardowego oferowanego przez NBP. W analizowanym okresie NBP nie przeprowadzał operacji strukturalnych, a wartość nominalna portfela dłużnych papierów wartościowych skupionych przez NBP w ramach tych operacji w latach 2020-2021 wyniosła 126,2 mld zł na koniec 2024 r., wobec 135,1 mld zł według stanu na koniec 2023 r. W 2024 r. nastąpił wzrost nadpłynności utrzymującej się w sektorze bankowym, w porównaniu do roku poprzedniego. Średni dzienny poziom środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego, przekraczających poziom rezerwy obowiązkowej, w grudniu 2024 r. wyniósł 352,8 mld zł i był o 51,6 mld zł wyższy niż w analogicznym okresie 2023 r. Do wzrostu nadpłynności

w 2024 r. w największym stopniu przyczynił się skup netto walut obcych dokonywany przez NBP na zlecenie klientów. W kierunku ograniczenia nadpłynności sektora bankowego w 2024 r. oddziaływał z kolei wzrost wartości pieniądza gotówkowego w obiegu.

7. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim do zadań NBP należy „kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego”. Polski bank centralny realizuje to zadanie w sposób ciągły przez działania, których celem jest zapewnienie stabilnych warunków funkcjonowania banków i całego systemu finansowego. W 2024 r. NBP kontynuował działania na rzecz rozwoju systemu płatniczego i jego sprawnego funkcjonowania. Narodowy Bank Polski uczestniczył w tworzeniu przepisów prawnych dotyczących sektora bankowego, prowadził analizy i badania krajowego systemu bankowego oraz współpracował ze Związkiem Banków Polskich.
8. Narodowy Bank Polski na bieżąco analizuje stabilność i rozwój systemu finansowego, w wymiarze krajowym i międzynarodowym. Wyniki analiz są publikowane w cyklicznych opracowaniach. NBP przewodniczy pracom Komitetu Stabilności Finansowej w formule KSF-M (nadzór makroostrożnościowy) i bierze udział w pracach KSF-K (zarządzanie kryzysowe). Opracowania NBP są w szerokim zakresie wykorzystywane przy podejmowaniu przez Komitet decyzji w obszarze nadzoru makroostrożnościowego. W 2024 r. NBP przygotował na potrzeby KSF-M nową strategię i metodykę ustalania antycyklicznego bufora kapitałowego. Narodowy Bank Polski współpracował z instytucjami tworzącymi sieć bezpieczeństwa finansowego, tj. z Ministerstwem Finansów (MF), Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) i Bankowym Funduszem Gwarancyjnym (BFG). Ponadto prowadził analizy i badania mające na celu pogłębienie wiedzy o procesach finansowych i współzależnościach systemu finansowego oraz gospodarki, a także operacjonalizację polityki makroostrożnościowej.
9. Głównym celem działalności emisyjnej NBP jest zapewnienie bezpieczeństwa i płynności obrotu gotówkowego. W 2024 r. wartość pieniądza gotówkowego w obiegu wzrosła o 9,5% i na koniec grudnia 2024 r. wynosiła 413,4 mld zł. Wyemitowano wartości kolekcjonerskie dla uczczenia 100. rocznicy utworzenia Banku Polskiego SA i stulecia wprowadzenia złotego do obiegu. Kontynuowano realizację Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego oraz wprowadzono zmiany dotyczące wymiany i klasyfikacji banknotów uszkodzonych przez systemy neutralizacji.
10. Zarządzając rezerwami dewizowymi, NBP dąży do zapewnienia bezpieczeństwa i niezbędnej płynności inwestowanych środków. Jednocześnie – spełniając te kryteria – podejmuje działania służące podwyższeniu dochodowości rezerw w długim okresie. W 2024 r. Narodowy Bank Polski zwiększył zasoby złota o 89,5 tony (do 448,2 tony) oraz zbudował portfel tytułów uczestnictwa funduszy inwestycyjnych replikujących indeksy akcyjne (ETF), co wpłynęło na uzyskanie wyższej stopy zwrotu rezerw.
11. Działalność dewizowa NBP polega na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz przeprowadzaniu określonych ustawowo kontroli. W 2024 r. skontrolowano 714 podmiotów, wydano 21 decyzji dewizowych oraz 46 decyzji w sprawie naruszenia warunków lub niedopełnienia obowiązków dotyczących prowadzenia działalności kantorowej. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. do rejestru działalności kantorowej prowadzonego przez Prezesa NBP wpisanych było 2212 przedsiębiorców.
12. Działania NBP na rzecz systemu płatniczego polegają przede wszystkim na prowadzeniu systemów płatności i dokonywaniu rozrachunków międzybankowych, organizowaniu rozliczeń pieniężnych

oraz sprawowaniu nadzoru nad systemem płatniczym. W 2024 r. kontynuowano prace nad nowym systemem RTGS w złotych (SORBNET3), analizowano zmiany regulacji prawnych dotyczących dostępu podmiotów niebankowych świadczących usługi płatnicze do tzw. wyznaczonych systemów płatności oraz sprawowano nadzór systemowy nad systemem płatniczym.

13. Prowadzona przez Narodowy Bank Polski obsługa bankowa budżetu państwa przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa i płynności rozliczeń środków sektora finansów publicznych. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. NBP prowadził 29 067 rachunków dla 2911 klientów. Narodowy Bank Polski obsługuje zobowiązania i należności zagraniczne budżetu państwa oraz obrót papierami wartościowymi. W 2024 r. zorganizowano łącznie 34 przetargi sprzedaży i zamiany skarbowych papierów wartościowych oraz 12 przetargów sprzedaży obligacji Banku Gospodarstwa Krajowego emitowanych na rzecz Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. NBP współpracował także z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym.
14. Prace analityczno-badawcze prowadzone w NBP w 2024 r. miały na celu diagnozę bieżącej i przyszłej sytuacji w polskiej gospodarce, m.in. w zakresie: wskaźników inflacji oraz procesów cenotwórczych, oczekiwań inflacyjnych, PKB i jego komponentów, rynku pracy, a także sytuacji finansowej gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Analizowano gospodarkę światową i wpływ zagranicy na gospodarkę Polski. Prowadzono prace związane z tworzeniem oraz doskonaleniem narzędzi analitycznych i prognostycznych. Wyniki analiz i badań były wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji przez Zarząd NBP oraz Radę Polityki Pieniężnej. Narodowy Bank Polski zorganizował 3 międzynarodowe konferencje naukowe i 2 inne naukowe wydarzenia międzynarodowe.
15. Narodowy Bank Polski realizuje zadania statystyczne obejmujące pozyskiwanie danych sprawozdawczych od podmiotów sektora finansowego oraz od podmiotów niefinansowych. W 2024 r. NBP dostosował infrastrukturę sprawozdawczą do nowych wymogów Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA) w zakresie sprawozdawczości ostrożnościowej oraz kontynuował badania procesów migracyjnych w Polsce, w tym wśród uchodźców z Ukrainy i imigrantów z Białorusi w Polsce. W NBP rozwijano ponadto narzędzia służące do analizy i agregacji danych w ramach Huba Statystycznego oraz doskonalono sposoby weryfikacji danych sprawozdawczych, w tym za pomocą metod uczenia maszynowego.
16. W 2024 r. Narodowy Bank Polski był inicjatorem i uczestnikiem projektów edukacyjnych realizowanych na terenie całego kraju. Przeprowadzono cykliczne konkursy dla środowisk szkolnych, akademickich i naukowych oraz kolejną edycję ogólnopolskiego programu edukacyjnego Złote Szkoły NBP. Uruchomiono program stypendialny Złote Indeksy NBP skierowany do studentów kierunków ekonomicznych na akademickich uczelniach publicznych w Polsce. Dofinansowano 86 projektów z zakresu edukacji ekonomicznej. NBP wzbogacił także ofertę edukacyjną i zbiory Centrum Pieniądza NBP, kontynuował działania komunikacyjne, w tym z okazji 100. rocznicy wprowadzenia złotego do obiegu i stulecia utworzenia Banku Polskiego SA oraz zorganizował nieodpłatne zajęcia edukacyjne dla uczniów z obszarów dotkniętych powodzią.
17. Narodowy Bank Polski uczestniczy w pracach Stałego Komitetu Rady Ministrów i innych gremiów międzyresortowych oraz współpracuje z organami państwa, opiniując projekty aktów prawnych dotyczących sektora bankowego i polityki gospodarczej. W ramach współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym NBP bierze udział w procesie opiniowania projektów opinii EBC do projektowanych aktów prawnych – unijnych i krajowych (państw członkowskich UE). W 2024 r. dotyczyły one m.in.: usług i systemów płatniczych, pieniądza elektronicznego, dostępu do danych

finansowych, nadzoru finansowego, stabilności finansowej, w tym cyberbezpieczeństwa, a także infrastruktury obsługi gotówkowej i płatności gotówkowych.

18. W 2024 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ERRS), komitetów i grup roboczych Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC) oraz ERRS, Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz grup eksperckich Komisji Europejskiej. W 2024 r. najważniejsze prace dotyczyły projektów unijnych aktów prawnych dotyczących funkcjonowania systemu finansowego oraz działań mających na celu dokończenie budowy unii bankowej. NBP współpracuje też z międzynarodowymi instytucjami bankowymi i finansowymi, w tym z Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych (Bank for International Settlements, BIS) oraz Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW). W 2024 r. kontynuowano udział w czasowym zwiększeniu zasobów finansowych MFW w ramach Nowych Porozumień Pożyczkowych (NAB) oraz pożyczki dwustronnej. NBP prowadził także dalsze działania pomocowe skierowane do banków centralnych spoza UE, w szczególności Narodowego Banku Ukrainy, oraz zorganizował konferencje międzynarodowe, w tym z okazji stulecia polskiego banku centralnego.
19. W 2024 r. przeciętne zatrudnienie w NBP było o 26 etatów niższe niż w 2023 r. i wyniosło 3263 etaty.
20. Suma bilansowa NBP na koniec 2024 r. przekroczyła kwotę 1 bln zł (1 046,8 mld zł) i jest to najwyższa suma bilansowa NBP od denominacji złotego, czyli od 1995 r. Wynik finansowy NBP za 2024 r. był ujemny i wyniósł -13,3 mld zł. NBP odnotował dodatni wynik zarządzania rezerwami dewizowymi w kwocie 19,8 mld zł. Poniósł koszty walki z inflacją, tj. prowadzenia polityki pieniężnej (koszty dyskonta od wyemitowanych bonów pieniężnych oraz koszty odsetek od rezerwy obowiązkowej), w wysokości -21,2 mld zł. Umocnienie złotego w relacji do walut obcych (zarówno w ujęciu średniorocznym, jak i rok do roku) pomniejszyło wynik finansowy NBP o 8,3 mld zł. Z kolei koszty działania i amortyzacji w 2024 r. były podobne jak w 2023 r. i wyniosły -1,8 mld zł (por. rozdział 15).

1. Funkcjonowanie organów Narodowego Banku Polskiego

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego.

1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego

W 2024 r. Prezes NBP w ramach swoich obowiązków przewodniczył Radzie Polityki Pieniężnej i Zarządowi NBP oraz Komitetowi Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej. Ponadto reprezentując Narodowy Bank Polski i Rzeczpospolitą Polską, Prezes NBP uczestniczył (lub był reprezentowany) m. in. w następujących spotkaniach międzynarodowych instytucji bankowych i finansowych:

- posiedzeniach Rady Ogólnej Europejskiego Banku Centralnego,
- nieformalnych posiedzeniach Rady ECOFIN,
- posiedzeniach Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego,
- posiedzeniach gubernatorów Banku Rozrachunków Międzynarodowych.

W 2024 r. Prezes NBP wydał 31 zarządzeń, dotyczących m.in. szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, a także sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w znaki pieniężne.

Ponadto Prezes NBP wydał 5 obwieszczeń: 3 zawierające jednolite teksty aktów prawnych organów NBP, obwieszczenie w sprawie ogłoszenia wykazu walut wymienialnych oraz obwieszczenie w sprawie ogłoszenia bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego za 2023 r.

Prezes NBP jako przełożony pracowników brał udział w kształtowaniu i realizowaniu polityki kadrowej, a także sprawował nadzór nad przestrzeganiem standardów pracy w NBP.

1.2. Rada Polityki Pieniężnej

Rada Polityki Pieniężnej

Przewodniczący:	Adam Glapiński
Członkowie:	Ireneusz Dąbrowski
	Iwona Duda
	Wiesław Janczyk
	Cezary Kochalski
	Ludwik Kotecki
	Przemysław Litwiniuk
	Gabriela Maśłowska
	Joanna Tyrowicz
	Henryk Wnorowski

W 2024 r. Rada Polityki Pieniężnej działała zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2024*. Odbyła 12 posiedzeń (w tym 11 decyzyjnych), na których podjęła 7 uchwał normatywnych. Uchwały RPP były publikowane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” i Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego.

W 2024 r. RPP nie podejmowała uchwał w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej i stopy dyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim (Tabela 1). Nie podejmowała także uchwał w sprawie stóp rezerwy obowiązkowej banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej ani w sprawie wysokości oprocentowania rezerwy obowiązkowej (Tabela 2).

Tabela 1. Stopy procentowe NBP na koniec 2024 r. (w %)

Stopa referencyjna	Stopa lombardowa	Stopa depozytowa	Stopa redyskontowa weksli	Stopa dyskontowa weksli
5,75	6,25	5,25	5,80	5,85

Źródło: dane NBP.

Tabela 2. Stopy rezerwy obowiązkowej i oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej na koniec 2024 r.

Stopa rezerwy obowiązkowej/oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej	Wysokość w %	Obowiązuje od dnia
Stopa rezerwy obowiązkowej od środków złotych i środków w walutach obcych zgromadzonych na rachunkach bankowych oraz od środków uzyskanych z tytułu emisji papierów wartościowych	3,50	31.03.2022 r.
Stopa rezerwy obowiązkowej od środków uzyskanych z tytułu operacji <i>repo</i> i <i>sell-buy-back</i> oraz środków pozyskanych co najmniej na 2 lata	0,00	1.03.2018 r.
Wysokość oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej*	5,75	5.10.2023 r.

* 1,0 wysokości stopy referencyjnej.

Źródło: dane NBP.

Uchwały podjęte przez RPP w 2024 r. dotyczyły:

- przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2023 r.,
- przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2023,
- oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2023,
- zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2023 r.,
- ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2025,
- zmiany uchwały w sprawie zasad rachunkowości Narodowego Banku Polskiego, wzoru bilansu, rachunku zysków i strat oraz zawartości informacji dodatkowej,
- zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2025.

W związku z art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim RPP przyjęła następujące dokumenty:

- *Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej* — za III i IV kwartał 2023 r. oraz za I i II kwartał 2024 r.,
- *Międzynarodową pozycję inwestycyjną Polski w 2023 r.*,
- *Prognozę bilansu płatniczego Rzeczypospolitej Polskiej na 2025 r.*,
- *Opinię do projektu ustawy budżetowej na rok 2024¹,*
- *Opinię do projektu ustawy budżetowej na rok 2025.*

Rada Polityki Pieniężnej rozpatrywała także projekcje inflacji i PKB oraz przyjęła trzy *Raporty o inflacji* (w marcu, lipcu i listopadzie).

¹ Opinią RPP z dnia 8 stycznia 2024 r. dotyczącą projektu *Ustawy budżetowej na rok 2024* przyjętego przez Radę Ministrów 19 grudnia 2023 r.

W 2024 r. członkowie RPP uczestniczyli w spotkaniach z analitykami rynkowymi oraz w konferencjach i seminariach naukowych o tematyce ekonomicznej.

1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego

Zarząd NBP

Przewodniczący:	Adam Glapiński
Wiceprezes NBP — Pierwszy Zastępca Prezesa NBP:	Marta Kightley
Wiceprezes NBP:	Adam Lipiński
Członkowie:	Marta Gajęcka
	Paweł Mucha
	Piotr Pogonowski
	Artur Soboń
	Rafał Sura
	Paweł Szalamacha

Zgodnie z ustawą o NBP działalnością Narodowego Banku Polskiego kieruje Zarząd NBP. Podejmuje on uchwały w sprawach niezastrzeżonych do wyłącznej kompetencji innych organów NBP oraz realizuje uchwały RPP. W 2024 r. Zarząd NBP wykonywał podstawowe zadania zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2024*, *Planem działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2024–2026* i *Planem finansowym Narodowego Banku Polskiego na rok 2024*.

Zarząd NBP rozpatrywał projekty uchwał i inne materiały na posiedzenie Rady Polityki Pieniężnej.

W 2024 r. Zarząd NBP zajmował się zagadnieniami dotyczącymi:

- projekcji inflacji i PKB,
- bieżącej sytuacji makroekonomicznej w kraju, w tym przebiegu procesów inflacyjnych, sytuacji sektora finansów publicznych, sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw i gospodarstw domowych oraz sytuacji na rynkach: pracy, nieruchomości, finansowym, kredytowym i walutowym,
- bieżącej sytuacji na światowych rynkach finansowych, w tym na rynkach finansowych strefy euro oraz krajów Europy Środkowej i Wschodniej,
- stabilności systemu finansowego w Polsce, w tym oceny funkcjonowania i perspektyw rozwoju systemu bankowego,
- płynności sektora bankowego oraz instrumentów polityki pieniężnej,
- sytuacji na rynku międzybankowym oraz operacji otwartego rynku.

Zarząd NBP omawiał także zagadnienia dotyczące: działalności emisyjnej, zarządzania rezerwami dewizowymi oraz funkcjonowania polskiego systemu płatniczego.

W 2024 r. Zarząd NBP odbył 36 posiedzeń. Podjął 63 uchwały (w tym: 41 uchwał normatywnych i 22 uchwały nienormatywne)² oraz 133 uchwały zarządcze.

Uchwały podjęte przez Zarząd NBP dotyczyły w szczególności:

- trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego,
- zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania rezerwy obowiązkowej,
- zarządzania rezerwami dewizowymi,
- regulaminu operacji kasowo-skarbcowych w Narodowym Banku Polskim,
- prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków bankowych,
- realizacji przez Narodowy Bank Polski w obrocie zagranicznym i krajowym poleceń wypłaty w walutach obcych i walucie krajowej oraz operacji czekowych w walutach obcych, a także skupu i sprzedaży walut obcych,
- zasad organizacji rachunkowości w Narodowym Banku Polskim,
- prowizji i opłat bankowych stosowanych przez Narodowy Bank Polski,
- zasad i trybu sporządzania planu finansowego Narodowego Banku Polskiego oraz sprawozdania z jego realizacji,
- zasad prowadzenia działalności edukacyjnej przez Narodowy Bank Polski,
- regulaminu organizacyjnego Narodowego Banku Polskiego.

Uchwały zarządcze Zarządu NBP dotyczyły m.in.:

- dalszego uczestnictwa NBP w programie Nowych Porozumień Pożyczkowych oraz przedłużenia obowiązywania umowy pożyczki dwustronnej zawartej pomiędzy NBP i Międzynarodowym Funduszem Walutowym;
- udziału NBP w konsultacjach publicznych Komisji Europejskiej w zakresie oceny adekwatności polityki makroostrożnościowej wobec pośrednictwa finansowego oferowanego przez podmioty niebankowe;
- opublikowania przez NBP stanowiska dotyczącego działalności podmiotów niebankowych przyjmujących i wydających gotówkę w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa obrotu gotówkowego; NBP zachęcił do stosowania przez te podmioty przetestowanych urządzeń (wskazanych w opublikowanym wykazie) oraz zadeklarował wsparcie w formie szkoleń;
- kontynuacji współpracy ze Związkiem Banków Polskich polegającej na korzystaniu przez NBP z Systemu Wymiany Ostrzeżeń o Zagrożeniach prowadzonego przez tę instytucję;
- zwiększenia częstotliwości publikowania danych o strukturze obiegu gotówkowego w podziale na nominały (z kwartalnej na miesięczną) – w celu udostępnienia bardziej szczegółowych informacji

² Zgodnie z art. 53 i 54 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 2025) uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego będące aktami normatywnymi są ogłaszane w Monitorze Polskim lub w Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego.

zainteresowanym podmiotom (m.in. przedstawicielom banków, analitykom i pracownikom naukowym);

- udziału NBP – wspólnie z Deutsche Bundesbankiem – w realizacji programu współpracy technicznej ESBC dla banków centralnych Ukrainy, Gruzji i Mołdawii;
- zawarcia przez NBP jako członka międzynarodowej Grupy Banków Centralnych ds. Przeciwdziałania Fałszerstwom (Central Bank Counterfeit Deterrence Group – CBCDG) umowy przedłużającej możliwość wykorzystywania technologii do zabezpieczania polskich banknotów obiegowych.

W związku z agresją Rosji na Ukrainę NBP kontynuował w 2024 r. działania mające na celu wsparcie Narodowego Banku Ukrainy i jego pracowników, m.in. przez prowadzenie współpracy technicznej. Zarząd NBP zdecydował także o przekazaniu NBU darowizny ze sprzedaży zestawów srebrnych monet *Przyjaźń i braterstwo to największe bogactwo* z przeznaczeniem na dobroczynne cele humanitarne.

Narodowy Bank Polski prowadził także działania wspierające osoby poszkodowane przez powódź we wrześniu 2024 r., m.in. przez udzielenie pomocy przy przewożeniu darów rzeczowych i zorganizowanie zajęć edukacyjnych dla uczniów szkół podstawowych z obszarów objętych stanem klęski żywiołowej.

Ponadto w 2024 r. Zarząd NBP sporządził roczne sprawozdanie finansowe NBP za 2023 r.³

1.4. Plan działalności NBP

W 2024 r. realizowano *Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2024–2026*, uchwalony przez Zarząd NBP 23 października 2023 r. W *Planie* określono cele NBP na najbliższe lata i zadania służące ich realizacji.

Zgodnie z zasadami planowania działalności w NBP Zarząd NBP uchwalił *Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2025–2027*, który obowiązuje od 1 stycznia 2025 r.

³ Na podstawie art. 17 ust. 4 pkt 12 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

2. Polityka pieniężna⁴

Przedkładając sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej, Rada Polityki Pieniężnej wypełnia zobowiązanie zawarte w art. 227 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej do złożenia Sejmowi sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego. Zgodnie z art. 53 ustawy o Narodowym Banku Polskim sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej jest ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Sprawozdanie prezentuje główne elementy realizowanej strategii polityki pieniężnej, opis uwarunkowań makroekonomicznych i decyzji podejmowanych w zakresie polityki pieniężnej w roku objętym sprawozdaniem, a także opis stosowanych instrumentów polityki pieniężnej. *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2024* zawiera załączniki, w których przedstawiono kształtowanie się wybranych zmiennych makroekonomicznych, a także *Wyniki głosowań członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami* w roku objętym sprawozdaniem.

Przy ocenie polityki pieniężnej *ex post* należy brać pod uwagę jej uwarunkowania, w tym przede wszystkim to, że działania władz monetarnych wpływają na gospodarkę ze znacznym opóźnieniem, a jednocześnie są podejmowane w warunkach niepewności dotyczącej przyszłych procesów makroekonomicznych. Należy także uwzględniać to, że w gospodarce występują wstrząsy makroekonomiczne, które – choć pozostają poza kontrolą krajowej polityki pieniężnej – mogą w znacznej mierze wpływać na sytuację gospodarczą i procesy inflacyjne w krótkim, a także w średnim okresie.

2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2024 r.

W 2024 r. Rada Polityki Pieniężnej, zwana dalej „Radą” lub „RPP”, prowadziła politykę pieniężną zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2024*, przyjętymi uchwałą nr 5/2023 z dnia 5 września 2023 r. w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2024 (M.P. poz. 1034). Główne elementy realizowanej w 2024 r. strategii polityki pieniężnej przedstawiono poniżej.

Podobnie jak w poprzednich latach głównym celem polityki pieniężnej było utrzymanie stabilności cen, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. W ten sposób Rada realizowała podstawowe zobowiązania Narodowego Banku Polskiego zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28, poz. 319, z 2006 r. Nr 200, poz. 1471 oraz z 2009 r. Nr 114, poz. 946) oraz w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 2025). Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza”. Ustawa o Narodowym Banku Polskim, zwanym dalej „NBP”, w art. 3 ust. 1 stanowi,

⁴ Rozdział *Polityka pieniężna* jest *Sprawozdaniem z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2024*, które Rada Polityki Pieniężnej przyjęła na posiedzeniu w dniu 6 maja 2025 r. Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 5, art. 12, art. 16, art. 17 ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 2 i 4, art. 23–24 oraz przepisów rozdziału 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

że „podstawowym celem działalności NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP”.

Rada dąży do zapewnienia stabilności cen, wykorzystując strategię celu inflacyjnego. W ramach tej strategii od 2004 r. celem polityki pieniężnej jest utrzymanie inflacji – rozumianej jako procentowa roczna zmiana indeksu cen towarów i usług konsumpcyjnych – na poziomie 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyień o szerokości ± 1 punktu procentowego w średnim okresie.

Średniookresowy charakter celu inflacyjnego oznacza, że – ze względu na szoki makroekonomiczne i finansowe – inflacja może okresowo kształtować się powyżej lub poniżej celu, w tym również poza określonym przedziałem odchyień od celu. Reakcja polityki pieniężnej na szoki jest elastyczna i zależy od ich przyczyn oraz oceny trwałości ich skutków, w tym wpływu na procesy inflacyjne. W przypadku odchylenia inflacji od celu, Rada w sposób elastyczny określa pożądane tempo powrotu inflacji do celu, ponieważ szybkie sprowadzenie inflacji do celu może wiązać się z istotnymi kosztami dla stabilności makroekonomicznej lub finansowej. Decydując o zmianach parametrów prowadzonej polityki pieniężnej, Rada bierze pod uwagę dostosowania cenowe zachodzące w gospodarce, których źródła znajdują się poza wpływem krajowej polityki pieniężnej. W *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2024* wskazano, że w obecnych warunkach te dostosowania są związane przede wszystkim z silnymi globalnymi szokami gospodarczymi z ostatnich lat wywołanymi pandemią COVID-19 oraz zbrojną agresją Rosji na Ukrainę, a także ze skutkami zachodzących w gospodarce zmian strukturalnych, w tym transformacji energetycznej oraz z procesem doganiania przez Polskę bardziej rozwiniętych gospodarek (tj. procesem konwergencji).

Realizowana przez Radę strategia polityki pieniężnej zakłada elastyczność w zakresie stosowanych instrumentów. Oznacza to, że instrumentarium NBP może być dostosowywane do natury występujących w gospodarce zaburzeń oraz uwarunkowań rynkowych. Elastyczne kształtowanie instrumentów polityki pieniężnej sprzyja efektywnemu działaniu mechanizmu transmisji oraz stabilności makroekonomicznej i finansowej.

Podejmując decyzje w zakresie polityki pieniężnej, Rada bierze pod uwagę opóźnienia, z jakimi wpływają one na gospodarkę. Długość opóźnień, jakie występują od podjęcia decyzji w zakresie parametrów polityki pieniężnej do zaobserwowania jej najsilniejszego wpływu na wielkości realne (m.in. produkcję i zatrudnienie) oraz inflację, wynosi kilka kwartałów i może zmieniać się w czasie. Ponadto polityka pieniężna jest prowadzona w warunkach niepewności, dotyczącej w szczególności przyszłego kształtowania się sytuacji gospodarczej.

Stabilizowanie inflacji na niskim poziomie jest ważnym, ale niewystarczającym warunkiem utrzymania równowagi w gospodarce, która z kolei sprzyja utrzymaniu stabilności cen w długim okresie. Zagroženiem dla stabilności cen w długim okresie mogą być nierównowagi w sektorze finansowym. Nierównowagom tym powinna przeciwdziałać przede wszystkim polityka makroostrożnościowa nakierowana na ograniczenie ryzyka systemowego i wspieranie w ten sposób długookresowego,

zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Ma to znaczenie zwłaszcza w warunkach znacznej swobody przepływu kapitału i integracji rynków finansowych. Prowadzona przez Radę polityka wspiera działania polityki makroostrożnościowej, w tym sprzyja utrzymaniu stabilności systemu finansowego i ogranicza ryzyko narastania nierównowag w gospodarce, uwzględniając kształtowanie się cen aktywów (w tym cen nieruchomości) oraz dynamikę akcji kredytowej, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP.

Oprócz polityki pieniężnej i makroostrożnościowej istotną rolę w utrzymywaniu stabilności makroekonomicznej pełni także polityka fiskalna. Dla zachowania stabilności makroekonomicznej niezbędne jest prowadzenie polityki fiskalnej, która łagodzi wpływ szoków na gospodarkę i jednocześnie zapewnia długookresową stabilność finansów publicznych.

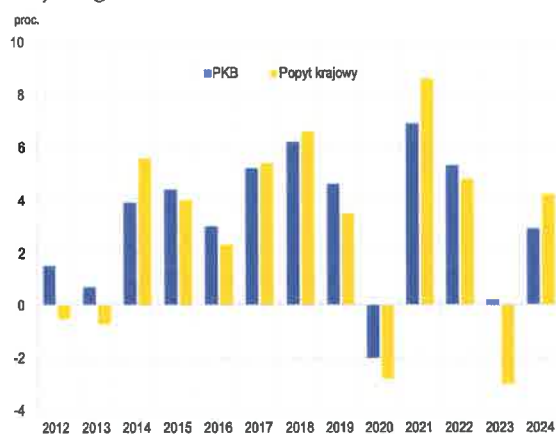
W 2024 r. – podobnie jak w poprzednich latach – Rada realizowała strategię celu inflacyjnego w warunkach płynnego kursu walutowego. Reżim płynnego kursu nie wyklucza interwencji na rynku walutowym, gdy jest to uzasadnione przez warunki rynkowe lub sprzyja zapewnieniu stabilności makroekonomicznej lub finansowej kraju.

2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2024 r.

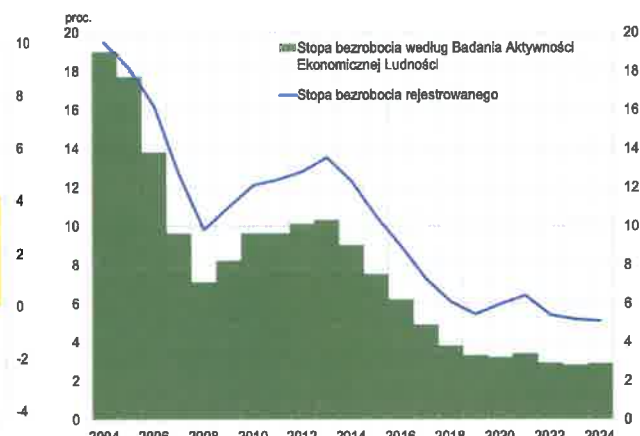
W 2024 r. parametry polityki pieniężnej, w tym poziom stóp procentowych NBP, były dostosowane do sytuacji w gospodarce tak, aby zapewnić długookresową stabilność cen i jednocześnie wspierać zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność systemu finansowego. Rada dążyła do trwałego powrotu inflacji do celu inflacyjnego NBP w średnim okresie. Decyzje w zakresie polityki pieniężnej były podejmowane na podstawie dostępnych informacji dotyczących bieżącej i oczekiwanej sytuacji makroekonomicznej, w tym kształtowania się inflacji i koniunktury gospodarczej.

W Polsce – pomimo osłabionej koniunktury u głównych partnerów handlowych – nastąpiło wyraźne ożywienie aktywności gospodarczej. W 2024 r. wzrost PKB przyspieszył do 2,9% (z 0,2% w 2023 r.; Wykres 1). Wyraźnie wzrosła dynamika popytu krajowego (wzrost o 4,2% po spadku o 3,0% w 2023 r.), w tym konsumpcji gospodarstw domowych (wzrost o 3,1% po spadku o 0,3% w 2023 r.) i spożycia publicznego, przy istotnym zwiększeniu się wkładu zmiany zapasów do dynamiki PKB. Jednocześnie, ze względu na zakończenie wydatkowania środków z perspektywy finansowej Unii Europejskiej (zwanej dalej „UE”) na lata 2014–2020, obniżyły się inwestycje.

Na rynku pracy utrzymywał się wysoki poziom liczby pracujących, a stopa bezrobocia pozostawała na historycznie niskim poziomie (Wykres 2). W takich uwarunkowaniach, a także w związku ze znacznymi podwyżkami płac w sektorze publicznym oraz znacznym wzrostem płacy minimalnej, wzrost wynagrodzeń w gospodarce narodowej w 2024 r. przyspieszył – zarówno w ujęciu nominalnym (13,6%), jak i realnym (9,5%) – do najwyższego poziomu od początku XXI wieku (Wykres 3).

Wykres 1. Średnioroczna dynamika PKB i popytu krajowego w Polsce

Źródło: dane GUS.

Wykres 2. Średnioroczna stopa bezrobocia w Polsce

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Dane GUS zawierają nieciągłości związane z uwzględnieniem wyników spisów powszechnych z lat 2011 i 2021. Dodatkowo w 2021 r. nastąpiła zmiana metodyki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności.

Jednocześnie, mimo poprawy krajowej koniunktury, nastąpiło istotne poluzowanie polityki fiskalnej. W 2024 r. deficyt sektora finansów publicznych wzrósł do 6,6% PKB z 5,3% PKB w 2023 r., do czego przyczyniło się m.in. podniesienie wysokości świadczenia wychowawczego oraz istotne podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli i pracowników państwowej sfery budżetowej. Z kolei projekt ustawy budżetowej na 2025 r. wskazywał, że w 2025 r. deficyt sektora finansów publicznych będzie nadal wysoki.

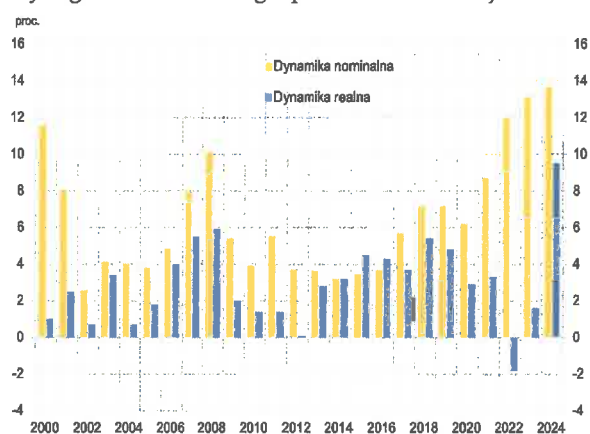
W I połowie 2024 r. inflacja CPI obniżyła się do poziomu zgodnego z celem inflacyjnym NBP (2,8% r/r w I kw. i 2,5% r/r w II kw.), do czego przyczyniły się efekty zacieśnienia polityki pieniężnej w latach 2021–2022, a także ustępowanie efektów globalnych szoków związanych z pandemią oraz zbrojną agresją Rosji na Ukrainę. Jednocześnie prognozy sygnalizowały ryzyko wyraźnego wzrostu inflacji w II połowie 2024 r. w przypadku odmrożenia administrowanych cen nośników energii. W II połowie 2024 r. wzrost administrowanych cen nośników energii nastąpił, co – wraz z efektami wcześniejszego podwyższenia podatku VAT na podstawowe produkty spożywcze – przyczyniło się do wzrostu inflacji powyżej celu NBP (4,5% r/r w III kw. i 4,8% r/r w IV kw.; Wykres 4)⁵. Jednocześnie wszystkie miary inflacji bazowej – po spadku w I połowie 2024 r. – wzrosły w ciągu II połowy 2024 r. W szczególności inflacja CPI po wyłączeniu cen żywności i energii w IV kw. 2024 r. wyniosła 4,1% r/r. Czynnikiem ograniczającym wzrost cen w 2024 r. był mocniejszy niż w poprzednich latach kurs złotego. Prognozy dostępne w II połowie 2024 r. wskazywały, że w 2025 r. inflacja utrzyma się wyraźnie powyżej celu inflacyjnego NBP. Jednocześnie w średnim okresie według projekcji NBP – przy założeniu utrzymania stóp procentowych NBP na niezmienionym poziomie – inflacja miała powrócić do celu NBP. Czynniki niepewności dotyczącymi perspektyw inflacji pozostawały przy tym: wpływ podwyższonej dynamiki cen energii na

⁵ W IV kw. 2024 r. wpływ czynników regulacyjno-podatkowych – tj. zmian cen towarów i usług administrowanych oraz wzrostu stawki podatku VAT na podstawowe produkty spożywcze, a także zmian cen towarów akcyzowych – na roczny wskaźnik inflacji CPI szacowano na 2,7 pkt proc. Spośród zmian cen administrowanych w grudniu 2024 r. największy wkład do rocznego wskaźnika inflacji CPI miały wzrosty administrowanych cen nośników energii (dynamika wyniosła 16,0% r/r) oraz zaopatrywania w zimną wodę (13,1% r/r) i usług kanalizacyjnych (11,3% r/r).

oczekiwania inflacyjne, dalsze działania w zakresie polityki fiskalnej i regulacyjnej, tempo ożywienia gospodarczego w Polsce oraz sytuacja na rynku pracy.

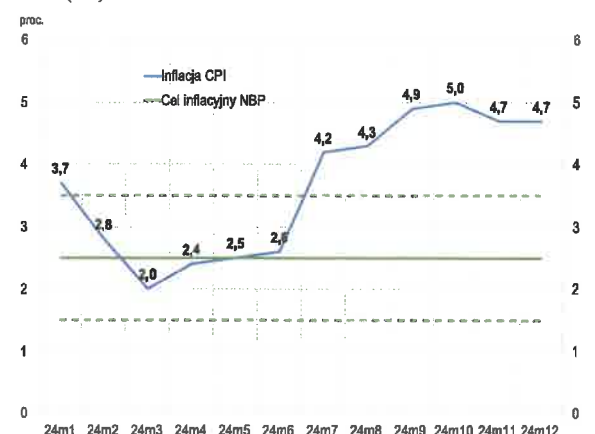
Wobec powyższych uwarunkowań, dążąc do trwałego powrotu inflacji do celu inflacyjnego NBP w średnim okresie, w 2024 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną na poziomie 5,75%.

Wykres 3. Średnioroczna dynamika przeciętnych wynagrodzeń brutto w gospodarce narodowej w Polsce

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Wykres 4. Inflacja CPI w Polsce na tle celu inflacyjnego NBP (r/r)

Źródło: dane GUS i NBP.

W dalszej części rozdziału przedstawiono informacje dotyczące uwarunkowań decyzji Rady o poziomie stóp procentowych NBP w podziale na dwa okresy – tj. w I połowie 2024 r. oraz w II połowie 2024 r. – ze względu na różnice w kształtowaniu się inflacji w Polsce w tych okresach.

Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w I połowie 2024 r.

Dane napływające w I połowie 2024 r. wskazywały, że koniunktura w otoczeniu polskiej gospodarki, w tym zwłaszcza w Niemczech – będących głównym partnerem handlowym Polski – pozostawała osłabiona⁶. Z kolei koniunktura w Stanach Zjednoczonych była relatywnie dobra⁷. Jednocześnie w wielu gospodarkach utrzymywała się korzystna sytuacja na rynkach pracy. Dostępne wówczas prognozy sygnalizowały, że dynamika aktywności w otoczeniu polskiej gospodarki w kolejnych kwartałach powinna stopniowo rosnąć.

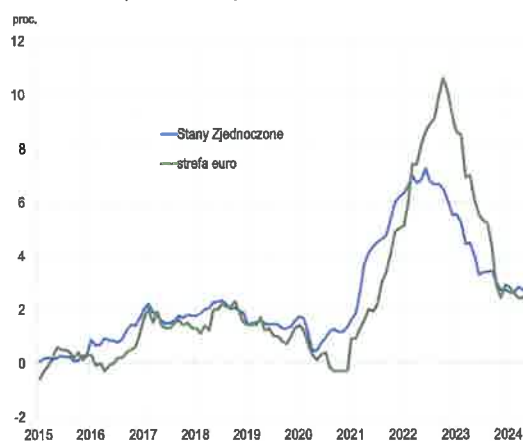
W I połowie 2024 r. inflacja cen konsumpcyjnych w otoczeniu polskiej gospodarki, w tym m.in. w krajach regionu Europy Środkowo-Wschodniej, była wyraźnie niższa niż w 2023 r., przy niskiej dynamice cen produkcji w przemyśle (Wykres 5, Wykres 6). W strefie euro i w Stanach Zjednoczonych inflacja była

⁶ Dynamika PKB w strefie euro wyniosła 0,2% r/r w IV kw. 2023 r., 0,5% r/r w I kw. 2024 r. i 0,5% r/r w II kw. 2024 r. W Niemczech dynamika PKB wyniosła -0,2% r/r w IV kw. 2023 r., -0,1% r/r w I kw. 2024 r. i -0,2% r/r w II kw. 2024 r.

⁷ Dynamika PKB w Stanach Zjednoczonych wyniosła 3,2% r/r w IV kw. 2023 r., 2,9% r/r w I kw. 2024 r. i 3,0% r/r w II kw. 2024 r.

przy tym przeciętnie nieco wyższa od celów inflacyjnych banków centralnych⁸. Z kolei inflacja bazowa w wielu gospodarkach była wyższa od inflacji ogółem w związku z podwyższoną dynamiką cen usług w warunkach istotnego wzrostu nominalnych wynagrodzeń.

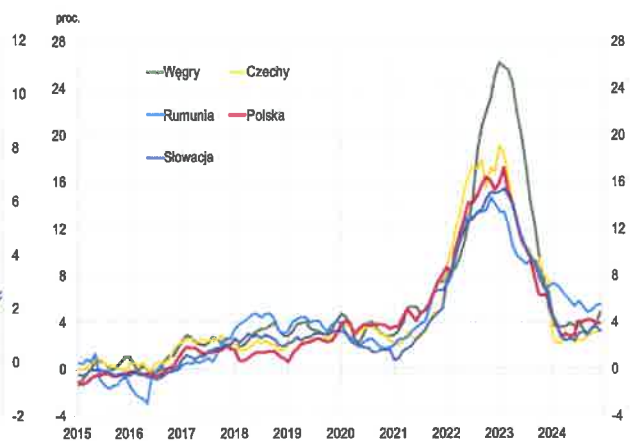
Wykres 5. Wskaźniki inflacji cen dóbr konsumpcyjnych w Stanach Zjednoczonych i w strefie euro (r/r)

Źródło: dane Bureau of Economic Analysis, Eurostat.

Stany Zjednoczone – inflacja PCE. Strefa euro – inflacja HICP.

Wykres 6. Wskaźniki inflacji HICP w krajach Europy Środkowo-Wschodniej (r/r)

Źródło: dane Eurostat.

W Polsce napływające dane wskazywały na trwające ożywienie gospodarcze, pomimo osłabionej koniunktury u głównych partnerów handlowych. Dynamika PKB wyniosła 1,2% r/r w IV kw. 2023 r., a następnie wzrosła do 2,2% r/r w I kw. 2024 r. i 3,2% r/r w II kw. 2024 r. W kierunku wyższej dynamiki aktywności gospodarczej oddziaływał przede wszystkim wzrost popytu krajowego (po spadku o 1,1% r/r w IV kw. 2023 r., popyt krajowy wzrósł o 1,9% r/r w I kw. 2024 r. i o 4,9% r/r w II kw. 2024 r.), w tym konsumpcyjnego, w warunkach korzystnej sytuacji na rynku pracy, a zwłaszcza wysokiej dynamiki wynagrodzeń. Jednocześnie roczna dynamika inwestycji była w I połowie 2024 r. istotnie niższa niż w 2023 r. m.in. w związku z zakończeniem wykorzystania środków z poprzedniej perspektywy finansowej UE. Dostępne prognozy, w tym projekcja inflacji i PKB z marca 2024 r., wskazywały, że średnioroczna dynamika PKB w 2024 r. będzie wyraźnie wyższa niż w 2023 r.

W I połowie 2024 r. weszły w życie działania zwiększające ekspansywność polityki fiskalnej, w tym podniesienie wysokości świadczenia wychowawczego oraz podwyższenie wynagrodzeń nauczycieli i pracowników państwowej sfery budżetowej. Natomiast ograniczająco na deficyt sektora finansów publicznych oddziaływała w szczególności podwyżka stawki podatku VAT na podstawowe produkty spożywcze. Dostępne wówczas szacunki i prognozy wskazywały na wzrost deficytu sektora finansów publicznych w 2024 r. wobec 2023 r.

W omawianym okresie sytuacja na rynku pracy była korzystna, w tym utrzymywała się niska stopa bezrobocia. W I połowie 2024 r. roczna dynamika przeciętnego nominalnego wynagrodzenia brutto

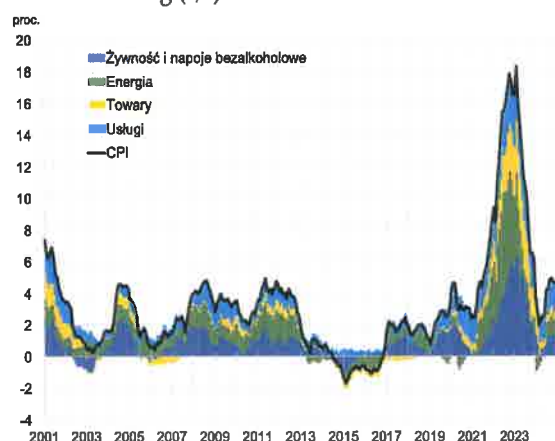
⁸ W I połowie 2024 r. w strefie euro inflacja HICP wyniosła średnio 2,5% r/r, a w Stanach Zjednoczonych inflacja PCE wyniosła średnio 2,6% r/r.

w gospodarce narodowej była wysoka (wyniosła 14,4% I kw. 2024 r. i 14,7% w II kw. 2024 r. wobec 12,0% w IV kw. 2023 r.) i – wbrew wcześniejszym prognozom – przyspieszyła, do czego przyczyniły się silniejsze od wcześniej zakładanych podwyżki płac w sektorze publicznym oraz znaczne podwyższenie płacy minimalnej. Szybki wzrost płac nominalnych wraz z niższą niż w poprzednich kwartałach inflacją przyczynił się do historycznie silnego wzrostu realnych wynagrodzeń (dynamika przeciętnego realnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej wyniosła 11,1% r/r w I kw. i 11,8% r/r w II kw. 2024 r.). Jednocześnie liczba pracujących pozostawała wysoka, pomimo ujemnej rocznej dynamiki zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw.

Inflacja CPI w I połowie 2024 r. była wyraźnie niższa niż w poprzednich kwartałach i ukształtowała się na poziomie zgodnym z celem inflacyjnym NBP (wyniosła średnio 2,7% r/r, w tym 2,8% r/r w I kw. i 2,5% r/r w II kw. 2024 r.), do czego przyczyniły się efekty zacieśnienia polityki pieniężnej w latach 2021–2022, ustępowanie efektów globalnych szoków związanych z pandemią oraz zbrojną agresją Rosji na Ukrainę oraz mocniejszy niż w poprzednich latach kurs złotego. Od stycznia do marca 2024 r. inflacja CPI obniżyła się z 3,7% r/r do 2,0% r/r (Wykres 7), na co wpłynął spadek dynamiki cen żywności i napojów bezalkoholowych (z 4,9% r/r w styczniu do 0,3% r/r w marcu 2024 r.) oraz inflacji CPI po wyłączeniu cen żywności i energii (z 6,2% r/r w styczniu do 4,6% r/r w marcu 2024 r.; Wykres 8), przy wzroście rocznej dynamiki cen energii (z -4,9% r/r w styczniu do -3,2% r/r w marcu 2024 r.). Z kolei w następnych miesiącach I połowy 2024 r. dynamika cen konsumpcyjnych nieco wzrosła (do 2,6% r/r w czerwcu 2024 r.), do czego przyczyniły się głównie wzrost dynamiki cen żywności i napojów bezalkoholowych w związku z przywróceniem z 0% do 5% stawki VAT na podstawowe produkty spożywcze od kwietnia 2024 r. oraz – choć w mniejszym stopniu – wyższa roczna dynamika cen energii. Jednocześnie inflacja CPI po wyłączeniu cen żywności i energii obniżała się (do 3,6% r/r w czerwcu 2024 r.; Wykres 8), choć pozostała wyższa od inflacji CPI, w związku z wysoką dynamiką cen usług, w warunkach silnego wzrostu wynagrodzeń⁹.

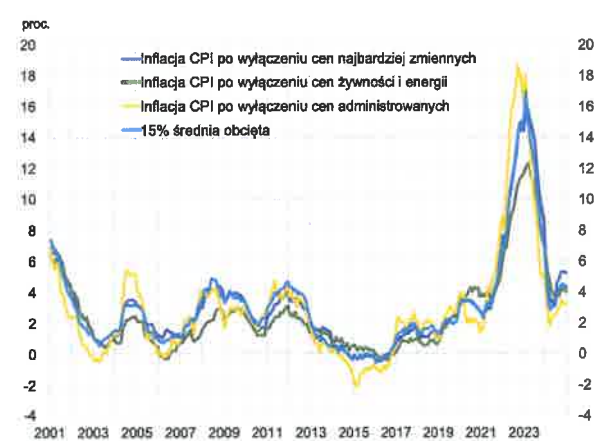
⁹ W okresie od stycznia do czerwca 2024 r. obniżyły się również pozostałe wskaźniki inflacji bazowej.

Wykres 7. Dynamika cen dóbr konsumpcyjnych w Polsce i jej struktura według głównych kategorii towarów i usług (r/r)

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Wykres 8. Wskaźniki inflacji bazowej (r/r)

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Dostępne w I połowie 2024 r. prognozy sygnalizowały ryzyko wyraźnego wzrostu inflacji w kolejnych kwartałach. W przypadku podniesienia administrowanych cen nośników energii, w II połowie 2024 r. inflacja CPI miała wzrosnąć istotnie powyżej celu inflacyjnego NBP. Czynnikiem niepewności dotyczącym perspektyw inflacji pozostawał przy tym m.in. wpływ polityki fiskalnej i regulacyjnej na procesy cenowe, w tym na oczekiwania inflacyjne, zwłaszcza w warunkach trwającego ożywienia gospodarczego i niskiego bezrobocia oraz wysokiej dynamiki wynagrodzeń oddziałującej w kierunku wyższej presji popytowej w gospodarce.

Wobec powyższych uwarunkowań, w okresie od stycznia do czerwca 2024 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną NBP na poziomie 5,75%, dążąc do trwałego powrotu inflacji do celu inflacyjnego NBP w średnim okresie.

Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w II połowie 2024 r.

W II połowie 2024 r. napływające dane wskazywały, że roczna dynamika aktywności gospodarczej w strefie euro przyspieszała, choć była nadal umiarkowana, a w Niemczech była nieznacznie ujemna¹⁰. Dostępne prognozy sygnalizowały, że w 2025 r. również w Niemczech powinno nastąpić ożywienie gospodarcze. Jednocześnie utrzymywała się dobra koniunktura gospodarcza w Stanach Zjednoczonych¹¹.

¹⁰ Dynamika PKB w strefie euro wyniosła 1,0% r/r w III kw. i 1,2% r/r w IV kw. 2024 r., a średniorocznie w 2024 r. wyniosła 0,9% r/r. W Niemczech dynamika PKB wyniosła -0,3% r/r w III kw. i -0,2% r/r w IV kw. 2024 r., a średniorocznie w 2024 r. wyniosła -0,2% r/r.

¹¹ W Stanach Zjednoczonych dynamika PKB wyniosła 2,7% r/r w III kw. i 2,5% r/r w IV kw., a średniorocznie w 2024 r. wyniosła 2,8% r/r.

Średnio w II połowie 2024 r. wskaźniki inflacji w strefie euro i w Stanach Zjednoczonych były nieco niższe niż w I połowie 2024 r., choć nieznacznie wyższe od celów inflacyjnych banków centralnych (Wykres 5)¹². Z kolei inflacja bazowa – zarówno w strefie euro, jak i w Stanach Zjednoczonych – pozostawała wyższa od inflacji ogółem. W gospodarkach regionu Europy Środkowo-Wschodniej dynamika cen konsumpcyjnych pod koniec 2024 r. była wyższa niż w głównych gospodarkach rozwiniętych, przy czym pozostawała zróżnicowana pomiędzy krajami (Wykres 6).

W Polsce w II połowie 2024 r. nadal trwało ożywienie gospodarcze. PKB wzrósł o 2,8% r/r w III kw. 2024 r. i o 3,4% r/r w IV kw. 2024 r. Wzrost popytu krajowego był wyższy od wieloletniej średniej (dynamika wyniosła 4,6% r/r w III kw. 2024 r. i 5,3% r/r w IV kw. 2024 r.). Prognozy dostępne pod koniec 2024 r. wskazywały, że w 2025 r. wzrost PKB w Polsce powinien przyspieszyć i być jednym z najwyższych wśród państw członkowskich UE.

Dostępne w II połowie 2024 r. szacunki i prognozy – podobnie jak w I połowie roku – sygnalizowały wzrost deficytu sektora finansów publicznych w 2024 r. wobec 2023 r. Jednocześnie projekt ustawy budżetowej na rok 2025 wskazywał, że deficyt sektora finansów publicznych w 2025 r. będzie nadal wysoki, pomimo prognozowanego przyspieszenia wzrostu PKB.

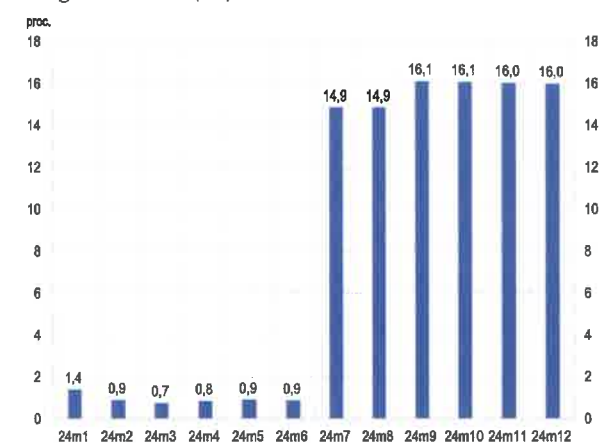
W analizowanym okresie sytuacja na rynku pracy pozostawała dobra. Stopa bezrobocia utrzymywała się na bardzo niskim poziomie. Towarzyszyła temu nadal wysoka liczba pracujących w gospodarce, choć zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw pozostawało niższe niż rok wcześniej. Roczne dynamiki nominalnych i realnych wynagrodzeń w gospodarce narodowej wciąż były wysokie, pomimo pewnego spowolnienia w porównaniu z początkiem 2024 r.¹³

W II połowie 2024 r. zmaterializowało się – sygnalizowane wcześniej – ryzyko wzrostu inflacji w Polsce. Inflacja CPI była w tym okresie istotnie wyższa niż w I połowie 2024 r. i kształtowała się wyraźnie powyżej celu inflacyjnego NBP (średnio wyniosła 4,6% r/r; w grudniu wyniosła 4,7% r/r wobec 2,6% r/r w czerwcu 2024 r.; Wykres 7). Wzrost inflacji od połowy 2024 r. wynikał przede wszystkim z podwyżek administrowanych cen energii elektrycznej i gazu ziemnego w lipcu 2024 r. (Wykres 9), a także – choć w mniejszym stopniu – ze wzrostu dynamiki cen żywności i napojów bezalkoholowych. Z kolei czynnikiem ograniczającym wzrost cen w II połowie 2024 r. był mocniejszy niż w poprzednich latach kurs złotego. W II połowie 2024 r. zwiększyły się wszystkie miary inflacji bazowej (Wykres 8). W szczególności inflacja CPI po wyłączeniu cen żywności i energii wzrosła (w grudniu wyniosła 4,0% r/r wobec 3,6% r/r w czerwcu 2024 r.; Wykres 8), do czego przyczyniła się m.in. wysoka dynamika cen usług (w grudniu 2024 r. wyniosła 6,6% r/r wobec 6,1% r/r w czerwcu 2024 r.), w warunkach szybkiego wzrostu wynagrodzeń.

¹² W II połowie 2024 r. w strefie euro inflacja HICP wyniosła średnio 2,2% r/r, a w Stanach Zjednoczonych inflacja PCE wyniosła średnio 2,4% r/r.

¹³ Przeciętne wynagrodzenie nominalne brutto w gospodarce narodowej wzrosło o 13,4% r/r w III kw. 2024 r. i 12,4% r/r w IV kw. 2024 r. Przeciętne wynagrodzenie realne brutto w gospodarce narodowej wzrosło o 8,6% r/r w III kw. 2024 r. i 7,5% r/r w IV kw. 2024 r.

Wykres 9. Dynamika administrowanych cen nośników energii w 2024 r. (r/r)

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

W skład administrowanych nośników energii wchodzi energia elektryczna, gaz i energia ciepła.

W II połowie 2024 r. dostępne prognozy wskazywały, że w kolejnych kwartałach inflacja CPI pozostanie wyraźnie powyżej celu inflacyjnego NBP. Według projekcji NBP z lipca i listopada 2024 r. po wygaśnięciu efektów podwyższenia cen energii inflacja miała się obniżyć i w średnim okresie – przy założeniu niezmiennych stóp procentowych NBP – miała powrócić do celu inflacyjnego NBP. Czynniki niepewności dotyczącymi perspektyw inflacji pozostawały przy tym m.in. wpływ podwyższonej dynamiki cen energii na oczekiwania inflacyjne, dalsze działania w zakresie polityki fiskalnej i regulacyjnej, tempo ożywienia gospodarczego w Polsce oraz sytuacja na rynku pracy.

Wobec powyższych uwarunkowań w okresie od lipca do grudnia 2024 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną NBP na poziomie 5,75%, dążąc do trwałego powrotu inflacji do celu inflacyjnego NBP w średnim okresie.

2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2024 r.

W 2024 r. NBP prowadził politykę pieniężną wykorzystując instrumenty przewidziane w *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2024*.

Płynność sektora bankowego

W 2024 r. nastąpił wzrost poziomu nadpłynności utrzymującej się w sektorze bankowym w porównaniu do roku poprzedniego. Średnia dzienna wartość środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego, przekraczających poziom rezerwy obowiązkowej, wyniosła w grudniu 2024 r. 352 809 mln zł i była o 51 570 mln zł wyższa niż w analogicznym okresie 2023 r.¹⁴

¹⁴ Dane przedstawione w rozdziale 2.3 ujęto stosując konwencję, zgodnie z którą miesiąc lub rok odnoszą się do przypadających w tym czasie okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

Do wzrostu poziomu nadpłynności sektora bankowego w 2024 r. w największym stopniu przyczynił się skup netto walut obcych dokonywany przez NBP na zlecenie klientów. Transakcje skupu walut obcych dotyczyły głównie środków pochodzących z Ministerstwa Finansów, z kolei ich sprzedaż dokonywana była przede wszystkim na potrzeby Komisji Europejskiej. Przeprowadzony w 2024 r. skup netto walut obcych spowodował wzrost poziomu środków w dyspozycji sektora bankowego o 74 053 mln zł, porównując średnią dzienną wartość z grudnia 2024 r. do wartości z grudnia 2023 r.

W kierunku ograniczenia poziomu nadpłynności sektora bankowego w 2024 r. oddziaływał z kolei wzrost wartości pieniądza gotówkowego w obiegu. Poziom środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego obniżył się z tego tytułu o 36 308 mln zł (w ujęciu analogicznym jak wyżej).

W wyniku wzrostu poziomu nadpłynności sektora bankowego średni dzienny poziom krótkoterminowych operacji polityki pieniężnej¹⁵ w grudniu 2024 r. wyniósł 352 698 mln zł, tj. wzrost o 51 686 mln zł względem analogicznej wartości z grudnia 2023 r.

Stopy procentowe NBP

Podstawowym instrumentem polityki pieniężnej w 2024 r. były stopy procentowe NBP.

Stopa referencyjna NBP określała rentowność podstawowych operacji otwartego rynku przeprowadzanych przez NBP, wpływając jednocześnie na poziom krótkoterminowych rynkowych stóp procentowych.

Stopa lombardowa NBP wyznaczała oprocentowanie oferowanego przez NBP kredytu lombardowego, umożliwiającego pozyskiwanie środków z banku centralnego na termin *overnight*.

Stopa depozytowa NBP determinowała oprocentowanie depozytu, umożliwiającego lokowanie w NBP środków na termin *overnight*.

W 2024 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na następujących poziomach: stopa referencyjna 5,75%, stopa depozytowa 5,25%, stopa lombardowa 6,25%.

Korytarz stóp procentowych NBP, wyznaczony poziomami stopy depozytowej i lombardowej, był w 2024 r. symetryczny względem stopy referencyjnej NBP i wynosił +/- 50 pb.

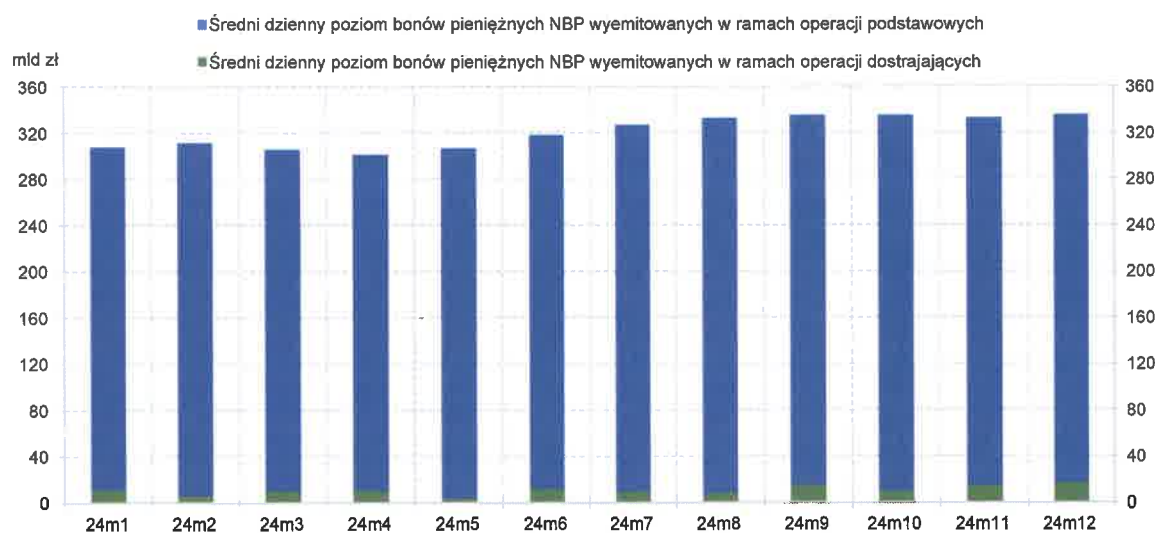
¹⁵ W pozycji tej uwzględniono: podstawowe operacje otwartego rynku (emisja bonów pieniężnych NBP), operacje dostrajające (emisja bonów pieniężnych NBP o terminach krótszych niż operacje podstawowe) oraz operacje depozytowo-kredytowe NBP.

Operacje otwartego rynku

W 2024 r. celem operacyjnym polityki pieniężnej NBP było kształtowanie stawki POLONIA¹⁶ w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Głównym instrumentem służącym realizacji tego zadania były podstawowe operacje otwartego rynku. Wykorzystując te operacje, NBP oferował bankom możliwość bilansowania ich pozycji płynnościowych w trakcie okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej, dążąc do ukształtowania warunków płynnościowych w sektorze bankowym w sposób właściwy z punktu widzenia realizacji celu operacyjnego.

Operacje podstawowe stosowane były w 2024 r. regularnie, raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP, co do zasady z 7-dniowym terminem zapadalności¹⁷. Za pomocą tych operacji NBP absorbował przeważającą część nadwyżek środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego względem rezerwy obowiązkowej. Rentowności poszczególnych operacji były równe obowiązującemu w dniu ich oferowania poziomowi stopy referencyjnej NBP. W 2024 r. NBP przeprowadził 52 operacje podstawowe. Średni dzienny poziom bonów pieniężnych NBP wyemitowanych w ramach tych operacji wyniósł 310 411 mln zł i był wyższy o 39 579 mln zł w porównaniu do stanu z 2023 r. (Wykres 10).

Wykres 10. Średni dzienny poziom absorbujących operacji otwartego rynku NBP w poszczególnych okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej w 2024 r. (wartość nominalna bonów pieniężnych NBP)

Źródło: dane NBP.

¹⁶ Stawka POLONIA (*Polish Overnight Index Average*) wyznaczana jest jako średnia (ważona wolumenem poszczególnych transakcji) oprocentowania niezabezpieczonych depozytów międzybankowych zawartych na termin *overnight* w danym dniu roboczym do godziny 16.30 pomiędzy Uczestnikami Fixingu Stawki Referencyjnej POLONIA.

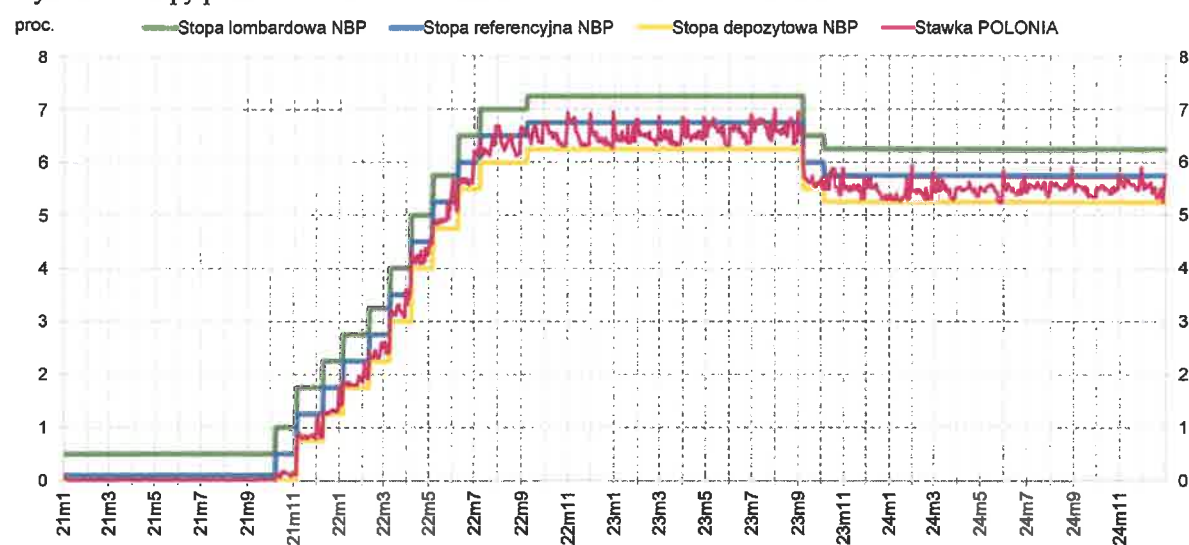
¹⁷ Wyjątek stanowiły operacje podstawowe przeprowadzone w dniach 26 kwietnia i 25 października (6-dniowe) oraz w dniach 2 maja i 31 października (8-dniowe).

Uzupełniającą rolę w zakresie realizacji celu operacyjnego NBP pełniły operacje dostrajające. W 2024 r. operacje te przeprowadzane były każdorazowo w formie emisji bonów pieniężnych NBP. Rentowność tych operacji była równa poziomowi stopy referencyjnej NBP obowiązującemu w dniu ich zaoferowania. W 2024 r. NBP przeprowadził 12 operacji dostrajających w ostatnich dniach roboczych okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej oraz 41 operacji w pozostałych dniach tych okresów. Okresy zapadalności operacji dostrajających wahały się od 1 do 4 dni. Średni dzienny poziom operacji dostrajających w 2024 r. wyniósł 10 139 mln zł i był wyższy względem 2023 r. o 3 003 mln zł.

W 2024 r. utrzymywała się podwyższona ostrożność banków w zakresie zarządzania własnymi pozycjami płynnościowymi. Przejawiała się ona w preferencji banków do lokowania części wolnych środków w instrumentach zapewniających jak największą elastyczność w zarządzaniu płynnością, w tym w formie depozytu na koniec dnia w banku centralnym.

Wskazane podejście banków do zarządzania własnymi pozycjami płynnościowymi znajdowało odzwierciedlenie w poziomie stawki POLONIA (Wykres 11). Średnie dzienne bezwzględne odchylenie tego indeksu od stopy referencyjnej NBP w 2024 r. wyniosło 33 pb. wobec 30 pb. odnotowanych w 2023 r.¹⁸

Wykres 11. Stopy procentowe NBP oraz stawka POLONIA w latach 2021–2024

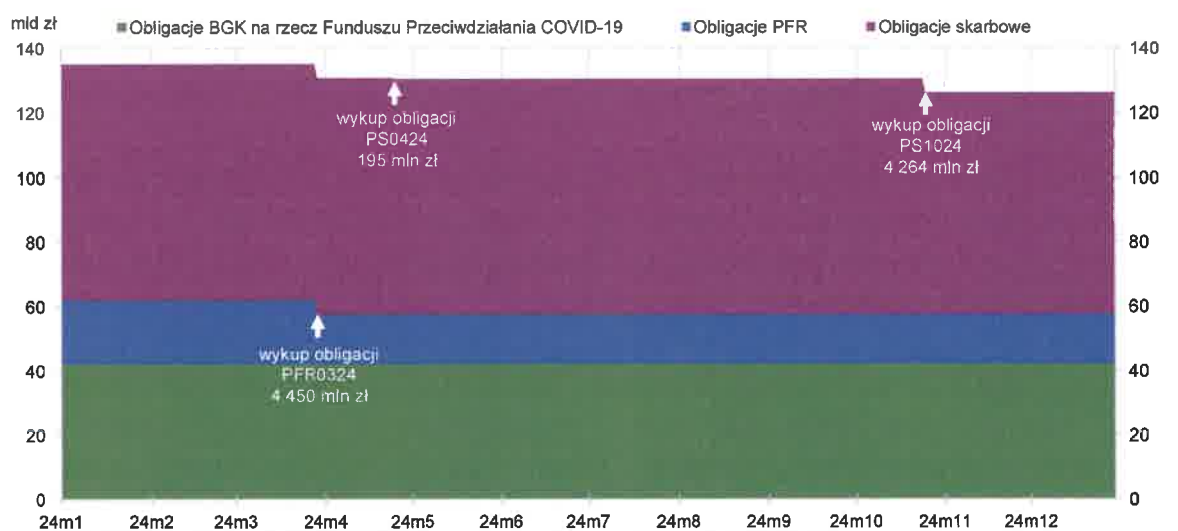
Źródło: dane NBP.

W 2024 r. NBP nie przeprowadzał operacji strukturalnych. Na koniec 2024 r. wartość nominalna portfela papierów wartościowych (tj. obligacji skarbowych oraz dłużnych papierów wartościowych gwarantowanych przez Skarb Państwa, wyemitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rzecz

¹⁸ Z uwagi na fakt, że stawka POLONIA kalkulowana jest zgodnie z konwencją act/365, natomiast w przypadku emisji bonów pieniężnych NBP stosowana jest konwencja act/360, średnie dzienne bezwzględne odchylenie tego indeksu od stopy referencyjnej NBP podawane jest według jednolitej bazy act/365, a tym samym notowane jest względem stopy referencyjnej NBP przeliczonej według bazy 365 dni.

Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz przez Polski Fundusz Rozwoju SA) skupionych przez NBP w latach 2020–2021 wyniosła 126 236,8 mln zł, względem 135 145,7 mln zł na koniec 2023 r. (Wykres 12)¹⁹.

Wykres 12. Wartość nominalna portfela obligacji skupionych przez NBP w latach 2020–2021 w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku w 2024 r.

Źródło: dane NBP.

Rezerwa obowiązkowa

System rezerwy obowiązkowej sprzyjał realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej, oddziałując w kierunku stabilizacji stawki POLONIA. Uśredniony mechanizm utrzymywania rezerwy obowiązkowej stwarzał podmiotom nią objętym swobodę decydowania o poziomie środków gromadzonych na rachunkach w banku centralnym w poszczególnych dniach okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej, pod warunkiem utrzymania średniego stanu środków na rachunkach w NBP na poziomie nie niższym od wartości rezerwy wymaganej.

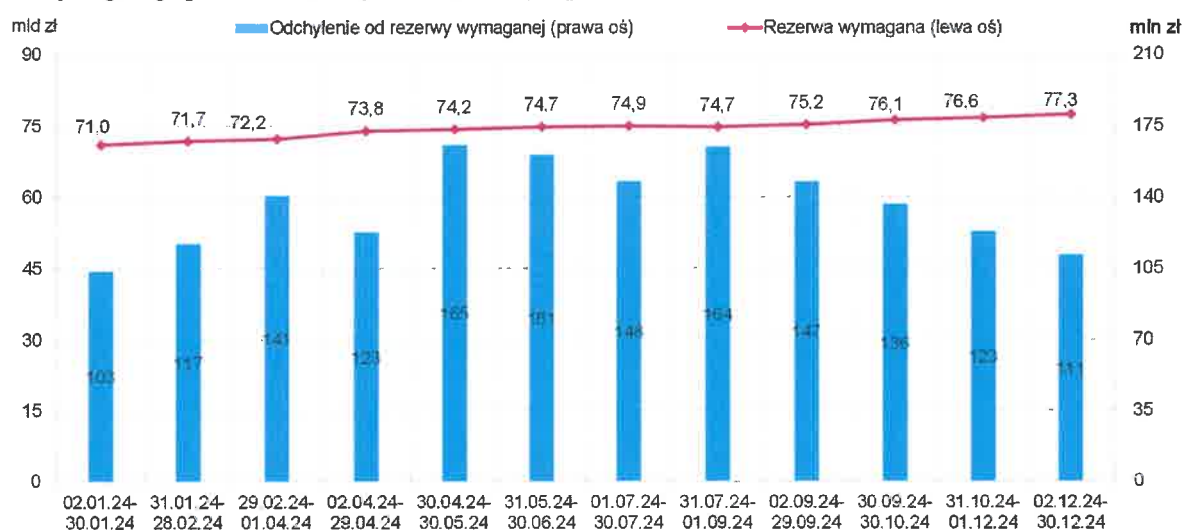
W 2024 r. obowiązki utrzymania rezerwy obowiązkowej podlegały banki, oddziały instytucji kredytowych, oddziały banków zagranicznych działające w Polsce, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa.

W 2024 r. podstawowa stopa rezerwy obowiązkowej wynosiła 3,5% od wszystkich zobowiązań pieniężnych stanowiących podstawę naliczania rezerwy, z wyjątkiem środków uzyskanych z tytułu transakcji *repo* i *sell-buy-back* oraz środków pozyskanych na okres co najmniej 2 lat, w przypadku których parametr ten wynosił 0,0%. Oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej w 2024 r. odpowiadało poziomowi stopy referencyjnej NBP.

¹⁹ W 2024 r. nastąpił wykup obligacji skarbowych serii PFR0324 (w dniu 29 marca 2024 r.), PS0424 (w dniu 25 kwietnia 2024 r.) oraz PS1024 (w dniu 25 października 2024 r.), których wartość nominalna w portfelu NBP wynosiła odpowiednio 4 450 mln zł, 195 mln zł i 4 264 mln zł.

Wymagany poziom rezerwy obowiązkowej w grudniu 2024 r. wyniósł 77 321 mln zł, w tym rezerwa obowiązkowa banków komercyjnych – 71 225 mln zł, banków spółdzielczych – 5 808 mln zł, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych – 288 mln zł. W porównaniu do stanu obowiązującego w grudniu 2023 r. odnotowany został wzrost poziomu wyżej wymienionego wymogu o 6 270 mln zł, co wynikało głównie ze wzrostu środków stanowiących podstawę jego naliczania (Wykres 13).

Wykres 13. Odchylenie średniego stanu rachunków podmiotów rezerwy obowiązkowej utrzymywanych w NBP od wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej w poszczególnych okresach jej utrzymywania w 2024 r.

Źródło: dane NBP.

W 2024 r. średni dzienny poziom nadwyżek środków utrzymywanych przez podmioty rezerwy na rachunkach w NBP (tj. przekraczających wymagany poziom rezerwy obowiązkowej) wahał się w poszczególnych okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej od 103 mln zł do 165 mln zł.

W analizowanym okresie wystąpiły dwa przypadki nieutrzymania wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej przez podmioty objęte tym wymogiem.

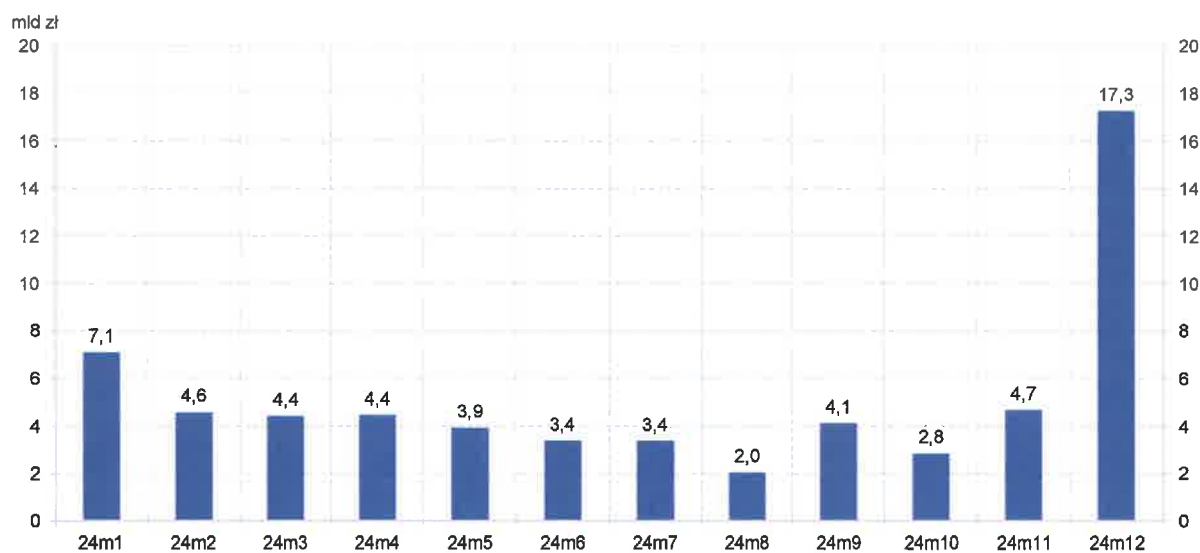
Operacje depozytowo-kredytowe

Oferowanie przez NBP operacji depozytowo-kredytowych w 2024 r. miało na celu ograniczanie skali wahań stawki POLONIA poprzez stabilizowanie warunków płynnościowych w sektorze bankowym.

Kredyt lombardowy pozwalał bankom na pozyskiwanie środków z NBP w każdym dniu operacyjnym na termin *overnight*. Zabezpieczenie zaciąganych przez banki kredytów stanowiły głównie skarbowe papiery wartościowe oraz dłużne papiery wartościowe gwarantowane przez Skarb Państwa.

Z kolei depozyt na koniec dnia umożliwiał bankom lokowanie, w każdym dniu operacyjnym, nadwyżek środków w banku centralnym na termin *overnight*.

Wykres 14. Średnie dzienne saldo operacji depozytowo-kredytowych w poszczególnych okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej w 2024 r.

Źródło: dane NBP.

W 2024 r., podobnie jak w latach poprzednich, banki sporadycznie korzystały z kredytu lombardowego. Łączna kwota kredytów tego typu udzielonych bankom przez NBP – liczona za dni wykorzystania – wyniosła 71 mln zł, wobec 89 mln zł w 2023 r. Średni dzienny poziom wykorzystania tego instrumentu w 2024 r. był równy 0,19 mln zł, w porównaniu do 0,24 mln zł w 2023 r.

W 2024 r. banki złożyły w NBP depozyty na koniec dnia w łącznej kwocie 1 853 319 mln zł (liczone za dni ich utrzymywania), co oznacza spadek tej pozycji o 60 118 mln zł w porównaniu do 2023 r. Średni dzienny wolumen depozytu na koniec dnia w 2024 r. wyniósł 5 092 mln zł, wobec 5 242 mln zł w 2023 r. (Wykres 14).

Kredyt wekslowy

NBP może oferować kredyt wekslowy przeznaczony na refinansowanie kredytów udzielanych przez banki przedsiębiorcom.

W 2024 r. NBP nie wykorzystywał tego instrumentu.

Swapy walutowe

Wykorzystując transakcje walutowe typu swap, NBP może dokonywać kupna (lub sprzedaży) złotego za walutę obcą na rynku kasowym, przy jednoczesnej jego odsprzedaży (lub odkupie) w ramach transakcji terminowej w określonej dacie.

W 2024 r. w ramach realizacji polityki pieniężnej NBP nie wykorzystywał tego rodzaju operacji.

Interwencje walutowe

W ramach obowiązującej strategii polityki pieniężnej NBP może dokonywać zakupu bądź sprzedaży na rynku walut obcych za złote.

W 2024 r. NBP nie przeprowadzał tego rodzaju operacji.

3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego²⁰

Stabilnie funkcjonujący system finansowy jest niezbędnym warunkiem zrównoważonego rozwoju gospodarczego w długim okresie oraz realizacji podstawowego celu NBP – utrzymania stabilnego poziomu cen. Powierzone Narodowemu Bankowi Polskiemu ustawowe zadania z tego obszaru obejmują: działania na rzecz wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka systemowego, kształtowanie warunków niezbędnych do rozwoju systemu bankowego oraz działania na rzecz stabilności systemu finansowego.

Szczególne znaczenie dla zachowania stabilności systemu finansowego w Polsce ma utrzymanie bezpieczeństwa sektora bankowego, którego aktywa stanowią trzy czwarte aktywów krajowych instytucji finansowych.

3.1. Nadzór makroostrożnościowy

Narodowy Bank Polski realizował zadania wynikające z ustawy o NBP poprzez merytoryczną i formalną organizację prac Komitetu Stabilności Finansowej jako organu nadzoru makroostrożnościowego (KSF-M). W 2024 r. odbyły się 4 posiedzenia Komitetu.

W ramach prac na rzecz KSF-M w 2024 r. Narodowy Bank Polski:

- Przygotowywał i udostępniał Komitetowi analizy, opracowania oraz opinie dotyczące źródeł ryzyka systemowego w wymiarze krajowym i międzynarodowym, w tym cykliczne raporty NBP: *Raport o stabilności systemu finansowego* (dwa razy w roku – w czerwcu i grudniu), *Raport o stanie równowagi polskiej gospodarki* (raz w roku) oraz *Raport o nadzorze systemowym nad systemem płatniczym* (raz w roku)²¹.
- Przygotowywał analizy stanowiące podstawę formułowania przez KSF-M opinii i rekomendacji w sprawie działań służących ograniczaniu ryzyka systemowego, w tym: ankietę na temat oceny ryzyka systemowego, przegląd antycyklicznego bufora kapitałowego oraz ocenę sytuacji na rynku nieruchomości.
- Cyklicznie analizował sytuację na krajowym rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych, wykorzystując w tym celu m.in. wskaźniki określone w zaleceniach Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego²².

²⁰ Zadania z tego obszaru są realizowane na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 6, 6a i 6b ustawy o Narodowym Banku Polskim.

²¹ Zob. rozdział Działania na rzecz systemu płatniczego.

²² Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 21 marca 2019 r. zmieniające zalecenie ERRS/2016/14 w sprawie uzupełniania luk w danych dotyczących sektora nieruchomości (ERRS/2019/3) oraz Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie podatności na zagrożenia w sektorze nieruchomości komercyjnych w Europejskim Obszarze Gospodarczym (ERRS/2022/9).

- Opracował uwagi do projektu rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej wskaźnika finansowania długoterminowego oraz przeanalizował możliwe skutki stosowania go przez banki.
- Opracował analizę obowiązujących wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej, uwzględniając nowe regulacje europejskie (CRR III)²³. Analiza ta była podstawą wydania przez KSF rekomendacji o uchyleniu krajowych przepisów wprowadzających podwyższone wymogi w tym zakresie.
- Przygotował analizę sytuacji polskiego sektora bankowego na tle innych krajów Unii Europejskiej.
- Prowadził monitoring zagranicznych ekspozycji polskiego sektora bankowego na potrzeby odwzajemniania działań makroostrożnościowych podejmowanych przez inne kraje UE.
- Zapewniał obsługę formalnoprawną wydawanych przez Komitet uchwał, a także przygotowywał projekty oficjalnych dokumentów i materiałów Komitetu.
- Współpracował w imieniu Komitetu z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej.

W 2024 r. NBP przygotował dla Komitetu nową strategię i metodykę ustalania antycyklicznego bufora kapitałowego. Skutkiem akceptacji tych dokumentów przez KSF-M jest, po raz pierwszy w historii, podniesienie poziomu tego bufora z 0% do 1% (od września 2025 r.). W kolejnym roku ma on zostać zwiększony do docelowego poziomu 2%. Taki poziom (tzw. neutralny pozytywny poziom bufora antycyklicznego – nBA) banki będą zobowiązane utrzymywać przez większość cyklu finansowego. Bufor będzie uwolniony w przypadku materializacji trudnych do przewidzenia szoków wpływających negatywnie na kreowanie kredytu przez sektor bankowy.

Narodowy Bank Polski przewodniczył pracom stałej grupy roboczej będącej zapleczem analitycznym Komitetu. Na podstawie materiałów analitycznych NBP regularnie dyskutowano na temat zagrożeń systemowych i ich oceny, jak również przygotowywano analizy wspierające podejmowanie decyzji przez Komitet.

Prezes NBP jako przewodniczący KSF-M przekazał Sejmowi RP roczną *Informację o działalności Komitetu w zakresie zadań dotyczących nadzoru makroostrożnościowego w 2023 r.*²⁴ Za pośrednictwem swojej strony internetowej NBP informował także opinię publiczną i uczestników systemu finansowego o bieżących działaniach Komitetu.

²³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1623 z dnia 31 maja 2024 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogów dotyczących ryzyka kredytowego, ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej, ryzyka operacyjnego, ryzyka rynkowego oraz minimalnego progu kapitałowego.

²⁴ Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 559). Raport jest dostępny na stronie internetowej NBP.

3.2. Współpraca z innymi instytucjami publicznymi w zakresie stabilności finansowej

Narodowy Bank Polski bierze udział w pracach Komitetu Stabilności Finansowej w formule zarządzania kryzysowego (KSF-K), któremu przewodniczy Minister Finansów. W 2024 r. odbyły się 3 posiedzenia KSF-K.

Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach Narodowej Grupy Roboczej ds. reformy wskaźników referencyjnych. Koordynuje ona działania mające na celu uporządkowane zastąpienie wskaźnika WIBOR wskaźnikiem typu *risk-free rate*. W 2024 r. zrewidowano wskaźnik wybrany w 2022 r. Następnie, po przeprowadzeniu dwóch rund konsultacji publicznych, zaproponowano indeks z grupy WIRF jako docelowy wskaźnik referencyjny stopy procentowej (w miejsce stopy referencyjnej WIBOR).

Ponadto przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach działającego na podstawie przepisów rozporządzenia EMIR²⁵ kolegium nadzorczego dla KDPW_CCP SA (w 2024 r. dotyczyły one m.in. zmian zakresu autoryzacji tej izby rozliczeniowej). Narodowy Bank Polski brał także udział w pracach utworzonego przez BFG kolegium ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji KDPW_CCP SA. W 2024 r. prace kolegium objęły w szczególności opracowanie planu *resolution* dla KDPW_CCP SA.

Współpraca NBP z krajowymi instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego obejmowała również:

- członkostwo delegowanego przez Prezesa NBP członka Zarządu NBP w Komisji Nadzoru Finansowego²⁶ oraz członkostwo dwóch przedstawicieli delegowanych przez Prezesa NBP w Radzie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego²⁷,
- wymianę informacji z Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego oraz Bankowym Funduszem Gwarancyjnym – na podstawie ustawowych upoważnień dotyczących zasad przekazywania informacji²⁸.

3.3. Działalność analityczna i badawcza w zakresie systemu finansowego

W 2024 r. przedmiotem analiz i badań NBP w zakresie systemu finansowego były liczne zagadnienia dotyczące stabilności i rozwoju tego systemu. Ze względu na ustawowe zadanie regulowania płynności banków i ich refinansowania NBP analizował również sytuację pojedynczych banków. Wyniki kluczowych analiz były udostępniane KSF i Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego (UKNF). Część z nich została opublikowana w formie cyklicznych opracowań.

²⁵ Rozporządzenie EMIR (European Market Infrastructure Regulation) to przepisy Unii Europejskiej dotyczące instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji.

²⁶ Na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 135).

²⁷ Na podstawie art. 7 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 2253).

²⁸ Na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz art. 328 ust. 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji.

- *Raport o stabilności systemu finansowego* (czerwiec, grudzień 2024 r.). W ocenie NBP ryzyko prawne związane z walutowymi kredytami mieszkaniowymi wciąż pozostawało najważniejszym źródłem obciążeń sektora bankowego. Było ono jednak skutecznie zarządzane przez banki. Oceniono, że z uwagi na istotny wzrost rezerw, postępujący proces zawierania dobrowolnych uгод oraz wysoki poziom kapitałów w bankach ryzyko to nie powinno stanowić bezpośredniego zagrożenia dla stabilności finansowej. Jednocześnie NBP wskazywał, że na ocenę stabilności finansowej od pewnego czasu istotnie wpływa niestabilność prawa dotyczącego działalności banków. Składają się na to zaskakujące rynek inicjatywy legislacyjne (np. wakacje kredytowe) oraz niepewność związana z interpretacją przepisów z zakresu ochrony konsumentów. Wyniki testów warunków skrajnych wykazały, że zgromadzone w bankach kapitały oraz bieżące zyski byłyby wystarczające do absorpcji skutków skrajnie negatywnych scenariuszy makroekonomicznych. Oprócz diagnozy bieżącej sytuacji NBP przedstawił w raporcie rekomendacje działań ograniczających ryzyko dla stabilności systemu finansowego w Polsce.
- *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2023 r.* (listopad 2024 r.). W opracowaniu przedstawiono działalność systemu finansowego: instytucje, rynki finansowe, infrastrukturę oraz krajowe i unijne regulacje. Na koniec 2023 r. relacja aktywów krajowego systemu finansowego do PKB wyniosła 118,4% (wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 1,1 pkt proc.), a aktywa instytucji tworzących polski system finansowy osiągnęły 4,0 bln zł i były o 12,2% wyższe niż rok wcześniej. Wzrost aktywów dotyczył przede wszystkim sektora bankowego i sektora funduszy inwestycyjnych. Na koniec 2023 r. aktywa sektora bankowego stanowiły około 74% aktywów całego systemu finansowego. Największą pozycję aktywów stanowiły, podobnie jak w minionych latach, kredyty dla sektora niefinansowego, a drugie w kolejności były obligacje skarbowe i obligacje gwarantowane przez Skarb Państwa. Aktywa netto sektora funduszy inwestycyjnych zwiększyły się o 19,1% i wyniosły 337,1 mld zł na koniec 2023 r. (największy wzrost od siedmiu lat). Kapitalizacja Głównego Rynku GPW znacznie wzrosła – do 1 440,3 mld zł na koniec 2023 r., a relacja kapitalizacji spółek krajowych do PKB Polski zwiększyła się do 22,3%. Kasowy rynek złotego pozostawał największym rynkiem spośród walut krajów Europy Środkowo-Wschodniej (średnia dzienna wartość transakcji przewyższała ponaddwukrotnie wielkość rynku forinta i ponadtrzykrotnie wielkość rynku korony czeskiej).
- *Sytuacja na rynku kredytowym*²⁹. W kwartalnych opracowaniach przedstawiono analizy polityki kredytowej banków oraz kształtowania się popytu na kredyt. W I połowie 2024 r. banki zaostrzały politykę kredytową – na podstawie prognoz makroekonomicznych i ocen jakości portfela kredytowego. Kryteria udzielania kredytów zostały zaostrzone we wszystkich segmentach rynku, z wyjątkiem kredytów dla dużych przedsiębiorstw. W II połowie 2024 r. banki złagodziły kryteria i niektóre warunki udzielania kredytów dla gospodarstw domowych, utrzymując jednocześnie dotychczasową politykę kredytową w większości segmentów kredytów dla przedsiębiorstw. Towarzyszył temu wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne i dla przedsiębiorstw, z wyjątkiem długoterminowych kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw. Od I kwartału 2024 r. banki raportowały spadek popytu na kredyty

²⁹ Materiał jest opracowywany kwartalnie na podstawie ankiet kierowanych do przewodniczących komitetów kredytowych w bankach komercyjnych.

mieszkaniowe – wiązało się to głównie z zakończeniem w 2023 r. programu Bezpieczny Kredyt 2%.

- *Raport o sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce* (raport za okres styczeń 2023 r. – grudzień 2023 r.; raporty kwartalne z 2024 r.). W 2024 r. stopniowo rosła aktywność deweloperów (po spadku w 2023 r.). Zwiększyła się oferta kontraktów na budowę mieszkań przy utrzymującym się spadku popytu (skutek wygaśnięcia programu Bezpieczny Kredyt 2%). Nominalne ceny mieszkań nadal rosły. Pozytywnie na popyt oddziaływał wzrost poziomu wynagrodzeń realnych. W 2024 r. obserwowano stopniowe zmniejszanie się wzrostu stawek najmu mieszkań. Sytuacja na rynku nieruchomości komercyjnych była stabilna. Nadal rosła podaż powierzchni magazynowych oraz – nieznacznie – podaż powierzchni biurowych i handlowych na wynajem.

Narodowy Bank Polski prowadził badania dotyczące wybranych aspektów ryzyka systemowego i polityki makroostrożnościowej. Projekty badawcze dotyczyły m.in.: wpływu polityki pieniężnej na rentowność i kapitał sektora banków komercyjnych, rozwoju narzędzi pomiaru i prognozowania jakości kredytów, determinant relacji kredytu do PKB oraz polityki kredytowej banków względem przedsiębiorstw sektora niefinansowego. NBP prowadził również badania w zakresie cen nieruchomości mieszkaniowych, gruntowych i komercyjnych³⁰.

Analizy dotyczyły także innowacji technologicznych w systemie finansowym, funkcjonowania rynków kryptoaktywów oraz rozwoju nowych form udzielania kredytu konsumenckiego i pozyskiwania kapitału przez przedsiębiorstwa.

3.4. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej

W 2024 r. Narodowy Bank Polski kontynuował współpracę z instytucjami UE odpowiedzialnymi za identyfikację i ocenę ryzyka systemowego oraz przeciwdziałanie mu. Prezes NBP jest członkiem Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego. Przedstawiciele NBP brali udział w pracach komitetów i gremiów ERRS, Europejskiego Systemu Banków Centralnych (European System of Central Banks), a także Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (European Securities Markets Authority). Dotyczyły one wpływu wysokich stóp procentowych i podwyższonej inflacji na system finansowy, ryzyka wynikającego z rozwoju niebankowych instytucji finansowych i cyberataków, neutralnego poziomu antycyklicznego bufora kapitałowego, systemu testów warunków skrajnych, przeglądu funkcjonowania ERRS, a także zasad funkcjonowania kontrahentów centralnych (*central counterparty*, CCP), przygotowywanych przez te podmioty planów naprawy oraz propozycji zmian w projekcie nowelizacji rozporządzenia EMIR.

Ponadto w 2024 r. przedstawiciele NBP brali aktywny udział w posiedzeniach Rady Organów Nadzoru Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego, Regionalnej Grupy Konsultacyjnej dla Europy przy Radzie Stabilności Finansowej (Financial Stability Board), Europejskiej (Wiedeńskiej) Inicjatywy Koordynacyjnej

³⁰ W ramach programu badań statystycznych statystyki publicznej w 2024 r.

(Vienna Initiative), a także Komitetu ds. Rynków Finansowych Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (Committee on Financial Markets, Organization for Economic Co-operation and Development). Pracownicy NBP uczestniczyli także w pracach kolegiów do spraw przymusowej restrukturyzacji (resolution college) utworzonych dla transgranicznych europejskich grup bankowych, których częścią są banki działające w Polsce.

3.5. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej

W 2024 r. nie było konieczności udzielenia bankom wsparcia płynnościowego w postaci kredytu refinansowego.

W I kwartale 2024 r. jeden bank był zwolniony przez Zarząd NBP z obowiązku utrzymywania części rezerwy obowiązkowej.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- przewodniczenie pracom KSF-M oraz współpraca w ramach KSF-K, w tym wykorzystanie w szerokim zakresie analiz NBP przy podejmowaniu decyzji przez Komitet,
- opracowanie nowej strategii i metodyki ustalania antycyklicznego bufora kapitałowego,
- prowadzenie analiz i badań mających na celu pogłębienie wiedzy o procesach finansowych oraz współzależnościach systemu finansowego i gospodarki, a także operacjonalizację polityki makroostrożnościowej.

4. Działalność emisyjna³¹

Narodowemu Bankowi Polskiemu przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej. Banknoty i monety emitowane przez NBP są prawnym środkiem płatniczym na terytorium kraju. Dzięki wprowadzaniu na rynek banknotów i monet w pełnej strukturze nominalowej NBP zapewnia płynność rozliczeń gotówkowych i odpowiednią jakość znaków pieniężnych w obiegu.

4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu

Wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (z kasami banków) według stanu na 31 grudnia 2024 r. wyniosła 413,4 mld zł. W stosunku do stanu na 31 grudnia 2023 r. zwiększyła się o 35,9 mld zł, tj. o 9,5%. Przyrost ten był zbliżony do przyrostu obserwowanego w stabilnych warunkach rynkowych, w latach poprzedzających pandemię COVID-19.

Jeśli chodzi o liczbę banknotów w obiegu, to w 2024 r. największą dynamiką wzrostu charakteryzowały się najwyższe nominały: 500 zł (15,5%) oraz 200 zł (15,4%). Liczba banknotów o nominale 100 zł na koniec grudnia 2024 r. była o 2,1% wyższa niż rok wcześniej. Udział tego nominalu w strukturze nominalowej banknotów w obiegu gotówkowym w 2024 r. w stosunku do 2023 r. był niższy o 2,1 pkt proc. Roczne wzrosty pozostałych nominalów wyniosły: 3,0% dla 50 zł, 1,9% dla 20 zł oraz 5,9% dla 10 zł.

W 2024 r. zaopatrywanie banków i Poczty Polskiej SA w pieniądz gotówkowy odbywało się w sposób niezakłócony. Podmioty te pobrały z NBP 1,85 mld sztuk banknotów oraz 1,48 mld sztuk monet.

W 2024 r. producenci znaków pieniężnych dostarczyli NBP 253,7 mln sztuk banknotów i 870,0 mln sztuk monet. W porównaniu z dostawami w 2023 r. (408,4 mln sztuk banknotów i 985,3 mln sztuk monet) liczba zakupionych przez NBP banknotów spadła o 37,9%, a liczba monet zmniejszyła się o 11,7%.

4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich

W 2024 r. przypadły dwie rocznice ważne dla historii bankowości centralnej w Polsce: stulecie utworzenia Banku Polskiego SA oraz wprowadzenia złotego do obiegu. Z okazji tych jubileuszy Narodowy Bank Polski wyemitował monety kolekcjonerskie: srebrną monetę o nominale 10 zł: *100. rocznica utworzenia Banku Polskiego SA* oraz srebrną monetę o nominale 1 zł: *100. rocznica wprowadzenia złotego do obiegu*.

Narodowy Bank Polski jest wyłącznym emitentem polskich monet i banknotów kolekcjonerskich, które upamiętniają ważne wydarzenia i postaci z historii Polski. Przez emisję wartości kolekcjonerskich NBP przyczynia się do zwiększania zainteresowania polską kulturą, nauką i tradycją. Zgodnie z planem emisji wartości kolekcjonerskich i monet okolicznościowych Narodowy Bank Polski wyemitował w 2024 r.

³¹ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 4 i art. 31–37 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

3,9 tys. sztuk złotych monet kolekcjonerskich, 172 tys. sztuk srebrnych monet kolekcjonerskich oraz 80 tys. sztuk banknotów kolekcjonerskich. W 2024 r. w ramach 20 tematów wyemitowano 21 monet kolekcjonerskich oraz jeden banknot kolekcjonerski.

W 2024 r. Narodowy Bank Polski kontynuował emisję złotych monet inwestycyjnych *Bielik* o wartości nominalnej 500 zł, 200 zł, 100 zł i 50 zł oraz monet o wartości nominalnej 5 zł z wizerunkiem okolicznościowym, w standardzie obiegowym.

W 2024 r. podczas konferencji High Security Printing w Sofii banknot kolekcjonerski *Mikołaj Kopernik* (wyemitowany w 2023 r.) otrzymał główną nagrodę w kategorii Najlepszy Banknot Okolicznościowy.

4.3. Funkcjonowanie obrotu gotówkowego

W 2024 r. przeprowadzono m.in. następujące działania związane z funkcjonowaniem obrotu gotówkowego:

- Banki oraz Poczta Polska SA odprowadziły do NBP 172,5 mld zł (w 2023 r. – 181,7 mld zł), a pobrały 208,4 mld zł (w 2023 r. – 190,6 mld zł), z czego 68,3 mld zł w systemie depozytowym (w 2023 r. – 60,6 mld zł) oraz 140,0 mld zł w systemie podstawowym (w 2023 r. – 130,0 mld zł). W porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano wzrost wartości pobrań gotówki z NBP o 9,3% oraz spadek odprowadzeń do NBP o 5,1%. Różnica między wartością pobrań i odprowadzeń w 2024 r. wyniosła 35,9 mld zł (8,9 mld zł w 2023 r.).
- Narodowy Bank Polski udoskonalał oferowaną usługę zamiany monet na wyższe nominały za pomocą urządzeń samoobsługowych w oddziałach okręgowych. Kolejne banki umożliwiły swoim klientom korzystanie przy tej zamianie z natychmiastowego uznania ich rachunków za pomocą systemu BLIK. W 2024 r. dokupiono dwa urządzenia. Obecnie klientom udostępniane są 34 urządzenia. Liczba transakcji zamiany monet wyniosła 240 tys. i była wyższa niż w 2023 r. o 10%. Zamieniono 270 mln szt. o łącznej wartości nominalnej 171 mln zł (w 2023 r. odpowiednio 265 mln szt. i 152 mln zł). Najczęściej zamieniano monety o najniższych nominałach, tj. 1 gr, 2 gr i 5 gr (łącznie 48%).

4.4. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego

W 2024 r. Rada ds. Obrotu Gotówkowego (organ opiniodawczo-doradczy przy Zarządzie NBP) kontynuowała prace, w tym w zakresie realizacji przyjętej przez Zarząd NBP w 2021 r. Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego. Działania miały charakter analityczny, legislacyjny, samoregulacyjny oraz rekomendacyjny i dotyczyły: powszechnej akceptacji gotówki i jej dostępności, płynnego zaopatrywania rynku w polską walutę, bezpieczeństwa fizycznego banknotów i monet oraz cyberbezpieczeństwa systemów IT wykorzystywanych w obrocie gotówkowym.

W 2024 r. usprawniono proces wymiany³² i klasyfikacji³³ banknotów, które mają cechy wskazujące na ich uszkodzenie przez systemy neutralizacji (tj. systemy służące do automatycznego i nieodwracalnego uszkodzania banknotów w przypadku próby otwarcia bankomatu lub pojemnika do transportu gotówki przez osobę nieuprawnioną).

Od 1 stycznia 2025 r. wprowadzono wymóg, aby urządzenia wydające gotówkę (głównie bankomaty) były technicznie przygotowane do wypłaty wszystkich nominałów banknotów w zależności od zapotrzebowania rynkowego (aby w sytuacji np. wzrostu zapotrzebowania na gotówkę możliwe było wydawanie najwyższych nominałów)³⁴.

4.5. Fałszerstwa polskich znaków pieniężnych

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. w obiegu znajdowało się 3 175,81 mln szt. banknotów powszechnego obiegu oraz 1 209,70 mln szt. monet 2-złotowych³⁵ i 5-złotowych.

W porównaniu z 2023 r. odnotowano wzrost liczby ujawnionych fałszyfikatów banknotów: z 3 869 szt. do 4 406 szt. oraz spadek liczby ujawnionych fałszyfikatów monet: z 253 szt. do 226 szt.³⁶. Liczba fałszyfikatów banknotów i monet przypadająca na milion znaków pieniężnych w obiegu zwiększyła się w porównaniu z poprzednim rokiem i wyniosła 1,06 szt. (1,00 szt. w 2023 r.; 1,07 szt. w 2022 r.; 1,37 szt. w 2021 r.).

Dane dotyczące liczby fałszerstw znaków pieniężnych ujawnionych w latach 2021–2024 przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Liczba ujawnionych fałszyfikatów polskich znaków pieniężnych w latach 2021–2024

Falsyfikaty	2021	2022	2023	2024
Banknoty	6 035	4 094	3 869	4 406
Monety	406	230	253	226
Ogółem	6 441	4 324	4 122	4 632

Źródło: dane NBP.

³² Nowelizacja zarządzenia nr 31/2013 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (zarządzenie nr 9/2024 Prezesa NBP, Dz. Urz. NBP poz. 2).

³³ Nowelizacja zarządzenia nr 19/2016 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki (zarządzenie nr 10/2024 Prezesa NBP, Dz. Urz. NBP poz. 3).

³⁴ Nowelizacja zarządzenia nr 31/2013 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej (zarządzenie nr 9/2024 Prezesa NBP, Dz. Urz. NBP poz. 2).

³⁵ Bez monet wykonanych ze stopu Nordic Gold.

³⁶ W 2024 r. ujawniono fałszyfikaty monet powszechnego obiegu wyłącznie o nominałach 2 zł i 5 zł. Na dzień 31 grudnia 2024 r. ogólna liczba monet powszechnego obiegu (bez monet wykonanych ze stopu Nordic Gold) wyniosła 23 387,01 mln szt.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- wyemitowanie wartości kolekcjonerskich dla uczczenia 100. rocznicy utworzenia Banku Polskiego SA i 100. rocznicy wprowadzenia złotego do obiegu,
- kontynuowanie realizacji Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego,
- wprowadzenie zmian dotyczących wymiany i klasyfikacji banknotów uszkodzonych przez systemy neutralizacji,
- wprowadzenie z dniem 1 stycznia 2025 r. wymogu przygotowania urządzeń wydających gotówkę (głównie bankomatów) do zamiennej wypłaty wszystkich nominałów banknotów.

5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi³⁷

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim bank centralny gromadzi rezerwy dewizowe i zarządza nimi, a także podejmuje czynności mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego i płynności płatniczej kraju. W warunkach płynnego kursu walutowego rezerwy dewizowe służą przede wszystkim wzmocnieniu wiarygodności finansowej kraju, przez co przyczyniają się do obniżenia kosztu finansowania na globalnych rynkach i zmienności kursu złotego, a także do ograniczenia ryzyka gwałtownego odpływu kapitału. Incydentalnie mogą być wykorzystane do wsparcia stabilności rynków finansowych lub sektora bankowego w przypadku znacznych zaburzeń ich funkcjonowania.

5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych

W 2024 r. oficjalne aktywa rezerwowe³⁸ NBP wzrosły:

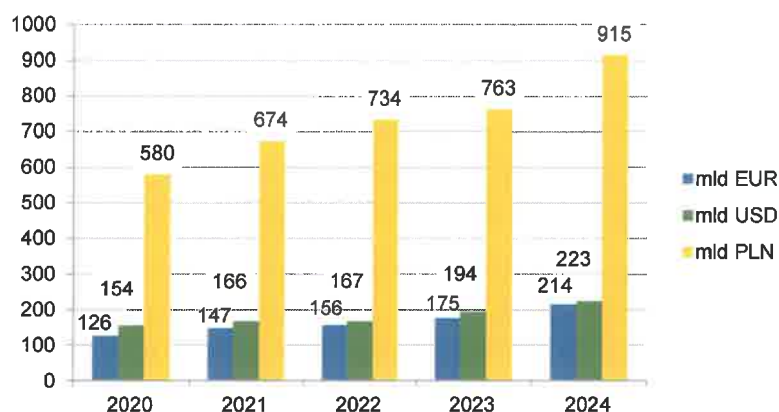
- w przeliczeniu na euro o 38,8 mld (22,1%), do 214,2 mld euro,
- w przeliczeniu na dolary amerykańskie o 29,4 mld (15,1%), do 223,2 mld USD,
- w przeliczeniu na złote o 152,6 mld (20,0%), do 915,3 mld zł.

Do wzrostu oficjalnych aktywów rezerwowych w największym stopniu przyczyniły się: dodatnie saldo przepływów zewnętrznych, wzrost ceny złota oraz dochód z działalności inwestycyjnej.

W 2024 r. NBP kupił 89,5 tony złota. Na koniec 2024 r. zasób złota wynosił 448,2 tony, co stanowiło 16,9% oficjalnych aktywów rezerwowych.

³⁷ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 2 oraz art. 52 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

³⁸ Zgodnie z definicją Międzynarodowego Funduszu Walutowego do oficjalnych aktywów rezerwowych zalicza się łatwo rozporządzalne, płynne aktywa zagraniczne posiadane przez bank centralny. Kategoria ta obejmuje złoto monetarne, specjalne prawa ciągnięcia (SDR), pozycję rezerwową w MFW oraz aktywa w walutach obcych, głównie w formie papierów wartościowych, lokat i gotówki.

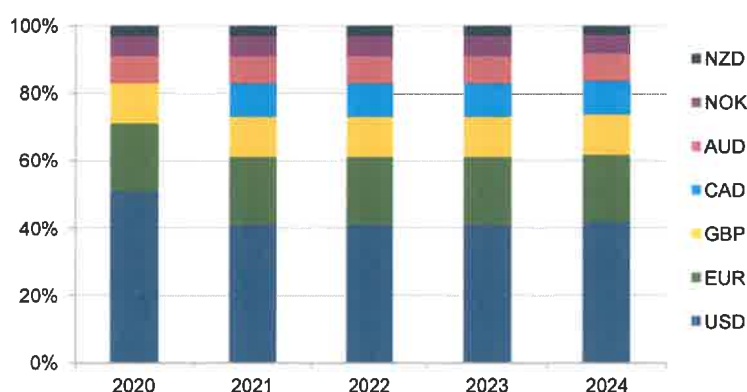
Wykres 15. Oficjalne aktywa rezerwowe w latach 2020–2024 (stan na koniec danego roku)

Źródło: dane NBP.

5.2. Strategia zarządzania rezerwami dewizowymi³⁹

Priorytetem w zarządzaniu rezerwami dewizowymi jest zapewnienie bezpieczeństwa inwestowanych środków oraz ich niezbędnej płynności. Narodowy Bank Polski, spełniając te kryteria, podejmuje jednocześnie działania służące podwyższeniu dochodowości rezerw w długim okresie.

W 2024 r. struktura walutowa i *modified duration*⁴⁰ rezerw nie zmieniły się istotnie w porównaniu z poprzednim rokiem. Na koniec 2024 r. struktura walutowa rezerw przedstawiała się następująco: 42% USD, 20% EUR, 12% GBP, 10% CAD, 8% AUD, 5% NOK i 3% NZD, a *modified duration* wynosiło 3,2.

Wykres 16. Struktura walutowa rezerw w latach 2020–2024 (stan na koniec danego roku)

Źródło: dane NBP.

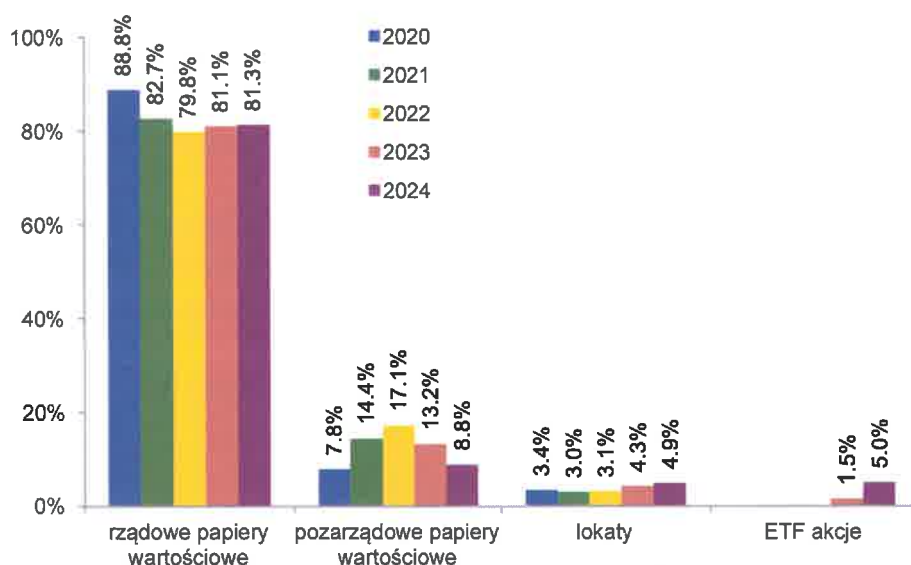
³⁹ Bez uwzględnienia środków walutowych na rachunkach MF w NBP.

⁴⁰ *Modified duration* stanowi miarę ryzyka stopy procentowej, określającą wrażliwość wartości portfeli inwestycyjnych na zmiany rentowności instrumentów finansowych. Jednocześnie w przybliżeniu odpowiada średniej zapadalności przepływów pieniężnych związanych z instrumentami dłużnymi.

Podobnie jak w poprzednich latach największy udział w rezerwach walutowych NBP miały rządowe papiery wartościowe, charakteryzujące się najwyższym stopniem bezpieczeństwa i płynności (Wykres 17). Narodowy Bank Polski inwestował również w pozarządowe papiery wartościowe, w tym emitowane przez agencje rządowe oraz przedsiębiorstwa niefinansowe, a część środków utrzymywał w postaci krótkoterminowych lokat w bankach o wysokiej wiarygodności kredytowej. Część papierów wartościowych w portfelu NBP (1% rezerw walutowych) stanowią zielone obligacje oraz obligacje zrównoważonego rozwoju. Do zarządzania portfelami inwestycyjnymi wykorzystywano również transakcje *bond futures*, a w ramach inwestycji na rynkach akcji – kontrakty *equity index futures*.

W 2024 r. zbudowano portfel tytułów uczestnictwa funduszy inwestycyjnych (*exchange traded funds*, ETF) replikujących indeksy akcji na rynkach USA, strefy euro, Wielkiej Brytanii, Kanady i Australii. Na koniec roku stanowił on 5% rezerw walutowych. Przyjęta przez Zarząd NBP w 2024 r. zaktualizowana *Strategia zarządzania rezerwami dewizowymi* zakłada m.in. dalsze stopniowe zwiększanie ekspozycji na rynki akcji.

Wykres 17. Udział instrumentów inwestycyjnych w rezerwach dewizowych NBP (z wyłączeniem złota) w latach 2020–2024 (stan na koniec danego roku)

Źródło: dane NBP.

Z uwagi na zaokrąglenia dane mogą nie sumować się do 100 proc.

5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi

Jednym z ważniejszych elementów zarządzania rezerwami dewizowymi jest zarządzanie ryzykiem, które towarzyszy dokonywanym inwestycjom. Jego podstawę stanowi system limitów i ograniczeń inwestycyjnych.

Tabela 4. Ograniczenia inwestycyjne obowiązujące w zarządzaniu ryzykiem finansowym w NBP

Ryzyko	Metody ograniczania
Kredytowe	Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych i obligacji pozarządowych w rezerwach Kryteria wyboru kontrahentów i bieżące monitorowanie ich wiarygodności kredytowej Limity dla kontrahentów NBP Ograniczenie terminu zapadalności transakcji lokacyjnych Minimalny wymagany rating papierów wartościowych Limity dla emitentów papierów wartościowych Zabezpieczenia w transakcjach lokacyjnych z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych
Rynkowe	Struktura walutowa Strategicznej Alokacji Aktywów wraz z przedziałami wahań określającymi zakres aktywnej polityki inwestycyjnej Limity ekspozycji na równoległe i nierównoległe przesunięcia krzywej dochodowości Ograniczenie ekspozycji na <i>equity index futures</i> i tytuły uczestnictwa funduszy inwestycyjnych replikujących indeksy akcyjne
Płynności	Inwestowanie na rynkach finansowych charakteryzujących się wysoką płynnością Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych Kryteria wyboru papierów wartościowych

Źródło: dane NBP.

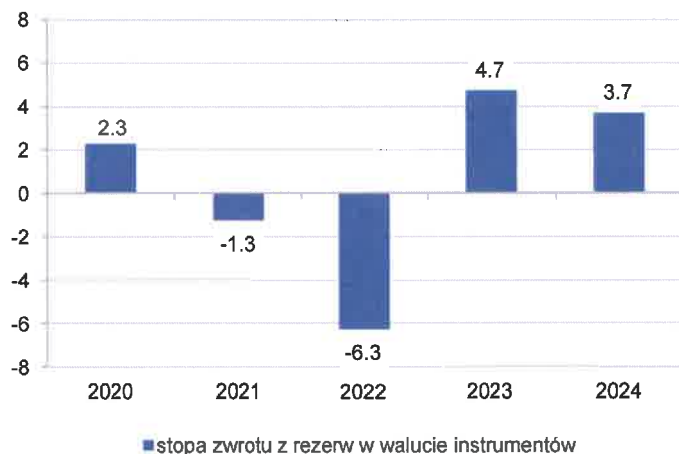
5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych

Wysokość stopy zwrotu z inwestowania rezerw walutowych⁴¹ zależy przede wszystkim od uwarunkowań rynkowych: zmian kursów walutowych, poziomu rentowności oraz zmian cen instrumentów inwestycyjnych.

W 2024 r. stopa zwrotu z inwestowania rezerw walutowych liczona w walucie instrumentów⁴² wyniosła 3,7% (Wykres 18, Wykres 19). Główną przyczyną jej wysokiego poziomu była przede wszystkim wciąż wysoka rentowność papierów dłużnych, wynikająca z prowadzonego w latach 2022–2023 cyklu zacieśniania polityki pieniężnej przez główne banki centralne. Stopę zwrotu z rezerw istotnie podwyższył również wzrost indeksów akcyjnych, natomiast obniżył ją spadek cen papierów dłużnych, związany ze wzrostem rentowności na większości rynków.

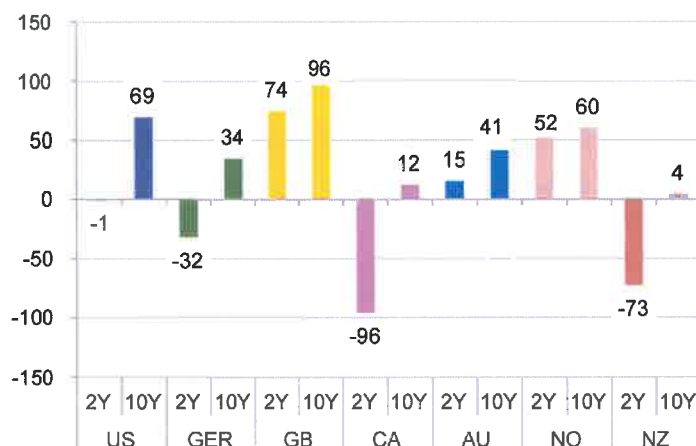
⁴¹ Rezerwy walutowe odpowiadają rezerwom dewizowym z wyłączeniem złota.
⁴² Stopa zwrotu z rezerw walutowych w walucie poszczególnych portfeli inwestycyjnych jest wyliczana na podstawie dziennych zmian wartości rynkowej instrumentów (bez uwzględniania wpływu zmian kursów walutowych).

Wykres 18. Stopa zwrotu z rezerw walutowych NBP bez uwzględniania wpływu zmian kursów walutowych w latach 2020–2024 (w %)

Źródło: dane NBP.

Wykres 19. Zmiany rentowności 2-letnich i 10-letnich papierów rządowych na głównych rynkach w 2024 r. (w punktach bazowych)

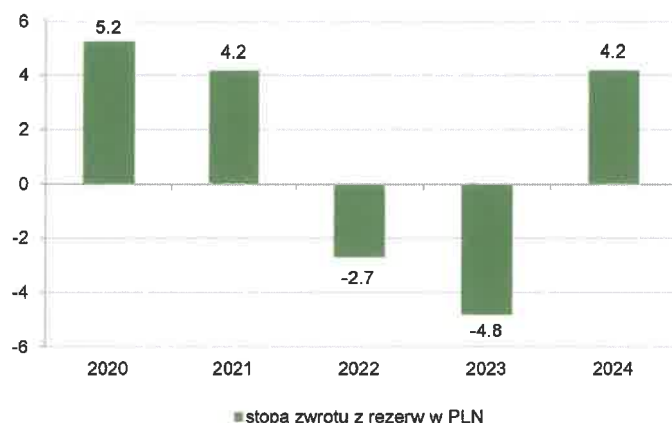
Źródło: dane NBP.

Apresiasi dolara amerykańskiego i funta szterlinga względem złotego⁴³ (Wykres 21) sprawiła, że stopa zwrotu z rezerw wyliczona w złotych⁴⁴ przewyższyła stopę zwrotu z rezerw liczoną w walucie instrumentu i wyniosła w 2024 r. 4,2% (Wykres 20).

⁴³ Wzrost kursów: USD/PLN o 4,2%, GBP/PLN o 3,0%, spadek kursów: EUR/PLN o 1,7%, CAD/PLN o 3,9%, AUD/PLN o 4,8%, NOK/PLN o 6,3% i NZD/PLN o 7,1% (kursy średnie NBP).

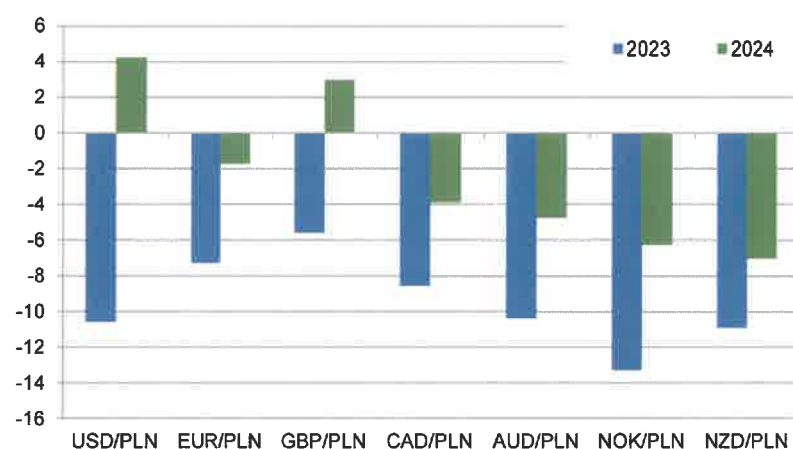
⁴⁴ Stopa zwrotu z rezerw walutowych w złotych dodatkowo uwzględnia wpływ zmian kursów walut rezerwowych do złotego.

Wykres 20. Stopa zwrotu z rezerw walutowych z uwzględnieniem wpływu zmian kursów walutowych w latach 2020–2024 (w %)

Źródło: dane NBP.

Wykres 21. Zmiany kursów głównych walut rezerwowych w relacji do złotego w 2023 i 2024 r. (w %)

Źródło: dane NBP.

5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej

W 2024 r. wynik działalności inwestycyjnej związanej z zarządzaniem rezerwami dewizowymi (bez uwzględnienia zrealizowanych i niezrealizowanych różnic kursowych) był dodatni i wyniósł 19,8 mld zł (18,9 mld zł w 2023 r.). Było to skutkiem przede wszystkim dodatniego wyniku odsetkowego z tytułu lokat i dłużnych papierów wartościowych (21,8 mld zł) oraz przychodów z nabytych tytułów uczestnictwa funduszy inwestycyjnych (0,5 mld zł). Dochód obniżały koszty niezrealizowane wyceny cenowej (-2,4 mld zł), a także wynik zrealizowanych różnic cenowych (-0,1 mld zł).

Wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych walut obcych i złota w 2024 r. wyniósł -0,7 mld zł, natomiast koszty niezrealizowane z tytułu wyceny kursowej zasobów walut obcych wyniosły -7,7 mld zł⁴⁵.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- zwiększenie zasobu złota NBP o 89,5 tony, do 448,2 tony,
- zbudowanie portfela tytułów uczestnictwa funduszy inwestycyjnych replikujących indeksy akcyjne (ETF), co wpłynęło na zwiększenie stopy zwrotu z rezerw w 2024 r.

⁴⁵ Zgodnie z zasadami rachunkowości NBP dodatnie różnice z tytułu wyceny kursowej (przychody niezrealizowane) nie wpływają na wynik finansowy NBP, lecz są ujmowane w pasywach bilansu NBP. Koszty z tytułu niezrealizowanych ujemnych różnic z wyceny kursowej pomniejszają natomiast wynik finansowy NBP, podobnie jak koszty z tytułu zrealizowanych różnic kursowych.

6. Działalność dewizowa⁴⁶

Działalność dewizowa polega na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz kontroli: działalności kantorowej, w tym w zakresie wypełniania obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, korzystania z udzielonych indywidualnych zezwoleń dewizowych, a także wykonywania przez rezydentów i przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej. Celem tej działalności jest zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego.

6.1. Rejestr działalności kantorowej

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. do rejestru działalności kantorowej prowadzonego przez Prezesa NBP wpisanych było 2212 przedsiębiorców prowadzących działalność w 4446 kantorach (wg stanu na 31 grudnia 2023 r. – 2288 przedsiębiorców prowadzących działalność w 4521 kantorach).

6.2. Decyzje w sprawach dewizowych

W 2024 r. wydano ogółem 21 decyzji dewizowych, z tego 9 zezwoleń i 12 innych decyzji (w 2023 r. – 17 decyzji dewizowych).

Udzielono zezwoleń na odstępianie od ograniczeń w obrocie dewizowym z nierezydentami z krajów nienależących do UE, OECD oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego (European Economic Area). Inne decyzje dotyczyły m.in. przedłużenia terminu ważności zezwolenia.

6.3. Kontrola obrotu dewizowego

Kontrolą prowadzoną przez Prezesa NBP w 2024 r. objęto rezydentów, którzy mają obowiązek przekazywania Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej oraz podmioty gospodarcze prowadzące działalność kantorową.

W 2024 r. skontrolowano ogółem 714 podmiotów (w 2023 r. – 693), w tym:

⁴⁶ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 3 i art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, art. 130 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1124, z późn.zm.) oraz przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1131).

- 343 podmioty w zakresie wykonywania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego (w 2023 r. – 259),
- 368 podmiotów prowadzących działalność kantorową (w 2023 r. – 433),
- 3 podmioty w zakresie realizacji indywidualnych zezwoleń dewizowych (w 2023 r. – 1).

Nieprawidłowości dotyczyły 366 podmiotów, czyli 51% wszystkich skontrolowanych podmiotów (w 2023 r. – 53%), w tym:

- 195 podmiotów, w których skontrolowano w zakresie wykonywania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego (w 2023 r. – 145),
- 171 przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową (w 2023 r. – 220).

Stwierdzono 12 przypadków rażącego naruszenia warunków prowadzenia działalności kantorowej, co spowodowało wydanie 12 decyzji o zakazie prowadzenia takiej działalności i wykreśleniu z rejestru działalności kantorowej (w 2023 r. – 7). Wydano również 34 decyzje o nałożeniu kary administracyjnej w związku ze stwierdzeniem niedopełnienia przez podmioty prowadzące działalność kantorową obowiązków wskazanych w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. NBP zawiadomił właściwe organy finansowe o 395 przypadkach naruszenia prawa. Po przeprowadzeniu stosownych postępowań, urzędy skarbowe i urzędy celno-skarbowe poinformowały NBP o: ukaraniu 80 podmiotów, o 141 przypadkach złożenia tzw. czynnego żalu oraz o 7 przypadkach wyrażenia zgody na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Wyniki wszystkich kontroli w zakresie wypełnienia przez przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową obowiązków określonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu zostały przekazane Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej.

W 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w NBP kontrolę „Funkcjonowanie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu”. NIK pozytywnie oceniła działalność sprawowaną przez Prezesa NBP kontroli nad przedsiębiorcami prowadzącymi działalność kantorową. W skierowanym do Prezesa NBP wystąpieniu pokontrolnym NIK nie sformułowała żadnych uwag ani wniosków.

Podejmowane przez NBP działania kontrolne zapewniają:

- zgodność obrotu wartościami dewizowymi w kantorach z zasadami prowadzenia działalności regulowanej,
- prawidłowe wypełnianie obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- zgodność przekazywanych przez sprawozdawców danych do bilansu płatniczego z dokumentami źródłowymi.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- przeprowadzenie kontroli 714 podmiotów,
- wydanie 21 decyzji dewizowych oraz 46 decyzji dotyczących zastosowania sankcji w związku z naruszeniem warunków lub niedopełnieniem obowiązków dotyczących prowadzenia działalności kantorowej.

7. Działania na rzecz systemu płatniczego⁴⁷

Działania Narodowego Banku Polskiego na rzecz systemu płatniczego obejmują działania operacyjne, w tym prowadzenie systemów płatności wysokokwotowych i przeprowadzanie rozrachunków międzybankowych, działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego, w tym organizowanie rozliczeń pieniężnych i przygotowywanie odpowiednich regulacji prawnych, oraz nadzór systemowy nad systemem płatniczym.

Celem Narodowego Banku Polskiego jest zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu płatniczego, umożliwiającego szybki i bezpieczny transfer środków pieniężnych między osobami fizycznymi, podmiotami gospodarczymi, instytucjami publicznymi i innymi podmiotami, które są stronami płatności.

7.1. Realizacja zadań operacyjnych

7.1.1. Obsługa rachunków w systemie SORBNET2

System SORBNET2 to polski system typu RTGS⁴⁸, w którym dokonywany jest międzybankowy rozrachunek płatności wysokokwotowych w złotych. Prowadzone są w nim rachunki bieżące banków, rachunki pomocnicze podmiotów prowadzących systemy płatności detalicznych oraz systemy rozrachunku papierów wartościowych, a także rachunki rezerwy obowiązkowej dla banków, które nie mają rachunku bieżącego. W systemie RTGS zlecenia płatnicze są realizowane zgodnie z zasadą rozrachunku brutto (przetwarzanie zleceń pojedynczo, bez ich wzajemnego kompensowania) oraz zasadą rozrachunku w czasie rzeczywistym (na bieżąco w ciągu dnia). W SORBNET2 są dokonywane płatności z tytułu operacji polityki pieniężnej, transakcji międzybankowych na rynku finansowym oraz wysokokwotowe zlecenia klientowskie. W systemie przeprowadzany jest także rozrachunek zleceń płatniczych rozliczonych w systemach płatności detalicznych.

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. w systemie SORBNET2 prowadzono rachunki bieżące w złotych dla 45 banków (w 2023 r. – 46), rachunek bieżący Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej oraz rachunki KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA. W 2024 r. nie został otwarty żaden nowy rachunek bieżący w złotych, a jeden rachunek zamknięto.

W 2024 r. w systemie SORBNET2 zrealizowano 6,0 mln zleceń (w 2023 r. – 5,6 mln) na kwotę 157,8 bln zł (w 2023 r. – 136,4 bln zł). Oznacza to wzrost liczby i wartości zrealizowanych zleceń, odpowiednio, o 6,0% i 15,7% w porównaniu z 2023 r. Średnia wartość pojedynczego zlecenia w 2024 r. wyniosła 26,4 mln zł (w 2023 r. – 24,2 mln zł) i zwiększyła się o 9,1% względem poprzedniego roku.

⁴⁷ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1, 6 i 6a ustawy o Narodowym Banku Polskim, a także ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz. U. z 2024 r. poz. 585).

⁴⁸ Real Time Gross Settlement (rozrachunek brutto w czasie rzeczywistym).

7.1.2. Obsługa rachunków w euro w systemie TARGET-NBP

System TARGET-NBP stanowi polski komponent systemu TARGET – paneuropejskiego systemu RTGS służącego do przeprowadzania rozrachunku płatności w euro. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. w systemie TARGET-NBP prowadzono rachunki w euro dla 19 podmiotów: NBP, KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA oraz dla 15 banków (bez zmian w porównaniu z końcem 2023 r.).

W 2024 r. w systemie TARGET-NBP zrealizowano 2,5 mln zleceń na kwotę 3,2 bln euro. W porównaniu z 2023 r. liczba zrealizowanych zleceń wzrosła o 2,8%, a ich wartość o 1,5%. Średnia wartość pojedynczego zlecenia wyniosła 1,3 mln euro i w porównaniu z 2023 r. spadła o 1,2%.

7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego

7.2.1. Działania regulacyjne, standaryzacyjne i badawcze

W ramach działań regulacyjnych, standaryzacyjnych i badawczych odnoszących się do systemu płatniczego w 2024 r. NBP:

- przygotowywał i udostępniał opracowania dotyczące funkcjonowania polskiego systemu płatniczego, w tym cykliczne raporty *Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego*,
- analizował projektowane zmiany w regulacjach krajowych i UE oraz ich konsekwencje dla organizacji rozliczeń pieniężnych w Polsce, w tym dotyczące: dostępu podmiotów niebankowych świadczących usługi płatnicze do tzw. wyznaczonych systemów płatności, rachunków prowadzonych w banku centralnym, a także zasad świadczenia usług płatniczych,
- monitorował doświadczenia innych banków centralnych w projektowaniu i wprowadzaniu pieniądza cyfrowego banku centralnego oraz analizował projekty regulacji UE dotyczące cyfrowego euro, w tym ich potencjalny wpływ na rozliczenia pieniężne,
- przekazywał EBC agregaty danych statystycznych z dziedziny statystyki płatniczej i publikował je na stronie internetowej,
- opublikował raport pt. *Zwyczaję płatnicze w Polsce w 2023 r.*, przedstawiający wyniki badania metod dokonywania płatności detalicznych (zastosowana metoda badawcza umożliwiła porównanie deklaracji z rzeczywistymi zachowaniami konsumentów w Polsce),
- realizował zadania związane z numeracją banków i dostawców usług płatniczych niebędących bankami, w szczególności w odniesieniu do podmiotów, które w 2024 r. rozpoczynały lub kończyły prowadzenie działalności albo przechodziły zmiany właścicielskie,
- we współpracy z KDPW SA koordynował wdrażanie standardów zarządzania zabezpieczeniami oraz monitorował zainicjowane w 2024 r. w UE prace nad skróceniem cyklu rozrachunkowego transakcji, których przedmiotem są papiery wartościowe.

7.2.2. Rozwój krajowych wysokokwotowych systemów płatności

W 2024 r. kontynuowano działania w ramach projektu SORBNET3, mającego na celu budowę nowego systemu RTGS dla płatności w złotych, zgodnego ze standardem ISO 20022. Prowadzono m.in. prace programistyczne, testy łączności uczestników z systemem i rozpoczęto testy współpracy uczestników.

7.2.3. Działania w zakresie schematu SEPA

Narodowy Bank Polski kontynuował świadczenie zainteresowanym bankom (17 na koniec 2024 r.) usługi pośrednictwa w dostępie do paneuropejskiego systemu płatności STEP2-T, prowadzonego przez EBA Clearing. W ten sposób NBP umożliwiał tym bankom rozliczanie transgranicznych poleceń przelewu w euro w schemacie SEPA Credit Transfer.

7.2.4. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego

Rada ds. Systemu Płatniczego, organ opiniotawczo-doradczy przy Zarządzie NBP, zajmuje się bieżącą analizą i oceną polskiego systemu płatniczego oraz działa na rzecz jego rozwoju.

W 2024 r. Rada omawiała w szczególności następujące zagadnienia:

- wyniki prowadzonych analiz NBP, w tym oceny funkcjonowania systemu płatniczego w Polsce,
- wyniki zrealizowanych przez NBP badań dotyczących zwyczajów płatniczych Polaków oraz znaków pieniężnych w obiegu,
- wyniki działań podejmowanych w ramach programu Polska Bezgotówkowa oraz planowane inicjatywy wspierające płatności elektroniczne,
- propozycje rekomendacji Rzecznika Finansowego dotyczących podejmowania przez dostawców usług płatniczych działań w przypadku informacji o wycieku danych o instrumentach płatniczych,
- dostępność usług finansowych dla osób z niepełnosprawnościami lub dysfunkcjami oraz uprawnienia nadzorcze Rzecznika Finansowego w zakresie kontroli spełniania wymagań dostępności,
- plany migracji systemu Elixir na nowy standard komunikatów ISO 20022, którego operatorem jest KIR SA,
- plany rozwoju usług rozliczeniowych KDPW_CCP SA dla sektora bankowego,
- działania UKNF i sektora bankowego w obszarze cyberbezpieczeństwa.

7.3. Nadzór nad systemem płatniczym

Narodowy Bank Polski sprawuje nadzór systemowy nad systemem płatniczym (ang. *oversight*). Zasady prowadzenia tych działań określono w dokumencie *Polityka sprawowania przez Narodowy Bank Polski nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego*. Wskazano w nim cele, zakres i podstawy sprawowania

przez NBP nadzoru systemowego, a także wskazuje stosowane przez NBP kryteria oceny i narzędzia nadzorcze⁴⁹.

Prace nadzorcze miały na celu zapewnienie sprawności i bezpieczeństwa nadzorowanej infrastruktury rynku finansowego oraz zgodności jej funkcjonowania z przepisami prawa. Prowadzono monitoring, analizy oraz oceny funkcjonowania systemów i podmiotów tworzących tę infrastrukturę. Infrastruktura systemu płatniczego objęta nadzorem systemowym funkcjonowała stabilnie, zapewniając sprawne i bezpieczne przeprowadzanie rozliczeń i rozrachunku.

Działania nadzorcze NBP w 2024 r. objęły w szczególności:

- monitoring incydentów w systemach płatności, schematach płatniczych oraz w systemach rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych, a także analizę wskaźników dostępności i wydajności nadzorowanej infrastruktury systemu płatniczego,
- wydanie 12 decyzji Prezesa NBP w sprawie wprowadzenia zmian w zasadach funkcjonowania systemów płatności i 7 decyzji Prezesa NBP w sprawie wprowadzenia zmian w zasadach funkcjonowania schematów płatniczych,
- wydanie 5 opinii Prezesa NBP w sprawie zatwierdzenia zmian w Regulaminie KDPW SA i 4 opinii Prezesa NBP w sprawie zatwierdzenia zmian w Regulaminie KDPW_CCP SA,
- oceny systemów płatności pod kątem zgodności z dokumentem *Wymagania nadzorcze w zakresie odporności cybernetycznej dla infrastruktur rynku finansowego*⁵⁰ (zakończono ocenę 3 systemów płatności detalicznych: Elixir, Express Elixir i Euro Elixir, których operatorem jest KIR SA, oraz rozpoczęto ocenę Systemu Płatności BLIK, którego operatorem jest Polski Standard Płatności SA).

7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych

W 2024 r. NBP miał akcje i udziały w następujących podmiotach krajowych⁵¹:

- Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych SA z siedzibą w Warszawie; prowadzi on centralny depozyt papierów wartościowych oraz dokonuje rozrachunku transakcji, których przedmiotem są te papiery; KDPW SA posiada 100% akcji spółki KDPW_CCP SA, prowadzącej systemy rozliczeń transakcji, których przedmiotem są instrumenty finansowe;
- Krajowej Izbie Rozliczeniowej SA (KIR) z siedzibą w Warszawie, będącej główną instytucją na krajowym rynku rozliczania płatności detalicznych;

⁴⁹ Dokument jest dostępny na stronie internetowej NBP.

⁵⁰ CROE – cyber resilience oversight expectations for financial market infrastructures.

⁵¹ Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o Narodowym Banku Polskim NBP może być udziałowcem albo akcjonariuszem innych osób prawnych, które prowadzą działalność usługową na rzecz instytucji finansowych lub Skarbu Państwa lub mają dla NBP istotne znaczenie z punktu widzenia stabilności krajowego systemu finansowego.

- spółce Bazy i Systemy Bankowe sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy, która jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych przeznaczonych przede wszystkim dla instytucji sektora finansowego, w szczególności bankowych i ubezpieczeniowych, oraz dla administracji publicznej.

Tabela 5. Zestawienie posiadanych przez NBP akcji i udziałów w spółkach polskiego prawa handlowego według stanu na 31 grudnia 2024 r.

Nazwa podmiotu	Kapitał zakładowy (w zł)	Liczba posiadanych przez NBP akcji/udziałów	Udział NBP w kapitale zakładowym (w %)
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA	21 000 000	7 000	33,33
Krajowa Izba Rozliczeniowa SA	5 445 000	3 750	34,44
Bazy i Systemy Bankowe sp. z o.o.	10 000 000	1 000	100,00

Źródło: dane NBP.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- kontynuowanie prac nad nowym systemem RTGS w złotych (SORBNET3),
- analiza konsekwencji zmian w regulacjach prawnych dotyczących dostępu podmiotów niebankowych świadczących usługi płatnicze do tzw. wyznaczonych systemów płatności,
- sprawowanie nadzoru systemowego nad systemem płatniczym.

8. Obsługa Skarbu Państwa⁵²

Zadania realizowane przez Narodowy Bank Polski w ramach obsługi Skarbu Państwa obejmują: obsługę bankową rachunków budżetu państwa, obsługę zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa, obrót skarbowymi papierami wartościowymi oraz działania wspierające zarządzanie przez Ministerstwo Finansów długiem publicznym, w szczególności długiem Skarbu Państwa.

8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP

W 2024 r. NBP prowadził rachunki bankowe wymienione w art. 196 ustawy o finansach publicznych, przede wszystkim centralny rachunek bieżący budżetu państwa, a także rachunki bieżące i pomocnicze państwowych jednostek budżetowych oraz urzędów obsługujących organy podatkowe, w tym tzw. rachunki wspólne do gromadzenia określonych rodzajów podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetu państwa. Ponadto, na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o Narodowym Banku Polskim, NBP prowadził rachunki innych osób prawnych.

Narodowy Bank Polski prowadzi rachunki w złotych i walutach obcych, w tym rachunki służące do obsługi środków pochodzących z budżetu UE. Prowadzi także rachunki lokat terminowych w złotych i walutach obcych. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. NBP obsługiwał 2911 klientów (w 2023 r. – 2924), dla których oddziały okręgowe NBP prowadziły 29 067 rachunków (w 2023 r. – 29 003), z czego 4510 rachunków było obsługiwanych w ramach zastępczej obsługi kasowej (w 2023 r. – 4507).

8.1.1. Obsługa rachunków bankowych

Narodowy Bank Polski przeprowadzał rozliczenia pieniężne na rachunkach bankowych budżetu państwa w formie bezgotówkowej (przede wszystkim za pośrednictwem systemu Bankowość elektroniczna NBP i międzysystemowego interfejsu B2B), a także w formie gotówkowej. W obsłudze rachunków bankowych strategicznych dla budżetu państwa (np. centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, rachunku do płatności składkowych ZUS, rachunków do płatności podatkowych) wykorzystywano interfejs B2B, który zapewnia rozwiązania dostosowane do potrzeb posiadacza rachunku (w tym mikrorachunki i indywidualne raporty), a także wysokie bezpieczeństwo przekazywanych danych.

W 2024 r. liczba operacji przetworzonych w systemie informatycznym NBP służącym do prowadzenia rachunków bankowych budżetu państwa wyniosła 153,6 mln (w 2023 r. – 148,6 mln).

⁵² Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 4, art. 49, art. 51 i art. 52 ustawy o Narodowym Banku Polskim, ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, z późn. zm.) i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1646, z późn. zm.).

8.2. Obsługa zagranicznych zobowiązań i należności budżetu państwa

Do ustawowych zadań Narodowego Banku Polskiego jako agenta finansowego Rządu RP należy obsługa zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa. W 2024 r. na podstawie umowy agencyjnej podpisanej w 2016 r. z Ministrem Rozwoju i Finansów NBP prowadził obsługę:

- 46 pożyczek udzielonych Rządowi RP przez instytucje międzynarodowe,
- 82 gwarantowanych przez Rząd RP pożyczek i kredytów zagranicznych udzielonych podmiotom krajowym,
- udziałów Polski w 9 międzynarodowych instytucjach bankowych i finansowych oraz zagranicznych należności udziałowych od jednej instytucji bankowej.

Pełniąc funkcję depozytariusza Grupy Banku Światowego, NBP obsługiwał 16 dokumentów (*promissory notes*) wystawionych przez Rząd RP w związku z członkostwem Polski w instytucjach tej grupy finansowej.

8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi

8.3.1. Przetargi papierów wartościowych

Jako agent emisji skarbowych papierów wartościowych NBP organizuje przetargi sprzedaży i odkupu bonów skarbowych oraz przetargi sprzedaży, odkupu i zamiany obligacji skarbowych. W 2024 r. przeprowadzono:

- 24 przetargi sprzedaży obligacji skarbowych,
- 10 przetargów zamiany obligacji skarbowych.

W 2024 r. nie odbył się żaden przetarg sprzedaży i odkupu bonów skarbowych oraz żaden przetarg odkupu obligacji skarbowych.

Narodowy Bank Polski pełni funkcję organizatora przetargów obligacji poręczonych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa. W ramach tej funkcji w 2024 r. odbyło się 12 przetargów sprzedaży obligacji Banku Gospodarstwa Krajowego emitowanych na rzecz Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

8.3.2. System Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych

Podobnie jak w poprzednich latach NBP realizował zadania związane z systemem Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW)⁵³. Na podstawie umowy zawartej z Ministrem Finansów Narodowy Bank Polski:

- udostępniał Ministerstwu Finansów dane wykorzystywane do sporządzania oceny aktywności banków pełniących funkcję DSPW,
- pełnił funkcję organizatora fixingu skarbowych papierów wartościowych⁵⁴.

8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym

W 2024 r. NBP współpracował z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym. Celem współpracy jest wymiana informacji wykorzystywanych do koordynowania polityki zarządzania długiem publicznym (prowadzonej przez MF) z polityką pieniężną i polityką kursową realizowanymi przez NBP.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- prowadzenie 29 067 rachunków dla 2911 klientów,
- zorganizowanie łącznie 34 przetargów sprzedaży i zamiany skarbowych papierów wartościowych oraz 12 przetargów sprzedaży obligacji Banku Gospodarstwa Krajowego emitowanych na rzecz Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

⁵³ System Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW) powstał w 2003 r. w celu zapewnienia bezpieczeństwa finansowania pożyczkowych potrzeb budżetu państwa, poprawy płynności, przejrzystości i efektywności rynku SPW. O status DSPW, który daje przywilej nabywania SPW na przetargach organizowanych przez Ministerstwo Finansów, mogą się ubiegać banki polskie i podmioty zagraniczne, spełniające wymogi określone w Regulaminie pełnienia funkcji DSPW. Więcej informacji na temat funkcjonowania systemu DSPW można znaleźć na stronie internetowej Ministerstwa Finansów.

⁵⁴ Jako organizator fixingu SPW Narodowy Bank Polski określa jego zasady w porozumieniu z Ministrem Finansów (emitentem) i BondSpot SA (pełnomocnikiem) oraz sprawuje ogólny nadzór nad funkcjonowaniem fixingu SPW (§ 2 ust. 3 Regulaminu fixingu skarbowych papierów wartościowych).

9. Działalność analityczno-badawcza⁵⁵

Działania banków centralnych zmierzające do zapewnienia stabilności makroekonomicznej i finansowej wymagają wiedzy na temat procesów zachodzących w gospodarce oraz jej otoczeniu. Z tego względu NBP analizuje bieżącą i oczekiwaną sytuację gospodarczą w Polsce i na świecie, korzystając przy tym z szerokiego zakresu danych oraz narzędzi analitycznych i prognostycznych. Bank prowadzi także badania naukowe, których wyniki wspierają działalność analityczną, m.in. umożliwiają weryfikację stosowanych narzędzi analitycznych. Rezultaty analiz i badań są wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji przez Zarząd NBP oraz Radę Polityki Pieniężnej.

Poniżej przedstawiono najważniejsze prace i działania analityczno-badawcze prowadzone w 2024 r., dotyczące stabilności makroekonomicznej⁵⁶, w tym stabilności cen, w podziale na główne grupy tematyczne.

9.1. Analizy i badania dotyczące polityki pieniężnej

- Monitorowano politykę pieniężną zagranicznych banków centralnych.
- Rozpoczęto badania nad wpływem zmian strukturalnych na rynku pracy, zmian demograficznych oraz nierówności majątkowych i dochodowych na poziom bezrobocia oraz mechanizm transmisji polityki pieniężnej w Polsce.
- Rozpoczęto badania nad zależnościami między poziomem bezrobocia a wpływem czynników zewnętrznych na kształtowanie polityki pieniężnej i jej realizację w Polsce.
- Zakończono prace nad analizą transmisji polityki pieniężnej w warunkach oczekiwań behawioralnych.
- Rozpoczęto prace nad budową dwukrajowego behawioralnego modelu gospodarki Polski i strefy euro.
- Badano redystrybucyjne skutki polityki pieniężnej w Polsce.
- Analizowano uwarunkowania makrofinansowe realizowanej polityki pieniężnej.

9.2. Analizy i badania procesów cenotwórczych, cen i inflacji

- Prowadzono prace analityczne i badawcze dotyczące kształtowania się wskaźników inflacji oraz procesów cenotwórczych, sztywności cen i wykorzystania danych ze sklepów internetowych do prognozowania inflacji. Dokonano także oceny, jak pandemia COVID-19, zaburzenia w globalnych sieciach dostaw, szoki energetyczne oraz agresja zbrojna przeciwko Ukrainie wpływały na kształtowanie się cen w Polsce.

⁵⁵ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 59 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

⁵⁶ Działania analityczno-badawcze z zakresu stabilności i rozwoju systemu finansowego oraz systemu płatniczego przedstawiono w rozdziałach 3. i 7. *Sprawozdania*.

- Analizowano kształtowanie się oczekiwań inflacyjnych przedsiębiorstw, analityków rynkowych i konsumentów. Przeprowadzono cztery rundy Ankiety Makroekonomicznej NBP. Monitorowano dzięki temu prognozy makroekonomiczne profesjonalnych prognostów.
- Przeprowadzono analizę współzależności między płacami a cenami w sektorze przedsiębiorstw.

9.3. Prognozowanie makroekonomiczne i rozwój modeli prognostycznych

- Monitorowano i analizowano sytuację gospodarczą w Polsce, wykorzystując liczne zmienne, w tym dane o wysokiej częstotliwości.
- Rozwijano wskaźniki i narzędzia umożliwiające analizowanie oraz prognozowanie koniunktury w warunkach wygasania skutków wcześniejszych silnych ujemnych szoków podaźowych.
- Przygotowywano regularne projekcje inflacji i PKB oraz szacunki PKB i jego komponentów, wykorzystywane do oceny stabilności makroekonomicznej i stabilności sektora finansowego. Uwzględniano w nich zewnętrzne uwarunkowania polskiej gospodarki oraz zmiany legislacyjne, w tym dotyczące działań zabezpieczających gospodarstwa domowe i firmy przed skutkami wcześniejszych wzrostów cen energii.
- Przygotowywano prognozy wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz jego składowych.

9.4. Analizy i badania sytuacji fiskalnej

- Przygotowywano analizy i prognozy dotyczące: sytuacji budżetu państwa oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych, kosztów działań fiskalnych łagodzących oddziaływanie wysokiej inflacji na podmioty gospodarcze, restrykcyjności polityki fiskalnej i jej wpływu na gospodarkę.
- Prowadzono analizy uwarunkowań polityki fiskalnej wynikających z europejskich reguł fiskalnych.
- Prowadzono analizy i opracowywano prognozy dotyczące wykorzystania funduszy z budżetu Unii Europejskiej oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (tzw. Funduszu Odbudowy), a także ich wpływu na główne agregaty makroekonomiczne.

9.5. Analizy gospodarki światowej i wpływu zagranicy na polską gospodarkę

- Cyklicznie analizowano polski handel zagraniczny, w tym powiązania handlowe w ramach globalnych łańcuchów dostaw oraz konkurencyjność cenowo-kosztową Polski. Analizowano perspektywy polskiego eksportu w warunkach dekonunktury w europejskim przemyśle.
- Prowadzono analizy roli eksportu (popytu finalnego) we wzroście gospodarczym Polski.
- Analizowano koniunkturę oraz politykę gospodarczą wybranych krajów, w tym głównych gospodarek świata i państw Europy Środkowo-Wschodniej.
- Analizowano strukturalne uwarunkowania i perspektywy gospodarek europejskich w warunkach spadku konkurencyjności zewnętrznej oraz zaostrzenia konfliktów handlowych na świecie.
- Na bieżąco monitorowano, analizowano i prognozowano sytuację gospodarczą na świecie w warunkach odbudowy po pandemii COVID-19, kryzysu energetycznego i agresji Rosji na Ukrainę. Rozwijano stosowane narzędzia analityczne i prognostyczne.

- Analizowano kształtowanie się inflacji w głównych gospodarkach świata oraz jej perspektywy.

9.6. Analizy i badania rynku pracy oraz sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych

- Monitorowano bieżącą sytuację na rynku pracy oraz przygotowywano prognozy podstawowych wskaźników opisujących zmiany płac i zatrudnienia w gospodarce.
- Przygotowywano prognozy dotyczące zmian demograficznych, ze szczególnym uwzględnieniem przepływów migracyjnych.
- Analizowano bieżącą sytuację imigrantów na rynku pracy w Polsce (w szczególności zmiany aktywności zawodowej uchodźców z Ukrainy) oraz badano wpływ imigracji na kształtowanie się podaży pracy i tempo wzrostu gospodarczego.
- Badano przyczyny zmian poziomu konsumpcji i oszczędności gospodarstw domowych.
- Monitorowano zmiany sprzedaży detalicznej i kondycję gospodarstw domowych na podstawie wyników badań koniunktury konsumenckiej.
- Przeanalizowano zmiany udziału pracy w wartości dodanej w polskiej gospodarce.
- Przeprowadzono analizę skutków wzrostu cen uprawnień do emisji na sytuację ekonomiczną różnych grup gospodarstw domowych.

9.7. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej i finansowej przedsiębiorstw

- Przeprowadzono kwartalne badania pn. Szybki Monitoring NBP, obejmujące szczegółowe analizy i prognozy stanu koniunktury, w tym decyzji produkcyjnych, zatrudnieniowych, płacowych, inwestycyjnych, finansowych i cenowych firm oraz ich wpływu na gospodarkę.
- Przeprowadzono badanie pn. Ankieta Roczna NBP, dotyczące rentowności, procesów cenotwórczych oraz polityki płacowej i zatrudnieniowej sektora przedsiębiorstw niefinansowych.
- Przeprowadzono badanie pn. Ankieta Mikro NBP, w ramach którego zbadano w szczególności sytuację ekonomiczną oraz mechanizmy cenotwórcze i płacowe przedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób.
- Kontynuowano współpracę ze Światowym Forum Gospodarczym w zakresie badań konkurencyjności.
- Prowadzono analizy polskiej gospodarki, w tym powiązań z gospodarką niemiecką i innymi gospodarkami strefy euro oraz postępów we wdrażaniu automatyzacji.

9.8. Publikacje naukowe pracowników NBP

Upowszechnianie wyników badań umożliwia naukową weryfikację ich jakości i poprawności metodycznej – dzięki poddaniu ich ocenie krajowych i zagranicznych ekspertów oraz procesowi recenzijnemu, któremu takie publikacje podlegają. W 2024 r. w czasopiśmie z bazy *Web of Science* (tzw. lista filadelfijska) znalazło się 6 publikacji pracowników NBP.

Wykaz najważniejszych publikacji pracowników NBP zawiera załącznik pt. *Lista wybranych publikacji NBP*.

9.9. Konferencje naukowe organizowane przez NBP oraz współpraca ze środowiskiem naukowym

W 2024 r. NBP zorganizował 3 międzynarodowe konferencje naukowe:

- 20-21 czerwca 2024 r.: „Navigating the Changing Landscape: Central Banks in a New Normal” („Nawigacja w zmieniającym się krajobrazie: banki centralne w nowej normalności”). Była to ósma wspólna konferencja NBP i Narodowego Banku Ukrainy, zorganizowana we współpracy z Międzynarodowym Funduszem Walutowym i agencją USAID⁵⁷.
- 12-13 września 2024 r.: „New normal – old challenges?” („Nowa normalność – stare wyzwania?”). Była to trzecia konferencja NBP z cyklu poświęconego kształtowaniu nowej rzeczywistości w zakresie gotówki.
- 19-20 września 2024 r.: „Macroeconomic adjustments after large global shocks” („Dostosowania makroekonomiczne po dużych globalnych wstrząsach”). Była to piąta wspólna konferencja NBP i Banku Litwy zorganizowana we współpracy z Central Bank Research Association. Konferencje te odbywają się co 2 lata, na przemian w Polsce i na Litwie.

W 2024 r. odbyły się następujące międzynarodowe wydarzenia naukowe:

- 21-22 marca 2024 r.: siódme doroczne warsztaty Klastra Badawczego ESBC z zakresu ekonomii monetarnej („ESCB Research Cluster on Monetary Economics, 7th Annual Workshop”).
- 13-14 czerwca 2024 r.: spotkanie Komitetu Zasobów Ludzkich ESBC („Human Resources Committee Meeting”).

Ponadto w 2024 r. przedstawiciele NBP brali udział w licznych międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, prezentując wyniki prac analityczno-badawczych prowadzonych w Banku.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- prowadzenie analiz sytuacji gospodarczej w Polsce i w jej otoczeniu na potrzeby Zarządu NBP i Rady Polityki Pieniężnej,
- doskonalenie narzędzi prognostycznych oraz przeprowadzenie licznych prac modelowych i analityczno-badawczych,
- zorganizowanie 3 międzynarodowych konferencji naukowych oraz 2 innych naukowych wydarzeń międzynarodowych.

⁵⁷ W ramach programu pomocy Ukrainie realizowanego przez tę agencję rządu Stanów Zjednoczonych.

10. Działalność statystyczna⁵⁸

Narodowy Bank Polski jest jedną z głównych instytucji w Polsce prowadzących badania statystyczne. NBP pozyskuje dane od podmiotów sektora finansowego (głównie banków) oraz od przedsiębiorstw niefinansowych. Bank doskonali metody pozyskiwania, weryfikacji i udostępniania danych, wykorzystując nowoczesne narzędzia. Zakres badań jest systematycznie zwiększany tak, aby jak najpełniej odzwierciedlał rozwój rynku finansowego. Równolegle prowadzone są prace nad metodyką opracowywania danych, jej dostosowaniem do obowiązujących standardów międzynarodowych, jak również nad doskonaleniem wykorzystywanych rozwiązań informatycznych. NBP otrzymuje także dane z innych instytucji: z Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), UKNF, MF, KDPW SA i Polskiego Funduszu Rozwoju SA. Zebrane informacje wykorzystuje do prowadzenia polityki pieniężnej i makroostrożnościowej, monitorowania ryzyka w sektorze finansowym, prowadzenia badań stabilności finansowej oraz innych analiz.

Narodowy Bank Polski regularnie udostępnia dane statystyczne odbiorcom zewnętrznym (w formie raportów i publikacji). Wybrane informacje przekazuje ponadto instytucjom krajowym (Sejmowi RP, Radzie Ministrów, GUS, BFG, UKNF, Związkowi Banków Polskich i placówkom naukowym) oraz instytucjom międzynarodowym, przede wszystkim EBC, Eurostatowi i BIS.

Dzięki zgodności metodyki badań statystycznych z obowiązującymi standardami metodycznymi możliwe jest dokonywanie porównań międzynarodowych, w tym analizowanie pozycji Polski na tle innych krajów europejskich.

10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki

Podstawowe zadania NBP w obszarze statystyki obejmują pozyskiwanie danych od podmiotów sprawozdawczych, ich walidację, przetwarzanie, przechowywanie i udostępnianie użytkownikom. Do realizacji tych celów służą opracowane i systematycznie doskonalone systemy informatyczne oraz narzędzia weryfikacji i analizy danych. Prowadzone są prace nad określeniem zakresu i metodyki zbieranych danych tak, by dostarczały informacji niezbędnych do prowadzenia polityki pieniężnej i makroostrożnościowej. Standardy pozyskiwanych danych są dostosowywane do zmieniających się wymogów międzynarodowych, przede wszystkim EBC, Eurostatu, MFW i EBA.

W 2024 r. NBP kontynuował regularne opracowywanie zestawień, materiałów statystyczno-analitycznych i publikacji przeznaczonych zarówno dla odbiorców w Banku, w tym Zarządu i Rady Polityki Pieniężnej, jak i odbiorców zewnętrznych. Do najważniejszych z nich należą:

- kwartalne opracowania o bilansie płatniczym oraz roczne opracowanie *Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski*,

⁵⁸ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 7, art. 17 ust. 4 pkt 13 i art. 23 ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1799).

- kwartalne dane dotyczące zadłużenia zagranicznego kraju oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
- miesięczne dane bilansu płatniczego,
- roczne opracowanie dotyczące międzynarodowego handlu usługami,
- roczne dane oraz roczny raport o zagranicznych inwestycjach bezpośrednich w Polsce i polskich inwestycjach bezpośrednich za granicą,
- miesięczne opracowania o sytuacji pieniężnej,
- miesięczne dane dotyczące agregatów monetarnych (podaży pieniądza M3 i czynników jego kreacji),
- miesięczne dane dotyczące należności i zobowiązań monetarnych instytucji finansowych i banków,
- miesięczny bilans NBP w ujęciu monetarnym, bilans zagregowany pozostałych monetarnych instytucji finansowych (MIF) oraz bilans skonsolidowany MIF,
- miesięczne dane dotyczące średniego oprocentowania depozytów i kredytów w bankach,
- miesięczne dane finansowe sektora bankowego (należności, zobowiązania, rachunek zysków i strat),
- kwartalne dane na temat adekwatności kapitałowej sektora bankowego,
- kwartalne dane dotyczące rynku krajowych funduszy inwestycyjnych,
- kwartalne i roczne rachunki finansowe według sektorów instytucjonalnych,
- raporty z badań ankietowych dotyczących procesów migracyjnych.

10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych

Tak jak w poprzednich latach NBP współpracował w obszarze statystyki z instytucjami międzynarodowymi, przede wszystkim z EBC, Komisją Europejską (Eurostatem), Komitetem ds. Statystyki Monetarniej, Finansowej i Bilansu Płatniczego, Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego oraz Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego oraz OECD.

Współpraca ta wiąże się m.in. z udziałem przedstawicieli NBP w komitetach określających standardy statystyczne.

10.2.1. Statystyka monetarna i finansowa

W 2024 r. NBP kontynuował przekazywanie EBC: zharmonizowanych miesięcznych i kwartalnych danych z zakresu zagregowanego bilansu monetarnych instytucji finansowych, miesięcznych danych dotyczących statystyki stóp procentowych, miesięcznych i kwartalnych danych o aktywach oraz zobowiązaniach funduszy inwestycyjnych, rocznych danych na temat statystyki instytucji

ubezpieczeniowych, kwartalnych danych dotyczących funduszy emerytalno-rentowych, a także danych na potrzeby rejestru RIAD⁵⁹.

W 2024 r. doskonalono metody merytorycznej weryfikacji sprawozdań banków, w szczególności sprawozdania NB300, zawierającego informacje o znaczącym zaangażowaniu banku wobec klientów⁶⁰. W 2024 r. po raz pierwszy zastosowano metody uczenia maszynowego do sprawdzania jakości takich sprawozdań (we współpracy z bankami analizowano i testowano przydatność algorytmów uczenia maszynowego do identyfikacji anomalii, czyli rekordów znacznie odbiegających od typowych dla danej populacji sprawozdawczej).

Narodowy Bank Polski uczestniczył w pracach następujących grup roboczych działających w EBC:

- Grupy Roboczej ds. Statystyki Monetarnej i Finansowej (Working Group on Monetary and Financial Statistics). Prace dotyczyły przede wszystkim nowelizacji przepisów EBC z zakresu statystyki funduszy inwestycyjnych⁶¹.
- Grupy Roboczej ds. Danych Analitycznych o Kredytach (Working Group on Analytical Credit Datasets). Kontynuowano analizy populacji sprawozdawczej, uzgadniano dane ze sprawozdawczości AnaCredit z innymi sprawozdaniami oraz aktualizowano wytyczne dla sprawozdawców i instrukcje dla użytkowników danych, jak również prowadzono dalsze prace nad włączeniem zakresu danych z AnaCredit do Zintegrowanego Systemu Sprawozdawczego (IReF⁶²).

Ponadto NBP brał udział, w charakterze obserwatora, w pracach działającej w ESBC Grupy Roboczej ds. Zintegrowanego Systemu Sprawozdawczego i Słownika Metadanych (Working Group on Integrated Reporting and Data Dictionary)⁶³. Kontynuowano opracowywanie m.in. zakresu danych, zintegrowanego słownika metadanych, modelu danych oraz procesów biznesowych, w tym zastosowania algorytmów uczenia maszynowego do sprawdzania jakości sprawozdawanych danych.

Narodowy Bank Polski uczestniczył także w pracach Grupy Roboczej RIAD Hub Network. W 2024 r. – w wyniku intensywnych prac w NBP oraz w tej grupie – zmieniono status tzw. podmiotów tymczasowych i przypisano im oficjalny kod RIAD (około 5000 podmiotów, głównie z sektora przedsiębiorstw niefinansowych)⁶⁴.

⁵⁹ Rejestr Danych Instytucji i Podmiotów Powiązanych (Register of Institutions and Affiliates Data, RIAD).

⁶⁰ Znaczące zaangażowania banku wobec klientów, wobec których łączne zaangażowanie przekracza 100 tys. zł w przypadku banków spółdzielczych lub 500 tys. zł w przypadku banków komercyjnych w odniesieniu do sprawozdań kwartalnych oraz, odpowiednio, 500 tys. zł i 2 mln zł dla sprawozdań miesięcznych.

⁶¹ Rozporządzenie EBC (UE) nr 1073/2013 z dnia 18 października 2013 r. dotyczące danych statystycznych w zakresie aktywów i zobowiązań funduszy inwestycyjnych (wersja przekształcona) (EBC/2013/38).

⁶² IReF – Integrated Reporting Framework.

⁶³ High Level Task Force on IReF.

⁶⁴ Podmioty tymczasowe są tworzone w RIAD, gdy krajowy bank centralny rejestruje podmiot niebędący rezydentem jego kraju macierzystego. W przypadku gdy macierzysty bank centralny zidentyfikuje taki podmiot, zostaje mu przypisany oficjalny kod RIAD, a jego dane referencyjne są uzupełniane lub zmieniane.

10.2.2. Statystyka ostrożnościowa

W 2024 r. NBP kontynuował przekazywanie Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego danych służących do oceny sytuacji finansowej i ostrożnościowej sektora bankowego. Następnie UKNF przekazywał te dane Europejskiemu Urzędowi Nadzoru Bankowego. Dane te udostępniano również Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, Ministerstwu Finansów i Głównemu Urzędowi Statystycznemu. Ponadto NBP przekazywał EBC raporty dotyczące sprawozdawczości finansowej, adekwatności kapitałowej, płynności i dużych zaangażowań.

W 2024 r. w ramach systemu informacji sprawozdawczej (SIS) Narodowy Bank Polski przygotował infrastrukturę dla nowych pakietów sprawozdawczych, obejmujących dane na temat zróżnicowania wynagrodzeń ze względu na płeć (REM GAP)⁶⁵ oraz ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej (IRRBB)⁶⁶. Dane te zostały po raz pierwszy zebrane od sektora bankowego, przekazane UKNF, a następnie Europejskiemu Urzędowi Nadzoru Bankowego.

Ponadto przygotowano infrastrukturę sprawozdawczą dla pakietu opracowanego przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego, obejmującego dane do analizy porównawczej praktyk zapewniających różnorodność, w tym na temat polityki różnorodności oraz zróżnicowania wynagrodzeń ze względu na płeć (REM DBM)⁶⁷. Pierwsze raporty mają zostać opracowane według stanu na koniec grudnia 2024 r.

Przedstawiciele NBP uczestniczyli także w pracach grup roboczych EBC i EBA zajmujących się zagadnieniami statystyki nadzorczej, w tym jakością danych, płynnością oraz raportowaniem.

10.2.3. Statystyka bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej i inwestycji bezpośrednich

W 2024 r., podobnie jak w poprzednich latach, NBP przekazywał EBC zharmonizowane dane miesięczne i kwartalne z zakresu: bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, oficjalnych aktywów rezerwowych, płynnych aktywów i pasywów w walutach obcych oraz zadłużenia zagranicznego. Ponadto udostępniał Eurostatowi roczne dane o międzynarodowym handlu usługami i zagranicznych inwestycjach bezpośrednich.

Narodowy Bank Polski kontynuował analizy procesów migracyjnych. W 2024 r. oddziały okręgowe NBP przeprowadziły kolejne badanie wśród przebywających w Polsce obywateli Ukrainy oraz – pilotażowo – wśród imigrantów z Białorusi. Celem badania była ocena aktualnej sytuacji ekonomicznej

⁶⁵ Wytyczne z dnia 30 czerwca 2022 r. dotyczące analiz porównawczych praktyk w dziedzinie wynagrodzeń, zróżnicowania wynagrodzenia ze względu na płeć oraz zatwierdzonych wyższych stosunków zmiennych składników wynagrodzenia do składników stałych na podstawie dyrektywy 2013/36/UE – EBA/GL/2022/06.

⁶⁶ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2024/855 z dnia 15 marca 2024 r. zmieniające wykonawcze standardy techniczne określone w rozporządzeniu wykonawczym (UE) 2021/451 w odniesieniu do przepisów dotyczących sprawozdawczości nadzorczej w zakresie ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym.

⁶⁷ Wytyczne z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie analizy porównawczej praktyk zapewniających różnorodność, w tym polityki różnorodności oraz zróżnicowania wynagrodzenia ze względu na płeć, na podstawie dyrektywy 2013/36/UE i dyrektywy (UE) 2019/2034 – EBA/GL/2022/06.

dwóch najliczniej reprezentowanych w Polsce narodowości imigrantów. Szczególną uwagę poświęcono uchodźcom wojennym, którzy przybyli do Polski w związku z agresją Rosji na Ukrainę. Opublikowano dwa raporty z badań⁶⁸ i zorganizowano międzynarodowe seminarium.

Narodowy Bank Polski uczestniczył w pracach międzynarodowych grup roboczych zajmujących się statystyką: relacji z zagranicą (w ramach EBC), bilansu płatniczego i inwestycji bezpośrednich (w ramach Eurostatu) oraz inwestycji zagranicznych (w ramach OECD). Wziął także udział w pracach nad aktualizacją podręczników do statystyki międzynarodowej (rachunków narodowych, bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej oraz inwestycji bezpośrednich).

10.2.4. Pozostałe obszary statystyki i inne działania

- Statystyka rachunków finansowych. NBP przekazywał kwartalne i roczne rachunki finansowe odpowiednio EBC i Eurostatowi, brał udział m.in. w pracach grupy roboczej EBC zajmującej się tą tematyką⁶⁹ oraz współpracował z instytucjami unijnymi w celu zapewnienia odpowiedniej jakości danych wykorzystywanych w procedurze nierównowagi makroekonomicznej w UE.
- Statystyka sektora instytucji rządowych i samorządowych. W 2024 r. NBP przekazywał EBC dane roczne z tego zakresu. Uczestniczył także w pracach zespołów roboczych na szczeblu krajowym i w EBC, dotyczących tego obszaru statystycznego⁷⁰.
- W ramach prac grupy roboczej FSA (Financial Statement Analysis)⁷¹ NBP – we współpracy z grupą roboczą BACH (Bank for the Accounts of Companies Harmonized)⁷² brał udział w badaniu dotyczącym kształtowania się wysokości marż w sektorze przedsiębiorstw niefinansowych w ujęciu międzynarodowym. Z kolei w Grupie Roboczej ds. Oceny Ryzyka (Risk Assessment Working Group)⁷³ uczestniczył w analizie relacji między efektywnością środowiskową a ryzykiem kredytowym przedsiębiorstw niefinansowych oraz w badaniu optymalnego podejścia do uwzględniania czynników związanych z ryzykiem makroekonomicznym w procesie określania ratingów kredytowych przedsiębiorstw niefinansowych.
- Statystyka inwestycji w papiery wartościowe. NBP rozwijał narzędzia zarządzania jakością danych dotyczących papierów wartościowych oraz uczestniczył w pracach Grupy Roboczej ds. Statystyki Papierów Wartościowych w EBC (Working Group on Securities Statistics).

Ponadto w 2024 r. NBP:

⁶⁸ Beata Dudek, Adam Panuciak, Paweł Strzelecki, Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce w 2024 r. Raport z badania ankietowego, Beata Dudek, Adam Panuciak, Paweł Strzelecki, Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Białorusi w Polsce w 2024 r. Raport z badania ankietowego.

⁶⁹ Grupa Robocza ds. Rachunków Finansowych i Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (Working Group on Financial Accounts and Government Finance Statistics).

⁷⁰ Zespół ds. Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych powołany przez Prezesa GUS oraz Grupa Robocza ds. Rachunków Finansowych i Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (Working Group on Financial Accounts and Government Finance Statistics).

⁷¹ Grupa robocza FSA działa w ramach Komitetu ECCBSO (European Committee of Central Balance Sheet Data Offices).

⁷² Grupa robocza BACH działa w ramach Komitetu ECCBSO (European Committee of Central Balance Sheet Data Offices).

⁷³ Grupa robocza Risk Assessment działa w ramach Komitetu ECCBSO (European Committee of Central Balance Sheet Data Offices).

- prowadził wspólnie z GUS intensywne prace nad harmonizacją stosowanych przez NBP i GUS zasad klasyfikacji sektorowej podmiotów gospodarki narodowej; mają one na celu m.in. udostępnienie bankom udoskonalonych wytycznych umożliwiających jednolite stosowanie klasyfikacji sektorowej na potrzeby różnych rodzajów sprawozdawczości dla NBP,
- pracował nad narzędziami analizy i poprawy jakości danych pozyskiwanych na potrzeby statystyki bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej i inwestycji bezpośrednich,
- rozwijał narzędzia wykorzystywane w funkcjonowaniu Huba Statystycznego (narzędzie wielowymiarowej analizy i agregacji danych, interfejs do przeglądania dużych plików),
- uczestniczył w pracach EBC nad rozwijaniem narzędzi analizy danych⁷⁴, w tym wykorzystania do tego celu uczenia maszynowego.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- przygotowanie infrastruktury dla nowych pakietów sprawozdawczych w zakresie sprawozdawczości ostrożnościowej zgodnie z wymogami EBA,
- kontynuacja badań procesów migracyjnych, w tym ocena sytuacji ekonomicznej przebywających w Polsce obywateli Ukrainy i Białorusi,
- rozwój narzędzi służących do analizy i agregacji danych w ramach Huba Statystycznego,
- doskonalenie metod weryfikacji danych sprawozdawczych, w tym z wykorzystaniem metod uczenia maszynowego.

⁷⁴ Grupa Ekspertów ds. Systemów Uczących się (Network of Experts on Machine Learning).

11. Działalność edukacyjna, komunikacyjna i promocyjna

Działalność edukacyjna NBP wiąże się z zadaniami wymienionymi w art. 59 ustawy o Narodowym Banku Polskim. Zgodnie z nim bank centralny prowadzi działalność wydawniczą i promocyjną. W jej ramach realizowane są liczne przedsięwzięcia edukacyjne, komunikacyjne i promocyjne, mające na celu informowanie o działalności NBP oraz podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat zasad funkcjonowania banku centralnego, systemu bankowego i gospodarki rynkowej.

11.1. Działalność edukacyjna

11.1.1. Program edukacji ekonomicznej

W ramach działalności edukacyjnej NBP realizuje i wspiera projekty mające na celu upowszechnianie wiedzy o podstawowych zagadnieniach ekonomicznych, z uwzględnieniem roli i zadań banku centralnego, wyjaśnianie zasad funkcjonowania gospodarki rynkowej i rynku finansowego, zwiększanie bezpieczeństwa finansów osobistych, w tym oferowanych za pomocą środków cyfrowych, kształtowanie odpowiedzialności społeczeństwa przy podejmowaniu decyzji finansowych oraz ukazywanie dokonań i dorobku intelektualnego wybitnych polskich ekonomistów, co może inspirować do rozwoju współczesnej polskiej myśli ekonomicznej. Działalność edukacyjna banku centralnego jest realizowana w dwóch formach. Pierwsza to własne działania edukacyjne o tematyce ekonomicznej, druga – dofinansowywanie zewnętrznych projektów z tego zakresu.

W 2024 r. Narodowy Bank Polski:

- Po raz czwarty zrealizował ogólnopolski program edukacyjny Złote Szkoły NBP, skierowany do szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Program przygotowuje młodzież do bezpiecznego poruszania się w świecie finansów i tworzy sieć szkół zaangażowanych w poszerzanie edukacji ekonomicznej. Hasło czwartej edycji programu brzmiało: *Polski złoty w obiegu od 100 lat – NBP i jego funkcja emisyjna*. Wzięło w niej udział ponad 274 tys. osób. Tytuł Złotej Szkoły NBP uzyskało 285 placówek. Od początku programu zrealizowano łącznie ponad 23 tys. zadań z udziałem ponad 705 tys. uczestników, a 689 szkół zdobyło tytuł Złotej Szkoły NBP.
- Uruchomił program stypendialny Złote Indeksy NBP skierowany do studentów od I do III roku kierunków ekonomicznych na akademickich uczelniach publicznych w Polsce. W roku akademickim 2024/2025 przyznano 100 stypendiów po 10 000 zł. Program promuje wiedzę o roli i zadaniach NBP oraz wspiera zdolne osoby w kontynuowaniu kształcenia i osiąganiu wysokich wyników w nauce.

- Zorganizował XXII edycję Konkursu na pracę pisemną dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych (zgłoszono ponad 230 prac)⁷⁵ oraz XVI edycję Konkursu o Nagrodę Prezesa NBP za najlepszą pracę magisterską z zakresu nauk ekonomicznych (zgłoszono 41 prac).
- Opracował i udostępnił nowe materiały edukacyjne na temat funkcji banku centralnego, roli polityki pieniężnej i systemu płatniczego (w formie scenariuszy lekcji, broszur edukacyjnych, wykładów i webinarów), a także publikację prezentującą historię polskiej waluty. Nabył również prawa do publikacji poświęconej historii złotego oraz bankowości centralnej w Polsce z okazji setnej rocznicy powstania Banku Polskiego SA.
- Wziął udział w 12. Światowym Tygodniu Pieniądza (Global Money Week 2024⁷⁶), podczas którego przeprowadził działania edukacyjne i udostępnił liczne materiały edukacyjne.
- Dofinansował 86 projektów z zakresu edukacji ekonomicznej realizowanych w całej Polsce (15 projektów zaopiniowanych przez Radę ds. Edukacji Ekonomicznej i 71 projektów zaopiniowanych przez Komisję ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych). Decyzje o dofinansowaniu poprzedzono kilkuetapową weryfikacją. Projekty o wysokości dofinansowania powyżej 30 tys. zł opiniowała Rada ds. Edukacji Ekonomicznej, będąca organem opiniodawczo-doradczym przy Zarządzie NBP⁷⁷. Projekty, których wysokość dofinansowania nie przekraczała 30 tys. zł, opiniowała powołana w NBP Komisja ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych.

Działaniami edukacyjnymi NBP zrealizowanymi w 2024 r. objęto różne grupy społeczne, w tym ponad 382 tys. uczniów i 5,2 tys. nauczycieli.

Działania edukacyjne NBP podlegały ewaluacji przeprowadzanej przez pracowników NBP, Radę ds. Edukacji Ekonomicznej oraz Komisję ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych, a także wyłonione w przetargu zewnętrzne agencje badawcze. Działania te oraz realizowane cyklicznie na zlecenie NBP badania kompetencji finansowych różnych grup społecznych⁷⁸ są uwzględniane przy opracowywaniu planów działalności edukacyjnej NBP na kolejne lata.

Działalność edukacyjna NBP spotyka się z zainteresowaniem i uznaniem podmiotów aktywnych na tym polu. Wielu beneficjentów – szczególnie szkoły – publikuje na stronach internetowych informacje o korzyściach ze współpracy z NBP.

⁷⁵ Temat prac konkursowych dla uczniów siódmych i ósmych klas szkół podstawowych brzmiał: *Jaką rolę ma bank centralny w Polsce? Bank centralny dzisiaj i 100 lat temu*. Uczniowie szkół ponadpodstawowych pisali prace na temat: *Niezależność banku centralnego na przestrzeni 100 lat polskiej bankowości*.

⁷⁶ Światowy Tydzień Pieniądza jest coroczną międzynarodową kampanią poświęconą edukacji finansowej. Jej celem jest dążenie do tego, by dzieci i młodzież od najmłodszych lat zyskiwały świadomość finansową. Organizatorem kampanii jest Międzynarodowa Sieć ds. Edukacji Finansowej działająca przy Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – OECD/INFE. W Polsce koordynatorem programu jest Urząd Komisji Nadzoru Finansowego.

⁷⁷ W jej skład wchodzi przedstawiciele środowisk społecznych i zawodowych związanych z działalnością edukacyjną, naukową, komunikacją społeczną, polityką finansową oraz bankowością centralną.

⁷⁸ Np. *Badanie świadomości i wiedzy ekonomicznej Polaków 2024* (zakończono realizację części terenowej badania).

11.1.2. Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka

Działalność placówki edukacyjno-ekspozycyjnej Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka ma na celu przybliżanie dziejów pieniądza oraz jego roli w społeczno-gospodarczej historii Polski i świata. Zwiedzanie ekspozycji i korzystanie z działalności edukacyjnej Centrum Pieniądza NBP jest bezpłatne. W 2024 r. placówkę odwiedziło łącznie 123 040 osób. Ekspozycja cieszy się uznaniem zwiedzających – uzyskała ocenę 4,7 w wyszukiwarce Google.

W ramach działalności Centrum Pieniądza NBP w 2024 r.:

- Wzbogacono ofertę edukacyjną: wprowadzono nowe zajęcia⁷⁹ oraz zaktualizowano i uatrakcyjniono scenariusze dotychczasowych⁸⁰. Zaktualizowano treści audioprzewodników.
- Przygotowano i przeprowadzono cykl nieodpłatnych zajęć edukacyjnych w Ośrodku Wypoczynkowym NBP „Bankowiec” w Zakopanem dla uczniów szkół podstawowych z trzech województw dotkniętych powodzią w 2024 r. Od 20 października do 14 grudnia 2024 r. wzięło w nich udział około 300 uczestników z 11 szkół podstawowych z województw: dolnośląskiego, lubuskiego i opolskiego.
- Z okazji 100. rocznicy wprowadzenia złotego do obiegu przygotowano materiały źródłowe i zorganizowano warsztaty dla nauczycieli klas 4–8 szkół podstawowych oraz ze szkół ponadpodstawowych, a także spotkanie dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej.
- Zaktualizowano treści merytoryczne, kompozycję i oprawę graficzną 16 prezentacji multimedialnych w trzech salach ekspozycyjnych: Bank centralny, Nowoczesne systemy płatnicze oraz Giełda i rynki finansowe.
- Z okazji stulecia utworzenia Banku Polskiego SA zorganizowano mobilną plenerową wystawę edukacyjną. Zaprezentowano ją w Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Rzeszowie, Wrocławiu, Warszawie i Karpaczu.
- Przygotowano ekspozycje czasowe: wystawę prezentującą ponad 700 monet kolekcjonerskich NBP z lat 1995–2024 o znacznej wartości artystycznej, historycznej i numizmatycznej, stanowiących część dorobku emisyjnego polskiego banku centralnego, oraz wystawę „Dla Rzeczypospolitej. Historia złotego skarbu Funduszu Obrony Narodowej”, prezentującą jego przedwojenne i powojenne dzieje.
- Zorganizowano wydarzenia: Zima w Mieście 2024, której głównym tematem były funkcje najciekawszych eksponatów ze zbiorów NBP, oraz Lato w Mieście 2024, poświęcone historii polskiej waluty, ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzenia do obiegu złotego w 1924 r. W Centrum Pieniądza obchodzono także Noc Muzeów, Dzień Dziecka i Mikołajki.
- Opracowano i wyprodukowano grę edukacyjną „Złote domino”, uczącą dzieci rozpoznawania i liczenia polskich pieniędzy.
- Przygotowano scenariusz i wyprodukowano prototypowe egzemplarze planszowej gry edukacyjnej „Przetrwaj kryzys. Od marki do złotego”.

⁷⁹ Co kryją szuflady medalierzy? - lekcja na ekspozycji dla uczniów klas 1-3 szkoły podstawowej.

⁸⁰ Modyfikacje dotyczyły zajęć *Bank centralny* oraz *Dzieje złotego* dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

- Po raz czwarty przeprowadzono Konkurs o Nagrodę Centrum Pieniądza NBP za najlepszą pracę magisterską z historii społeczno-gospodarczej⁸¹. Celem Konkursu jest zachęcenie absolwentów kierunków humanistycznych i ekonomicznych do podejmowania badań historii gospodarczej w Polsce i na świecie.

11.2. Działalność komunikacyjna i promocyjna

11.2.1. Działania informacyjne i promocyjne

W 2024 r. Narodowy Bank Polski kontynuował działania komunikacyjne i promocyjne mające na celu informowanie społeczeństwa o roli i zadaniach banku centralnego. Działania były prowadzone m.in. za pośrednictwem mediów własnych (strony internetowe NBP, media społecznościowe NBP, wydawnictwa własne) oraz mediów zewnętrznych (telewizja, radio, prasa, internetowe wydania tytułów prasowych, nośniki zewnętrzne, Internet). Informowano przede wszystkim o:

- walce z inflacją,
- projektach edukacyjnych NBP,
- emisjach wartości kolekcjonerskich,
- znaczeniu niezależności banku centralnego i posiadania własnej waluty jako narzędzia stabilnego rozwoju gospodarczego,
- publikacjach NBP, w szczególności publikacji pt. *Narodowy Bank Polski w czasie megaszoków ekonomicznych po pandemii i w kryzysie energetycznym – historia sukcesu*,
- ofercie Akademii NBP,
- XXII Konkursie im. Władysława Grabskiego.

W ramach działalności promocyjnej NBP prowadzono portal *Obserwator Finansowy.pl*, w którym codziennie publikowano specjalistyczne treści ekonomiczne. Ponadto wydawano czasopismo „Obserwator Finansowy” oraz materiał promocyjny „Bankoteka”.

11.2.2. Prezentacja działań NBP w Internecie

W 2024 r. NBP kontynuował komunikowanie się z odbiorcami zewnętrznymi za pośrednictwem Internetu. W tym okresie:

- Na stronach internetowych Banku (w tym na głównej stronie www.nbp.pl) udostępniano dane, informacje i opracowania na temat działalności NBP.

⁸¹ Pierwsza nagroda za pracę magisterską pt. *1816. Katastrofa, której nie było (?) Rok bez lata na ziemiach polskich*; druga nagroda za pracę magisterską pt. *Patron socjalistyczny czy fordowski? Socjalno-opiekunice funkcje wybranych zakładów pracy w PRL doby małej stabilizacji i dekady gierkowskiej*; trzecia nagroda za pracę magisterską pt. *Pieniądz podwartościowy w Rzeczypospolitej w okresie panowania Jana Kazimierza Wazy*; wyróżnienie za pracę magisterską pt. *Rosyjska własność ziemska w okolicach Lublina na przełomie XIX i XX w.* oraz wyróżnienie za pracę magisterską pt. *Kontakty rzymsko-indyjskie w świetle znalezisk monet rzymskich z terenów Kerali i Tamilnadu*.

- W serwisie YouTube opublikowano 554 materiały wideo (w tym 87 transmisji na żywo), które łącznie miały 18,6 mln wyświetleń. Kanały YouTube Narodowego Banku Polskiego miały łącznie ponad 48 tys. subskrypcji. Łączna liczba wyświetleń od początku funkcjonowania kanałów YouTube NBP wyniosła na koniec 2024 r. ponad 48,3 mln.
- Realizowano transmisje na żywo z konferencji prasowych, krajowych i międzynarodowych, programów publicystycznych, wywiadów oraz innych wydarzeń.
- Profile NBP na Facebooku śledziło ponad 188 tys. osób, w serwisie X ponad 61,6 tys., w serwisie LinkedIn ponad 33 tys., a w serwisie Instagram 2,7 tys.

11.2.3. Kontakty z mediami i analitykami rynkowymi

W ramach kontaktów z mediami i analitykami rynkowymi w 2024 r. NBP:

- informował o opracowywanych w Banku raportach i analizach, w tym dotyczących polityki pieniężnej, systemu finansowego (w szczególności nadzoru makroostrożnościowego), systemu płatniczego i sytuacji makroekonomicznej,
- prezentował bieżącą działalność NBP, m.in. realizację polityki pieniężnej i emisję znaków pieniężnych oraz działalność edukacyjną banku centralnego,
- organizował spotkania z mediami, wywiady, konferencje prasowe (w tym na temat oceny bieżącej sytuacji ekonomicznej w Polsce oraz *Raportu o inflacji*),
- informował o XXII Konkursie im. Władysława Grabskiego skierowanym do dziennikarzy ekonomicznych.

11.3. Działalność wydawnicza i biblioteczna

Działalność wydawnicza NBP obejmuje publikowanie dokumentów związanych z zadaniami banku centralnego, opracowań naukowych i analitycznych oraz służących upowszechnianiu wiedzy z zakresu ekonomii, bankowości centralnej i historii pieniądza.

W 2024 r. wydano kilkadziesiąt publikacji. Były to m.in. wydawnictwa sprawozdawcze i planistyczne: *Raport Roczny*, *Plan działalności NBP*, *Sprawozdanie z działalności NBP*, *Założenia polityki pieniężnej*, *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej*, raporty analityczne: *Bilans Płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej*, *Raport o inflacji*, *Rozwój systemu finansowego w Polsce*, *Raport o stabilności systemu finansowego w Polsce*, *Raport o płynności sektora bankowego i instrumentach polityki pieniężnej*, *Raport o sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce*, *Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski*, *Raport o nadzorze systemowym w zakresie polskiego systemu płatniczego*, *Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego*, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą*, *Raport o obrocie gotówkowym w Polsce*, *Sytuacja na lokalnych rynkach nieruchomości mieszkaniowych w Polsce*, raporty z badań ankietowych: *Zwyczajne płatnicze w Polsce w 2023 r.*, *Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce w 2024 r.* i (po raz pierwszy) *Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Białorusi w Polsce w 2024 r.*, oraz cykliczny *Przegląd Spraw Europejskich* i zainaugurowany w 2024 r. kwartalnik *Przegląd Spraw Globalnych*, kwartalne streszczenia *Biuletynu Ekonomicznego EBC* w języku polskim, wydawnictwa

naukowe: czasopismo *Bank i Kredyt*, a także dwie serie zeszytów naukowych: *Materiały i Studia* (zeszyty polskojęzyczne), *NBP Working Papers* (zeszyty anglojęzyczne)⁸². Odrębną grupę stanowiły publikacje edukacyjne, m.in. wydawnictwa rocznicowe: katalog wystawy *100. rocznica utworzenia Banku Polskiego SA*, album pamiątkowy *Monety i banknoty kolekcjonerskie NBP 2016–2023*, broszury: *Władysław Grabski. Mąż stanu, reformator* oraz *Stanisław Karpiński. Pierwszy prezes Banku Polskiego SA*, a także album rocznicowy *Stulecie utworzenia Banku Polskiego SA i wprowadzenia złotego do obiegu*. Jak co roku były przygotowywane materiały pomocnicze do programów edukacyjnych, w tym scenariusze lekcji do kolejnej edycji programu *Złote Szkoły NBP*, a także materiały do zajęć dydaktycznych i wydarzeń organizowanych w Centrum Pieniądza NBP.

W 2024 r. ukazało się 6 numerów czasopisma naukowego „Bank i Kredyt”. Zdigitalizowano publikacje z lat 1924–1969, będące poprzednikami „Banku i Kredytu”: „Wiadomości Banku Polskiego” (lata 1924–1939) oraz „Wiadomości Narodowego Banku Polskiego” (lata 1945–1969). Zasób ten, dostępny na stronie internetowej „Banku i Kredytu”, jest istotną częścią dorobku wydawniczego w ponadstuletniej historii polskiego banku centralnego.

W siedzibie Narodowego Banku Polskiego działa Centralna Biblioteka NBP o statusie biblioteki naukowej. Ma ona jeden z największych w Polsce zbiorów publikacji z zakresu nauk ekonomicznych, zwłaszcza bankowości, finansów i zarządzania. W 2024 r. bibliotekę odwiedziło ponad 4,4 tys. czytelników. Jej księgozbiór liczył ponad 158,2 tys. woluminów (o 800 więcej niż w 2023 r.) oraz 178 tytułów prasowych i czasopism specjalistycznych. Placówka zapewnia narzędzia do przeszukiwania źródeł elektronicznych, w tym dostęp do 22 licencjonowanych baz elektronicznych książek i czasopism. Centralna Biblioteka NBP współpracuje z 58 innymi placówkami bibliotecznymi w zakresie wypożyczeń i wymiany międzybibliotecznej wydawnictw. Biblioteka jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (stanowisko komputerowe dla osób z dysfunkcją wzroku, platforma dla osób z dysfunkcją narządów ruchu). Najcenniejsze materiały biblioteczne są poddawane zabiegom konserwatorskim i zapisywane w formie cyfrowej.

11.4. Rozpatrywanie skarg, wniosków, listów i petycji

W 2024 r. rozpatrzono ogółem 3667 spraw skierowanych do NBP (w 2023 r. – 2218), w tym: 3505 listów, 81 skarg i wniosków i 81 wniosków o udostępnienie informacji publicznej. W 2024 r. do NBP nie wpłynęła żadna petycja. Sprawy kierowane do NBP dotyczyły w szczególności:

- emisji wartości kolekcjonerskich i monet okolicznościowych,
- urządzeń do samoobsługowej zamiany bilonu,
- zasad skupu lub wymiany znaków pieniężnych⁸³, a także ich zabezpieczeń przed fałszerstwami,

⁸² Szczegółowy wykaz publikacji z serii *Materiały i Studia* oraz *NBP Working Papers* zawiera załącznik pt. *Lista wybranych publikacji NBP*.

⁸³ W tym walut obcych i polskich znaków pieniężnych sprzed denominacji.

- udostępnienia publikacji NBP,
- instrumentów polityki pieniężnej,
- rejestru podmiotów prowadzących działalność kantorową,
- informacji o aktywach rezerwowych NBP,
- danych historycznych związanych z opracowywaniem wskaźnika WIBOR,
- ustalenia następców prawnych zlikwidowanych banków lub innych instytucji finansowych,
- aktualnych i historycznych kursów wymiany walut obcych,
- działalności oddziałów okręgowych NBP, w tym realizacji płatności zagranicznych i płatności na rachunkach prowadzonych w NBP,
- danych statystycznych, m.in. informacji o zagranicznych inwestycjach bezpośrednich w Polsce, wartości udzielonych kredytów, sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce,
- wsparcia finansowego i programów edukacyjnych NBP,
- prac nad wprowadzeniem pieniądza cyfrowego banku centralnego,
- wykorzystania wizerunków banknotów, nawiązania współpracy i objęcia wydarzeń patronatem NBP.

Do NBP kierowano także pisma dotyczące działalności banków komercyjnych i spółdzielczych oraz transakcji realizowanych za pośrednictwem innych instytucji finansowych. Zgłaszano również incydenty związane z próbami oszustw.

Korespondencję, która nie odnosiła się do działalności NBP, kierowano zgodnie z kompetencjami do innych podmiotów bądź informowano zainteresowanych o organach i instytucjach właściwych merytorycznie do rozpatrzenia danej sprawy.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- przeprowadzenie po raz czwarty ogólnopolskiego programu edukacyjnego Złote Szkoły NBP,
- uruchomienie programu stypendialnego Złote Indeksy NBP dla studentów kierunków ekonomicznych na akademickich uczelniach publicznych,
- dofinansowanie 86 projektów z zakresu edukacji ekonomicznej, realizowanych w całym kraju,
- działania z okazji 100. rocznicy wprowadzenia złotego do obiegu i stulecia utworzenia Banku Polskiego SA,
- przeprowadzenie nieodpłatnych zajęć dla uczniów z obszarów dotkniętych powodzią w 2024 r.

12. Działalność legislacyjna⁸⁴

12.1. Działalność legislacyjna organów NBP

W 2024 r. organy NBP wydały 106 aktów prawnych, z tego 36 – Prezes NBP, 7 – Rada Polityki Pieniężnej, a 63 – Zarząd NBP.

W 2024 r. w Monitorze Polskim ogłoszono 26 aktów prawnych wydanych przez organy NBP, a w Dzienniku Urzędowym NBP – 12 aktów prawnych.

12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim NBP współdziałał z organami państwa, opiniując projekty aktów normatywnych z zakresu polityki gospodarczej oraz mających znaczenie dla systemu bankowego. Celem NBP było przy tym m.in. zapewnienie stabilności systemu finansowego oraz bezpieczeństwa i rozwoju systemu bankowego.

W 2024 r. NBP otrzymał:

- 6 dokumentów nadesłanych w ramach prac Stałego Komitetu Rady Ministrów,
- 93 projekty aktów prawnych nadesłanych w ramach rządowych uzgodnień międzyresortowych, do których sporządzono 47 opinii (stanowisk NBP),
- 87 projektów ustaw nadesłanych z Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu i Kancelarii Prezydenta; do projektów tych sporządzono 75 stanowisk NBP.

W 2024 r. pracownicy NBP wzięli udział w 8 konferencjach uzgodnieniowych i 4 posiedzeniach komisji oraz podkomisji sejmowych i senackich.

Narodowy Bank Polski współtworzył rozwiązania dotyczące głównych obszarów funkcjonowania państwa – w szczególności przez udział w pracach następujących gremiów:

- Komitetu Stabilności Finansowej,
- Komisji Nadzoru Finansowego,
- Rady Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- Komitetu Standardów Rachunkowości,
- Rady Rozwoju Rynku Finansowego,
- Rady Dialogu Społecznego.

⁸⁴ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 7, art. 12, art. 16 ust. 3, art. 17 ust. 3 pkt 2 i art. 17 ust. 4 oraz art. 21 pkt 3 i 4 ustawy o Narodowym Banku Polskim, a także na podstawie przepisów innych ustaw, zgodnie z zawartymi w nich upoważnieniami dla organów NBP do wydawania aktów prawnych.

12.2.1. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego

Do najważniejszych projektów aktów prawnych dotyczących sektora bankowego zaopiniowanych przez NBP w 2024 r. należały:

- projekty uchwalonych ustaw:
 - ustawa z dnia 12 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o wsparciu kredytobiorców, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy i znajdują się w trudnej sytuacji finansowej oraz ustawy o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom (Dz. U. poz. 696),
 - ustawa z dnia 9 maja 2024 r. o zmianie ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 850),
 - ustawa z dnia 12 lipca 2024 r. – Prawo komunikacji elektronicznej (Dz. U. poz. 1221) oraz ustawa z dnia 12 lipca 2024 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo komunikacji elektronicznej (Dz. U. poz. 1222);
- projekty ustaw:
 - rządowy projekt ustawy o podmiotach obsługujących kredyty i nabywcach kredytów,
 - poselski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu naprawy ładu korporacyjnego w spółkach z udziałem Skarbu Państwa,
 - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego, ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, a także ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

12.2.2. Pozostałe projekty

W 2024 r. Narodowy Bank Polski brał udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych nie dotyczących bezpośrednio sektora bankowego. Najważniejsze z nich to:

- projekty uchwalonych ustaw:
 - ustawa z dnia 9 maja 2024 r. zmieniająca ustawę o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 852),
 - ustawa z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928),
 - ustawa z dnia 8 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1721),
 - ustawa z dnia 21 listopada 2024 r. o zmianie ustawy o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. poz. 1841),
 - ustawa z dnia 20 grudnia 2024 r. o Radzie Fiskalnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 39);

projekty ustaw:

- przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa,
- rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług, ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw.

Poza wskazanymi wyżej projektami ustaw NBP opiniował także ważny dla jego działalności projekt rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 października 2024 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ogólnych zezwoleń dewizowych (Dz. U. poz. 1510).

12.3. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej

W 2024 r. NBP uczestniczył w procesie konsultowania 42 projektów aktów prawnych (unijnych oraz państw członkowskich UE), do których EBC wydał opinie⁸⁵. Dotyczyły one m.in.:

- usług płatniczych i usług związanych z pieniądzem elektronicznym,
- wymogów sprawozdawczych w obszarze usług finansowych i wsparcia inwestycyjnego,
- ram dostępu do danych finansowych,
- zmiany układu monetarnego z Księstwem Andory oraz układu monetarnego z Republiką San Marino.

Przedmiotem konsultacji były także liczne projekty opinii EBC do projektów aktów prawnych państw członkowskich UE, w tym do projektu polskiej ustawy o zmianie ustawy o wsparciu kredytobiorców, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy i znajdują się w trudnej sytuacji finansowej, oraz ustawy o finansowaniu społecznosciowym dla przedsiębiorstw gospodarczych i pomocy kredytobiorcom w odniesieniu do wakacji kredytowych. Opinie EBC dotyczyły także m.in.: stabilności finansowej i nadzoru bankowego, w tym kwestii cyberbezpieczeństwa, sankcji oraz opodatkowania instytucji kredytowych i finansowych, gotówki jako prawnego środka płatniczego, płatności gotówkowych oraz infrastruktury obsługi gotówkowej, systemów płatniczych, kompetencji banków centralnych oraz ich organów decyzyjnych z uwzględnieniem członkostwa wybranego państwa w Międzynarodowym Funduszu Walutowym, a także integracji banku centralnego Bułgarii z Eurosystemem.

⁸⁵ Zgodnie z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statutu ESBC i EBC do zadań EBC należy opiniowanie krajowych i unijnych projektów aktów prawnych dotyczących działalności emisyjnej, środków płatniczych, statusu i funkcjonowania narodowych banków centralnych, statystyki pieniężnej, systemów płatniczych oraz instytucji finansowych.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- udział w pracach organów państwa nad projektami aktów prawnych mających znaczenie dla systemu bankowego i gospodarki,
- udział w opiniowaniu przez EBC unijnych projektów aktów prawnych oraz projektów legislacyjnych państw członkowskich UE, dotyczących m.in. kwestii finansowych i bankowych, w tym związanych z usługami i systemami płatniczymi, pieniądzem elektronicznym, dostępem do danych finansowych, nadzorem finansowym, stabilnością finansową z uwzględnieniem ryzyka w obszarze cyberbezpieczeństwa, a także infrastrukturą obsługi gotówkowej i płatnościami gotówkowymi.

13. Współpraca międzynarodowa⁸⁶

13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej

W 2024 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej ERRS, komitetów i grup roboczych ESBC oraz ERRS, Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz grup eksperckich Komisji Europejskiej.

Ważny obszar prac stanowiły działania mające na celu uzgodnienie na szczeblu UE ostatecznych wersji wspólnotowych aktów prawnych regulujących funkcjonowanie systemu finansowego. W 2024 r. zakończono prace nad:

- nowelizacją dyrektywy i rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych (CRD VI oraz CRR III),
- projektem rozporządzenia w sprawie poleceń przelewu natychmiastowego w euro,
- pakietami legislacyjnymi regulującymi funkcjonowanie rynków kapitałowych w UE (nowelizacja MiFID II, MiFIR, rozporządzenia prospektowego, MAR, a także AIMFD oraz UCITS),
- pakietem regulacji dotyczących unijnych rynków usług rozliczeniowych,
- nowelizacją unijnych przepisów ubezpieczeniowych,
- projektem rozporządzenia w sprawie przejrzystości i rzetelności działalności ratingowej z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego (ESG).

NBP był także zaangażowany w prace nad:

- projektami aktów prawnych w sprawie ram zarządzania kryzysowego i gwarantowania depozytów,
- pakietem projektów aktów legislacyjnych dotyczących rewizji unijnych przepisów w obszarze usług płatniczych na rynku wewnętrznym (PSD3 i PSR),
- pakietem legislacyjnym w sprawie inwestycji klientów detalicznych,
- projektem rozporządzenia w sprawie dostępu do danych finansowych (FiDA),
- pakietem legislacyjnym związanym z wprowadzeniem cyfrowego euro,
- nowelizacją rozporządzenia w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne (BMR),
- projektem rozporządzenia dotyczącego wymogów sprawozdawczych w obszarze usług finansowych i wsparcia inwestycyjnego.

⁸⁶ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 5, art. 11 ust. 2 i 3, art. 23 ust. 7 ustawy o NBP oraz na podstawie przepisów Statutu ESBC i EBC.

13.1.1. Współpraca w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych

Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach ESBC w zakresie wynikającym ze statusu banku centralnego państwa członkowskiego UE pozostającego poza strefą euro. W szczególności brali udział w posiedzeniach Rady Ogólnej EBC (jednego z organów decyzyjnych EBC) oraz w pracach komitetów i grup roboczych ESBC.

Przedmiotem obrad Rady Ogólnej EBC był przede wszystkim rozwój bieżącej i prognozowanej sytuacji makroekonomicznej oraz sytuacji na rynkach finansowych w krajach strefy euro i pozostałych państwach członkowskich UE. Skupiono się zwłaszcza na: aktywności gospodarczej, zmianach na rynku pracy, inflacji, zmianach kursów walutowych, bilansie płatniczym, sytuacji kredytowej oraz polityce pieniężnej. Rada Ogólna dokonała także przeglądu perspektyw makroekonomicznych i fiskalnych oraz polityki pieniężnej w krajach UE spoza strefy euro z uwzględnieniem średniookresowych ryzyk makrofinansowych dla tych krajów. Ponadto kontynuowała monitorowanie działalności banków centralnych w związku z tzw. zakazem finansowania monetarnego sektora publicznego ze środków banku centralnego⁸⁷ i zakazem uprzywilejowanego dostępu⁸⁸. Omówiono też postępy w zakresie konwergencji gospodarczej i prawnej państw członkowskich UE pozostających poza strefą euro⁸⁹.

W trakcie spotkań komitetów ESBC oraz grup roboczych i zespołów zadaniowych ESBC omawiano zagadnienia dotyczące m.in.:

- czynników ryzyka dla stabilności systemu finansowego UE, w tym odporności systemu finansowego na ryzyko cybernetyczne,
- projektu cyfrowego euro,
- możliwości wykorzystania sztucznej inteligencji w sektorze bankowym,
- wprowadzenia zmian do wytycznych EBC w sprawie ram prawnych rachunkowości i sprawozdawczości finansowej w ESBC, w tym struktury bilansu,
- Zintegrowanego Systemu Sprawozdawczego (IReF) łączącego dotychczasowe statystyczne wymogi sprawozdawczości banków dla ESBC,
- dostępu niebankowych dostawców usług płatniczych (PSPs) do prowadzonych przez banki centralne systemów płatności RTGS,
- trendów na rynkach nieruchomości mieszkaniowych,
- średniookresowych prognoz makroekonomicznych,
- braku możliwości odsprzedaży zagranicznym kontrahentom koron skandynawskich (DKK, NOK i SEK) posiadanych przez banki prowadzące działalność w Polsce.

⁸⁷ Wynikającym z art. 123 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁸⁸ Wynikającym z art. 124 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁸⁹ W czerwcu 2024 r. EBC przyjął *Raport o konwergencji 2024* dotyczący Bułgarii, Czech, Polski, Rumunii, Szwecji i Węgier.

13.1.2. Udział w pracach innych organów unijnych

W 2024 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli, bezpośrednio bądź pośrednio, w pracach następujących gremiów UE:

- Komitetu Ekonomiczno-Finansowego Rady UE (Economic and Financial Committee),
- grup roboczych Rady UE i grup eksperckich Komisji Europejskiej.

13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami bankowymi i finansowymi

13.2.1. Współpraca z Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych (BIS)

Przedstawiciele NBP uczestniczyli w 6 spotkaniach Gubernatorów BIS. W czerwcu odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy BIS, podczas którego przyjęto 94. Raport Roczny, zatwierdzono bilans BIS na 31 marca 2024 r. (w tym zysk netto w wysokości 831,5 mln SDR) oraz zdecydowano o wypłacie dywidendy za rok finansowy 2023/2024.

Narodowy Bank Polski otrzymał dywidendę w kwocie około 3,9 mln USD, stanowiącej równowartość 2,96 mln SDR.

13.2.2. Współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW)

W 2024 r. współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym obejmowała m.in. udział NBP w spotkaniach z przedstawicielami MFW w ramach art. IV Umowy o MFW (na podstawie którego Fundusz dokonuje przeglądów gospodarek państw członkowskich) oraz merytoryczne wsparcie polskich przedstawicieli w Funduszu⁹⁰.

Narodowy Bank Polski kontynuował także uczestnictwo w czasowym zwiększeniu zasobów finansowych MFW:

- jako członek Nowych Porozumień Pożyczkowych (New Arrangements to Borrow, NAB) pozostawał w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanej pożyczki do kwoty odpowiadającej 2,57 mld SDR,
- był stroną umowy pożyczki dwustronnej na rzecz MFW o wartości do 2,7 mld EUR⁹¹.

Środki udostępnione MFW przez Narodowy Bank Polski w ramach NAB oraz na podstawie umowy pożyczki dwustronnej zachowują status rezerw walutowych. Do tej pory MFW nie korzystał ze środków

⁹⁰ Minister Finansów pełni funkcję Gubernatora RP w MFW, przedstawiciel NBP jest Zastępcą Gubernatora.

⁹¹ W sierpniu 2024 r. Zarząd NBP podjął decyzję o przedłużeniu umowy pożyczki do czasu wejścia w życie podwyższenia udziałów członkowskich w MFW, ale nie dłużej niż do końca 2027 r. Po stronie MFW warunki wejścia w życie podwyższenia udziałów wciąż nie zostały spełnione (stan na koniec stycznia 2025 r.).

z pożyczki dwustronnej. W 2024 r. Fundusz nie korzystał również ze środków udostępnianych w ramach NAB.

W 2024 r. – NBP we współpracy z Ministerstwem Finansów – zakończył działania na rzecz wyrażenia zgody na podwyższenie udziałów członkowskich RP w MFW. Tym samym, po spełnieniu stosownych warunków⁹² udziały Polski zostaną zwiększone z 4 095,4 mln SDR do 6 143,1 mln SDR. Nowe udziały będą opłacone przez NBP zgodnie z art. 5 ust. 1a ustawy o Narodowym Banku Polskim.

13.2.3. Współpraca z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

W 2024 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w posiedzeniach komitetów tematycznych i grup roboczych OECD oraz w działaniach podejmowanych przez OECD International Network on Financial Education (Międzynarodową Sieć ds. Edukacji Finansowej).

Eksperti NBP spotkali się dwukrotnie z członkami misji Sekretariatu OECD przygotowującej XVIII. przegląd gospodarczy Polski. Omówiono m.in. bieżącą sytuację gospodarczą, politykę pieniężną i stabilność sektora finansowego w Polsce. Ponadto przedstawiciel NBP – w ramach polskiej delegacji – wziął udział w posiedzeniu Komitetu Przeglądów Gospodarek i Rozwoju OECD, na którym podsumowano wyniki przeprowadzonego przeglądu gospodarczego Polski.

13.2.4. Współpraca z Azjatyckim Bankiem Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB)

Przedstawiciele NBP na bieżąco monitorowali działalność AIIB, w tym realizację strategii korporacyjnej banku, ewolucję jego polityki i instrumentów finansowych oraz działalność operacyjną w krajach członkowskich. Kontynuowano także współpracę w ramach konstytuanty, do której należy Polska.

13.2.5. Inne działania na forum międzynarodowym

W 2024 r. odbyły się następujące konferencje międzynarodowe (poza konferencjami naukowymi i innymi wydarzeniami naukowymi opisanymi w rozdziale 9.9.):

- 10 czerwca 2024 r.: szósta wspólna konferencja międzynarodowa NBP i Narodowego Banku Węgier (Magyar Nemzeti Bank) pn. „Central bank policies amid structural shifts in the global economy” („Polityka banków centralnych w obliczu zmian strukturalnych w globalnej gospodarce”),
- 27 września 2024 r.: konferencja międzynarodowa z okazji 100-lecia polskiego banku centralnego pn. „100 years of the central bank of Poland – a success story” („100 lat polskiego banku centralnego – historia sukcesu”).

W konferencjach i wydarzeniach międzynarodowych zorganizowanych przez NBP w 2024 r. wzięło udział łącznie 1088 osób. Przedsięwzięcia międzynarodowe NBP cieszą się dużym zainteresowaniem –

⁹² Na forum MFW wciąż toczą się prace w tym zakresie.

ze strony zarówno uczestników, jak i współorganizatorów (tj. międzynarodowych instytucji finansowych i banków centralnych).

Narodowy Bank Polski, podobnie jak inne europejskie banki centralne, prowadzi współpracę techniczną na rzecz banków centralnych państw spoza Unii Europejskiej przechodzących transformację gospodarczą. W 2024 r. NBP zorganizował łącznie 37 przedsięwzięć, w tym:

- 2 seminaria,
- 16 wizyt studyjnych (w tym 7 online),
- 14 wyjazdów eksperckich,
- 5 wideokonferencji.

Głównym beneficjentem współpracy technicznej NBP pozostaje Narodowy Bank Ukrainy. Do ważnych odbiorców działań pomocowych NBP należą także banki centralne krajów objętych programem Partnerstwa Wschodniego, kandydujących do UE, oraz krajów należących do wspólnej konstytuandy polsko-szwajcarskiej w Międzynarodowym Funduszu Walutowym.

W 2024 r. NBP uczestniczył w programie Europejskiego Systemu Banków Centralnych na rzecz banków centralnych krajów Bałkanów Zachodnich.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- udział w pracach gremiów UE dotyczących projektów wspólnotowych aktów prawnych mających na celu m.in.: nowelizację przepisów dotyczących wymogów kapitałowych, rewizję unijnych regulacji w obszarze usług płatniczych na rynku wewnętrznym, dokończenie budowy unii bankowej, pogłębienie unii rynków kapitałowych, a także wprowadzenie cyfrowego euro,
- dalszy udział w czasowym zwiększeniu zasobów finansowych MFW w ramach Nowych Porozumień Pożyczkowych oraz pożyczki dwustronnej,
- zakończenie działań związanych z wyrażeniem zgody na podwyższenie udziałów członkowskich RP w MFW,
- kontynuacja współpracy technicznej, w szczególności na rzecz Narodowego Banku Ukrainy,
- organizacja konferencji międzynarodowych, w tym konferencji z okazji 100-lecia polskiego banku centralnego.

14. Działalność wewnętrzna

14.1. Zarządzanie kadrami

14.1.1. Zatrudnienie w NBP

W 2024 r. przeciętne zatrudnienie w NBP wyniosło 3263 etaty i było o 26 etatów niższe niż w 2023 r.

Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia w 2024 r. w porównaniu z 2023 r. były wyższe o 13%, natomiast łącznie z kosztami rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników o 12,7%.

Zmiany przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2021-2024 przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Zmiana przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2021–2024

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2024–2023
Ogółem	3 360	3 344	3 289	3 263	-26
Centrala	2 025	2 024	1 990	1 981	-9
Oddziały okręgowe	1 335	1 320	1 299	1 282	-17

Źródło: dane NBP.

14.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników NBP

Celem działalności szkoleniowej NBP jest zapewnienie kompetentnej i rzetelnej kadry.

W 2024 r. na jednego pracownika przypadało średnio 6,23 szkolenia (w 2023 r. – 5,77 szkolenia). W 2024 r. działania szkoleniowe były nakierowane na rozwój specjalistycznych kompetencji pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru cyberbezpieczeństwa. Kontynuowano szkolenia w ramach Programu rozwoju kadry kierowniczej NBP. Podejmowano też działania wspierające adaptację nowo zatrudnionych.

14.1.3. Zasady Etyki w NBP

Kontynuowano upowszechnianie standardów ujętych w *Zasadach etyki pracowników Narodowego Banku Polskiego*.

14.2. Zmiany organizacyjne

W 2024 r. wprowadzono w szczególności następujące zmiany organizacyjne:

- 1 stycznia 2024 r. Departament Cyberbezpieczeństwa przejął dotychczasowe zadania Departamentu Bezpieczeństwa w zakresie prowadzenia Narodowego Centrum Certyfikacji oraz zarządzania infrastrukturą klucza publicznego w systemach teleinformatycznych i systemach łączności NBP,
- w związku z wejściem w życie przepisów ustawy o ochronie sygnalistów⁹³ Departamentowi Audytu Wewnętrznego powierzono realizację zadań wynikających z ustawy⁹⁴, a Departamentowi Kadr powierzono zadania polegające na: nadzorze nad przestrzeganiem zakazu działań odwetowych wobec sygnalistów, przekazywaniu osobom ubiegającym się o pracę informacji o obowiązującej w NBP procedurze zgłoszeń wewnętrznych oraz weryfikowaniu zgłoszeń wewnętrznych i zewnętrznych, a także prowadzeniu działań następczych w zakresie naruszeń prawa w Departamencie Audytu Wewnętrznego.

14.3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

W 2024 r. NBP podejmował działania mające na celu ograniczenie możliwości wystąpienia zdarzeń powodujących zakłócenia w realizacji zadań, straty finansowe lub negatywnie wpływających na wizerunek NBP. Identyfikowano i monitorowano aktualne i przyszłe zagrożenia dla Banku. W ramach podnoszenia świadomości i kompetencji pracowników NBP prowadzono także szkolenia o ryzyku operacyjnym i związanych z nim zagrożeniach.

14.4. Działalność inwestycyjna

W 2024 r. nakłady inwestycyjne NBP wyniosły 109,2 mln zł (w 2023 r. – 45,9 mln zł). Działalność inwestycyjna Banku dotyczyła głównie teleinformatyki, infrastruktury budowlanej oraz zakupów nowych lub wymiany zużytych środków trwałych i wyposażenia.

Inwestycje teleinformatyczne obejmowały wymianę technologiczną oraz modernizację infrastruktury sieciowej i serwerowej, modernizację systemów cyberbezpieczeństwa, zakupy sprzętu komputerowego, a także wdrożenie nowych systemów i aplikacji informatycznych. Inwestycje budowlane polegały przede wszystkim na modernizacji i przebudowie infrastruktury technicznej w Centrali NBP i oddziałach okręgowych (w szczególności rozpoczęciu remontu i przebudowy budynku, w którym mieścił się warszawski oddział okręgowy). Zakupy miały na celu głównie wymianę zużytych środków transportu do przewozu wartości pieniężnych.

⁹³ Ustawa z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928).

⁹⁴ Z wyłączeniem zgłoszeń wewnętrznych i zewnętrznych w zakresie naruszeń prawa w tym departamencie oraz sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem w NBP zakazu działań odwetowych wobec sygnalistów.

14.5. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP

Najważniejsze zadania w zakresie rozwoju systemów teleinformatycznych w 2024 r. obejmowały:

- kontynuację budowy SORBNET3 – nowego systemu RTGS w złotych,
- kontynuację projektu reorganizacji obsługi instrumentów polityki pieniężnej oraz ich ewidencji księgowej w NBP (budowa nowego systemu REJWK2 i powiązane modyfikacje systemu SKARBNET4),
- prace na rzecz wdrożenia nowego standardu komunikatów SWIFT, zgodnego z normą ISO 20022 w systemie informatycznym WSS służącym do zarządzania rezerwami dewizowymi,
- wdrożenie obsługi stanowisk kasowych i zleceń gotówkowych w systemie informatycznym dla oddziałów okręgowych.

Zainstalowano także najnowsze wersje oprogramowania systemowego dla systemów krytycznych (m.in. SORBNET2, SKARBNET4, NBP-PHA2, SWA, TKW2, REJWK) i zmodyfikowano system fakturowania sprzedaży wartości kolekcjonerskich.

Podobnie jak w poprzednich latach wprowadzano zmiany we wsparciu informatycznym w NBP i zapewnianiu bezpieczeństwa eksploatacji i utrzymania usług IT. Objęły one m.in.: zbudowanie w środowisku informatycznym NBP repozytorium kodów źródłowych wybranych systemów w celu umożliwienia administratorom IT zarządzania wersjami oprogramowania dostarczonego przez podmioty zewnętrzne. Ponadto zapewniono redundancję na poziomie sieciowych operatorów dostępowych na potrzeby krytycznych systemów rozliczeniowych NBP korzystających z usług SWIFTNet.

14.6. Audyt wewnętrzny

W 2024 r. przeprowadzono 21 zadań audytowych. W szczególności dotyczyły one: obsługi Skarbu Państwa, polityki pieniężnej, działalności emisyjnej, współpracy międzynarodowej oraz cyberbezpieczeństwa. Audytem objęto również działania z zakresu: rachunkowości, statystyki, ochrony oraz administracji.

Badania audytowe przeprowadzono w 11 departamentach Centrali i 8 oddziałach okręgowych NBP. W ich wyniku sformułowano 38 zaleceń i 43 rekomendacje. Miały one na celu wyeliminowanie nieprawidłowości, wprowadzenie adekwatnych mechanizmów kontrolnych, usprawnienie rozwiązań organizacyjnych oraz zwiększenie efektywności działania.

Wzorem lat ubiegłych, w 2024 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach Komitetu ds. Audytu Wewnętrznego ESBC.

W 2024 r. działalność audytu wewnętrznego w NBP poddano profesjonalnej, niezależnej ocenie zewnętrznej. Potwierdzono, że audyt wewnętrzny w banku jest w pełni zgodny z zasadami zawartymi w *Międzynarodowych standardach praktyki zawodowej audytu wewnętrznego* – dokumencie opracowanym przez Instytut Audytorów Wewnętrznych⁹⁵. Podmiot oceniający stwierdził, że zgodnie ze stosowanym przez niego modelem referencyjnym audyt wewnętrzny w NBP funkcjonuje na najwyższym poziomie, a jego narzędzia i metody są adekwatne do skali działania NBP. Działalność audytu wewnętrznego w NBP jest zintegrowana z systemem kontroli wewnętrznej w Banku oraz zapewnia niezależne oceny efektywności zarządzania, systemu kontroli wewnętrznych i zarządzania ryzykiem.

14.7. Działalność oddziałów okręgowych NBP

Narodowy Bank Polski prowadzi działalność terenową za pośrednictwem 16 oddziałów okręgowych znajdujących się w każdym województwie. W 2024 r. oddziały okręgowe:

- w ramach bankowej obsługi budżetu państwa uczestniczyły w realizacji działań mających na celu optymalizację obsługi posiadaczy rachunków,
- w obszarze kasowo-skarbcowym realizowały czynności związane z funkcją emisyjną NBP (w tym przez udział w badaniu postrzegania jakości i autentyczności banknotów) oraz świadczyły usługę zamiany monet na banknoty lub monety o wyższych nominałach za pomocą urządzeń samoobsługowych,
- w obszarze statystyczno-dewizowym dokonywały analiz i ocen ogólnej sytuacji gospodarczej i finansowej na terenie objętym ich działalnością, uczestniczyły w badaniach ankietowych dotyczących zachowań podmiotów gospodarczych (w tym w badaniu imigrantów z Ukrainy i Białorusi) oraz przeprowadzały kontrole w zakresie określonym ustawą – Prawo dewizowe i ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

W 2024 r. oddziały okręgowe uczestniczyły także w działalności promocyjnej i edukacyjnej NBP (w tym w organizacji wydarzeń związanych z rocznicą utworzenia Banku Polskiego SA i wprowadzenia złotego do obiegu).

14.8. Zapewnienie bezpieczeństwa

W 2024 r. prowadzono prace nad zapewnieniem odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w NBP, w tym:

- rozbudowano system zabezpieczeń technicznych we wszystkich obiektach i rozpoczęto modernizację systemu telewizji dozorowej w oddziałach okręgowych,
- w odpowiedzi na rosnące ryzyko wprowadzono rozwiązania organizacyjne zwiększające poziom bezpieczeństwa,

⁹⁵ Założony w 1941 r. Instytut Audytorów Wewnętrznych (The Institute of Internal Auditors – IIA) jest najstarszą i największą na świecie organizacją skupiającą audytorów wewnętrznych.

- poszerzono szkolenia pracowników Straży Bankowej,
- wprowadzono do eksploatacji 5 nowych bankowozów.

Jednocześnie w związku ze stale rosnącymi cyberzagrożeniami NBP działał na rzecz zwiększenia cyberodporności systemów informatycznych NBP oraz zdolności do wykrywania ataków na infrastrukturę teleinformatyczną NBP i reagowania na nie, w tym:

- monitorował oraz aktualizował narzędzia i przepisy regulujące pracę systemów w NBP,
- wymieniał specjalistyczne informacje z innymi instytucjami w kraju oraz z bankami centralnymi,
- na bieżąco zapewniał cyberbezpieczeństwo od strony: technologicznej (planowanie i wdrażanie nowych systemów ochrony, w tym innowacyjnych skanerów do wykrywania i zwalczania cyberzagrożeń oraz zaawansowana analiza danych z platform informujących o zagrożeniach), procesowej (zapewnianie pasywnego poziomu bezpieczeństwa i aktualizacje systemów, regularne analizy ryzyka bezpieczeństwa przetwarzania informacji w systemach) oraz organizacyjnej (monitorowanie możliwych zakłóceń w zintegrowanym obszarze zadań, pracowników i technologii),
- prowadził szkolenia oraz informował o zagrożeniach i sposobach zapobiegania im.

Najważniejsze działania w 2024 r.:

- usprawnienie wsparcia informatycznego w NBP i zapewnianie bezpieczeństwa eksploatacji i utrzymania usług IT,
- rozbudowa systemów bezpieczeństwa i cyberbezpieczeństwa,
- udział oddziałów okręgowych NBP w prowadzeniu bankowej obsługi budżetu państwa i obsługi kasowo-skarbowej.

15. Sytuacja majątkowa i kapitałowa oraz wynik finansowy NBP za 2024 r.

15.1. Wstęp

Celem rozdziału jest syntetyczne przedstawienie informacji o sytuacji majątkowej i kapitałowej oraz wyniku finansowym NBP za 2024 r.⁹⁶ Opisano w nim, z perspektywy finansowej, obszary działania banku centralnego – przede wszystkim zarządzanie rezerwami dewizowymi, prowadzenie polityki pieniężnej, działalność emisyjną oraz gospodarkę własną NBP.

W rozdziale zawarto w szczególności informacje objaśniające zmiany poszczególnych pozycji bilansu oraz rachunku zysków i strat w 2024 r. w porównaniu z rokiem poprzednim. W zakresie bilansu zaprezentowano m.in. zmianę sumy bilansowej oraz struktury aktywów i pasywów, a także najważniejsze pozycje aktywów i pasywów w podziale na waluty obce i walutę krajową. W zakresie rachunku zysków i strat przedstawiono pozycje składające się na rachunek wyników (np. wynik z odsetek, wynik z operacji finansowych, wynik z prowizji i opłat) oraz przychody i koszty w podziale na główne obszary działania banku (wynik z tytułu zarządzania rezerwami dewizowymi, różnic kursowych, prowadzonej polityki pieniężnej, koszty działania i amortyzacji).

W celu przedstawienia informacji w szerszym horyzoncie oprócz danych finansowych za 2024 i 2023 r. zaprezentowano także dane historyczne, tj. kształtowanie się sytuacji majątkowej i kapitałowej NBP w zestawieniu pięcioletnim (2020–2024).

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale są komplementarne wobec Sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2024 r., zamieszczonego na stronie internetowej NBP wraz ze sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta z badania.

Bilans NBP

Na koniec 2024 r. suma bilansowa NBP wyniosła 1 046,8 mld zł⁹⁷.

Na wzrost sumy bilansowej w 2024 r. o 143,2 mld zł (15,8%) wpłynęły głównie transakcje posiadaczy rachunków w NBP oraz wynik zarządzania rezerwami dewizowymi, przy towarzyszącej temu zmianie

⁹⁶ Wszystkie informacje zawarte w niniejszym rozdziale są danymi NBP, w tym danymi z ksiąg rachunkowych NBP. Dane mogą się nie sumować do pełnych wartości ze względu na zaokrąglenia (działania matematyczne dokonywane są na liczbach w pełnych złotych, a następnie zaokrąglane). Liczby 0,0 i -0,0 oznaczają, odpowiednio, dodatnie i ujemne wartości zaokrąglone do zera, podczas gdy kreska („-”) oznacza wartość zero danej pozycji.

⁹⁷ Najwyższa wartość sumy bilansowej po denominacji złotego w 1994 r.

kursów walut obcych oraz zmniejszeniu salda dłużnych papierów wartościowych w złotych, skupionych w latach 2020–2021 na potrzeby prowadzonej polityki pieniężnej.

Główne zmiany po stronie aktywów dotyczyły:

- złota i należności w złocie – wzrost o 60,7 mld zł (64,9%),
- należności w walutach obcych od nierezydentów – wzrost łącznie o 91,9 mld zł (13,7%),
- dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej – spadek o 9,7 mld zł (7,0%),

Największe zmiany po stronie pasywów dotyczyły:

- zobowiązań związanych z polityką pieniężną – wzrost łącznie o 60,0 mld zł (15,9%),
- pieniądza w obiegu – wzrost o 35,9 mld zł (9,5%),
- kapitału NBP – wzrost o 31,9 mld zł (+20,2 mld zł na koniec 2024 r. wobec -11,7 mld zł na koniec 2023 r.).

Kapitał NBP

Na koniec 2024 r. kapitał NBP wyniósł 20,2 mld zł (por. rozdział 15.2.2.3).

Wzrost kapitału NBP na koniec 2024 r. w porównaniu ze stanem na koniec 2023 r. był spowodowany przede wszystkim wzrostem rynkowej ceny złota oraz deprecjacją złotego względem USD i GBP (deprecjacja złotego oznacza wzrost równowartości w złotych posiadanych zasobów w walutach obcych). Sytuacja ta przełożyła się na wzrost kapitału NBP przez zwiększenie przychodów niezrealizowanych z wyceny zasobu złota oraz z różnic kursowych walut obcych.

Na koniec 2024 r. w porównaniu ze stanem na koniec 2023 r. nastąpiła aprecjacja złotego względem AUD, CAD, EUR, NOK oraz NZD, co spowodowało wystąpienie kosztów niezrealizowanych z wyceny kursowej zasobów tych walut obcych. Z kolei aprecjacja złotego do wszystkich walut obcych w ujęciu średniorocznym wpłynęła na wystąpienie kosztów z tytułu ujemnych zrealizowanych różnic kursowych. Koszty te negatywnie oddziaływały na wielkość kapitału NBP, gdyż pomniejszają wynik finansowy NBP.

Wielkość kapitału nie miała bezpośredniego wpływu na realizację podstawowego celu działalności NBP w zakresie utrzymywania stabilnego poziomu cen ani na realizację innych zadań NBP. Nie stanowiła zatem czynnika ograniczającego niezależność banku centralnego.

Rachunek zysków i strat NBP

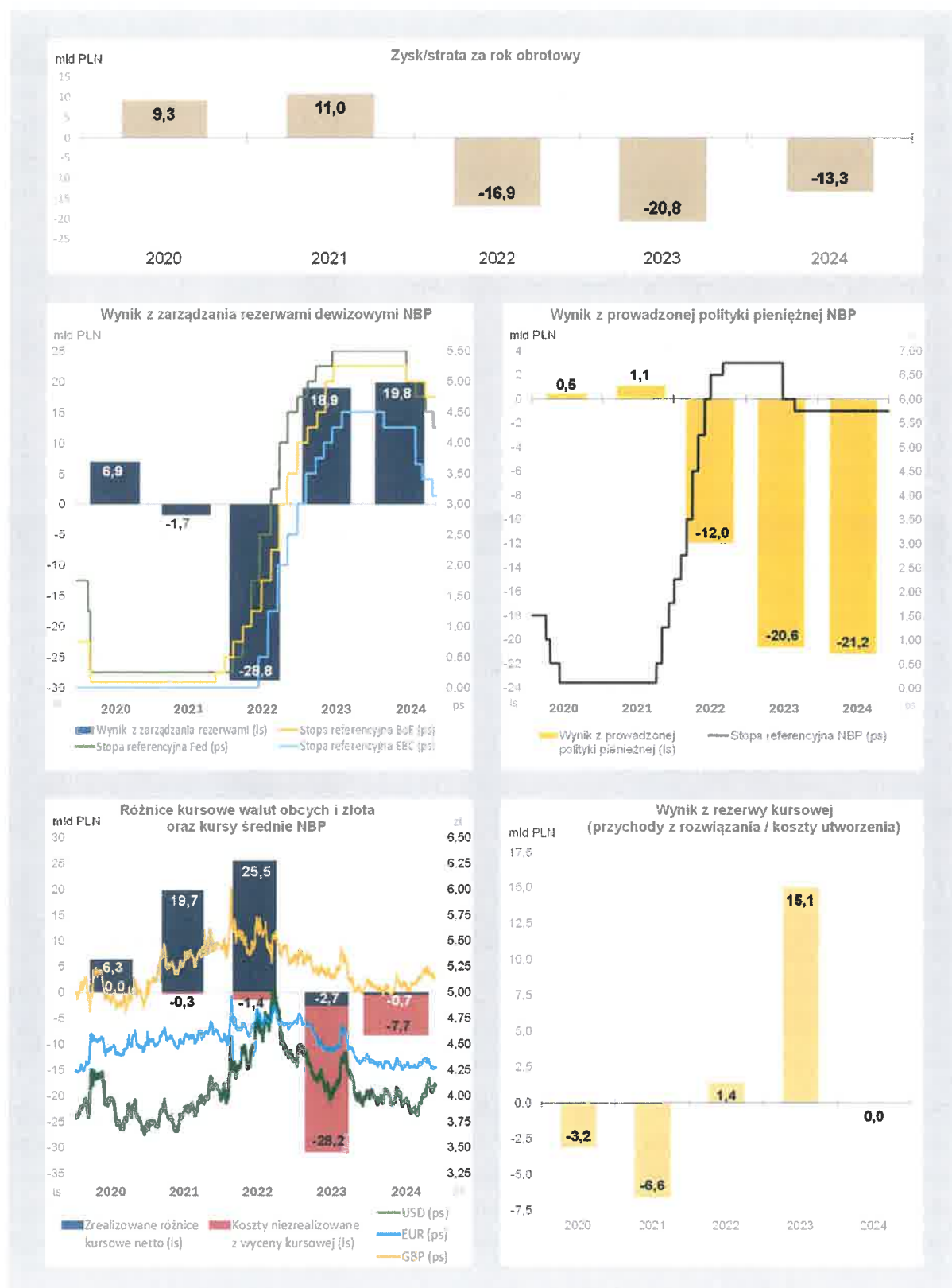
Narodowy Bank Polski odnotował stratę za 2024 r. wynoszącą -13,3 mld zł. Głównymi elementami wyniku finansowego NBP były:

- ujemny wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej w kwocie -21,2 mld zł,
- ujemny wynik z różnic kursowych w kwocie -8,3 mld zł, w tym -0,7 mld zł ze zrealizowanych różnic kursowych oraz -7,7 mld zł z tytułu kosztów niezrealizowanych wyceny kursowej na 31 grudnia 2024 r. (por. rozdział 15.3.2),
- dodatni wynik zarządzania rezerwami dewizowymi (w walucie instrumentu) w kwocie 19,8 mld zł (por. rozdział 15.3.1).

Koszty działania i amortyzacji wyniosły -1,8 mld zł.

Wykres 22. Przegląd zmian bilansu NBP w latach 2020–2024 (na 31 grudnia roku obrotowego)

Wykres 23. Przegląd zmian rachunku zysków i strat NBP w latach 2020–2024 (za dany rok obrotowy)

15.2. Charakterystyka bilansu NBP

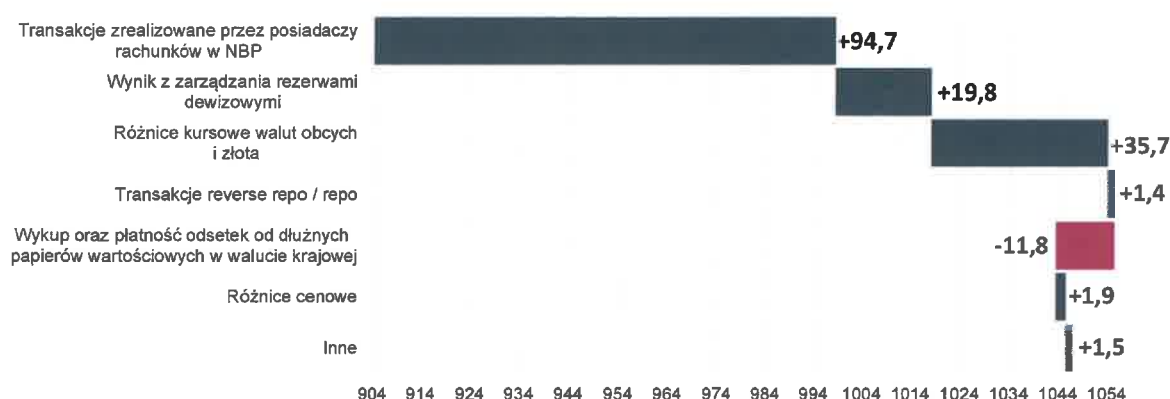
Tabela 7. Aktywa i pasywa NBP na koniec 2024 i 2023 r. (w mld zł)

AKTYWA	2024	2023	Zmiana
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	154,3	93,6	60,7
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	761,6	669,7	91,9
2.1. Należności od MFW	28,5	28,5	-0,0
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	733,1	641,2	91,9
A.3. Należności w walutach obcych od rezydentów	-	-	-
A.4. Należności w walucie krajowej od nierezydentów	-	-	-
A.5. Należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	-	-	-
A.6. Pozostałe należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych	0,0	0,0	0,0
A.7. Papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	129,2	138,9	-9,7
A.8. Należności w walucie krajowej od sektora rządowego	-	-	-
A.9. Pozycje w trakcie rozliczenia	-	-	-
A.10. Pozostałe aktywa	1,7	1,5	0,2
AKTYWA RAZEM	1 046,8	903,6	143,2
PASYWA	2024	2023	Zmiana
P.1. Pieniądz w obiegu	413,4	377,5	35,9
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	153,8	74,4	79,4
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych	1,3	2,6	-1,3
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	283,7	303,1	-19,4
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów	19,0	11,9	7,1
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów	2,0	4,1	-2,1
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów	47,0	45,6	1,3
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	77,3	67,5	9,8
P.9. Alokacja SDR	28,2	27,9	0,3
P.10. Pozycje w trakcie rozliczenia	-	-	-
P.11. Pozostałe pasywa	0,7	0,5	0,2
P.12. Rezerwy	0,2	0,2	0,0
P.13. Różnice z wyceny	80,2	35,0	45,2
P.14. Fundusze	1,5	1,5	-
P.15. Straty z lat ubiegłych	-48,2	-27,4	-20,8
P.16. Zysk/strata za rok obrotowy	-13,3	-20,8	7,5
PASYWA RAZEM	1 046,8	903,6	143,2

Na koniec 2024 r. odnotowano wzrost sumy bilansowej NBP o 143,2 mld zł. Wynikał on głównie z napływu netto walut obcych w kwocie 94,7 mld zł z tytułu transakcji przeprowadzanych przez posiadaczy rachunków w NBP. Na wzrost wpłynęły także: dodatni wynik zarządzania rezerwami dewizowymi (19,8 mld zł licząc w walucie instrumentów, tj. nie uwzględniając różnic kursowych) oraz zmiana kursów walut obcych i ceny złota (35,7 mld zł). Na obniżenie sumy bilansowej NBP

oddziaływały rozliczenia z tytułu płatności odsetek oraz wykupu dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej w terminie ich zapadalności (-11,8 mld zł).

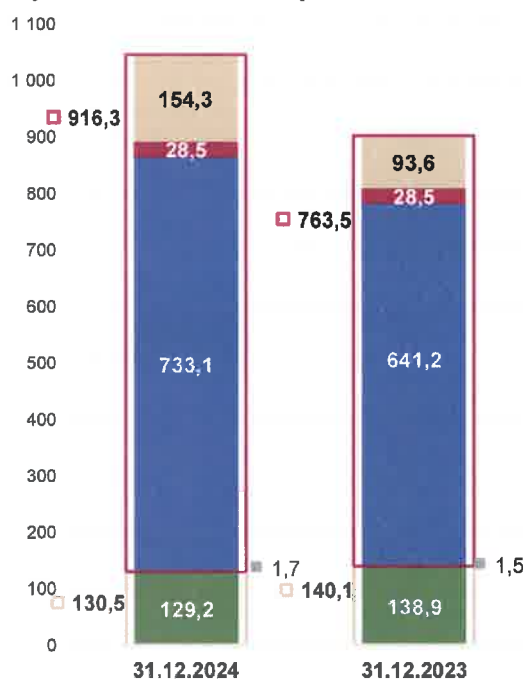
Wykres 24. Główne czynniki zmiany sumy bilansowej NBP w 2024 r. w relacji do 2023 r. (w mld zł)

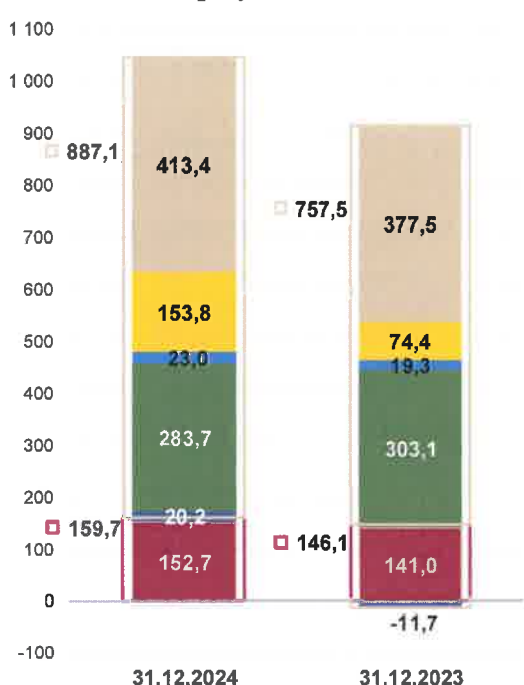
W 2024 r. zmiany struktury aktywów bilansu w porównaniu z 2023 r. wiązały się ze wzrostem udziału złota i należności w złocie przy jednoczesnym spadku udziału należności w walutach obcych od nierezydentów oraz udziału aktywów w walucie krajowej – przede wszystkim w następstwie wykupienia przez emitentów części dłużnych papierów wartościowych w terminie zapadalności. Po stronie pasywów utrzymywała się przewaga udziału zobowiązań w walucie krajowej (głównie zobowiązań związanych z prowadzoną polityką pieniężną) nad udziałem zobowiązań w walutach obcych. Zwiększył się kapitał NBP, głównie w związku ze wzrostem równowartości zasobu złota w NBP, do czego przyczynił się wzrost rynkowej ceny złota. Strata NBP za 2024 r. negatywnie wpłynęła na wielkość kapitału NBP.

Napływające do NBP waluty obce związane z transakcjami posiadaczy rachunków są w większości wymieniane na walutę krajową i zwiększają zobowiązania NBP w walucie krajowej. W rezultacie bilans NBP charakteryzuje się asymetrią walutową. Oznacza to, że dominującą część aktywów stanowią aktywa w walutach obcych i złocie, podczas gdy po stronie pasywów przeważają zobowiązania w walucie krajowej (z tytułu polityki pieniężnej oraz emisji banknotów i monet). Asymetria ta powoduje, że NBP ma otwartą pozycję walutową, tj. nadwyżkę aktywów nad zobowiązaniami w walutach obcych, co naraża Bank na ryzyko kursowe.

Wykres 25. Struktura aktywów (w mld zł)

Wykres 26. Struktura pasywów (w mld zł)

15.2.1. Aktywa i pasywa w złocie oraz w walutach obcych

Pozycje aktywów i pasywów NBP w złocie oraz w walutach obcych wiążą się przede wszystkim z gromadzeniem rezerw dewizowych i zarządzaniem nimi (por. rozdział 5), pełnieniem przez bank funkcji agenta Rządu RP w relacjach z MFW (por. podrozdział 13.2.2), a także prowadzeniem przez NBP systemu TARGET-NBP, będącego polskim komponentem paneuropejskiego systemu rozrachunku płatności w euro (por. rozdział 7)⁹⁸. Ponadto w ramach obsługi budżetu państwa NBP prowadzi rachunki bankowe w walutach obcych (por. rozdział 8).

⁹⁸ W ramach systemu TARGET bank centralny prowadzi rachunki uczestników tego systemu w euro, głównie banków krajowych (prezentowane w pasywach bilansu), a także utrzymuje saldo na rachunku bieżącym w EBC (prezentowanym w aktywach bilansu).

Tabela 8. Aktywa i pasywa NBP w złocie oraz w walutach obcych w podziale na wybrane obszary działalności na koniec 2024 i 2023 r. (w mld zł)

	Zarządzanie rezerwami dewizowymi		MFW		Rozliczenia w systemie TARGET		Obsługa sektora rządowego		Inne		Razem		
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	zmiana
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	118,2*	66,2*							36,1**	27,4**	154,3	93,6	60,7
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	728,9	638,0	28,5	28,5	4,0	2,9			0,3	0,3	761,6	669,7	91,9
A.10. Pozostałe aktywa									0,4	0,2	0,4	0,2	0,2
AKTYWA RAZEM	847,1	704,2	28,5	28,5	4,0	2,9	0,0	0,0	36,8	27,9	916,3	763,5	152,8
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów					2,5	2,9	44,3	42,6	0,1	0,2	47,0	45,6	1,3
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	68,7	66,8							8,7	0,7	77,3	67,5	9,8
P.9. Alokacja SDR			28,2	27,9							28,2	27,9	0,3
P.11. Pozostałe pasywa									0,2	0,1	0,2	0,1	0,1
P.13. Różnice z wyceny									7,0	5,1	7,0	5,1	1,9
PASYWA RAZEM	68,7	66,8	28,2	27,9	2,5	2,9	44,3	42,6	16,0	6,1	159,7	146,1	13,6
Pozycja bilansowa netto	778,4	637,4	0,3	0,6	1,5	0,0	-44,3	-42,6	20,8	21,8	756,6	617,3	139,3

* Złoto na rachunkach bieżących i lokatach terminowych.

** Złoto w skarbcach NBP.

Różnice między aktywami a zobowiązaniami w złocie oraz w walutach obcych stanowiły zasoby złota i walut obcych. Oprócz zasobu złota NBP utrzymywał rezerwy walutowe – w dolarze amerykańskim (USD), euro (EUR), funcie brytyjskim (GBP), dolarze kanadyjskim (CAD), dolarze australijskim (AUD), koronie norweskiej (NOK) oraz dolarze nowozelandzkim (NZD). Ponadto NBP miał zasób w specjalnych prawach ciągnięcia MFW (SDR).

Tabela 9. Zasoby złota i podstawowych walut obcych na koniec 2024 i 2023 r. (w mld zł)

	2024			2023			
	Zasoby według średniego kosztu zasobu	Zasoby według kursu średniego NBP	Przychody (+) / koszty (-) niezrealizowane	Zasoby według średniego kosztu zasobu	Zasoby według kursu średniego NBP	Przychody (+) / koszty (-) niezrealizowane	
złoto	93,9	154,3	60,4	65,3	93,8	28,3	
USD	243,3	252,9	9,6	224,7	216,8	-7,9	
EUR	120,3	118,8	-1,5	109,3	103,6	-5,6	
GBP	70,1	71,7	1,6	65,5	62,1	-3,4	
CAD	61,9	60,0	-1,9	57,0	52,9	-4,2	
AUD	51,4	49,3	-2,0	47,2	43,6	-3,6	
NOK	34,4	32,9	-1,4	31,9	29,3	-2,6	
NZD	17,2	16,3	-0,8	15,6	14,7	-0,9	
MFW (SDR)	0,3	0,3	0,0	0,7	0,7	0,0	
Przychody niezrealizowane (bilans)			71,6	Przychody niezrealizowane (bilans)			28,3
Koszty niezrealizowane (wynik finansowy)			-7,7	Koszty niezrealizowane (wynik finansowy)			-28,2

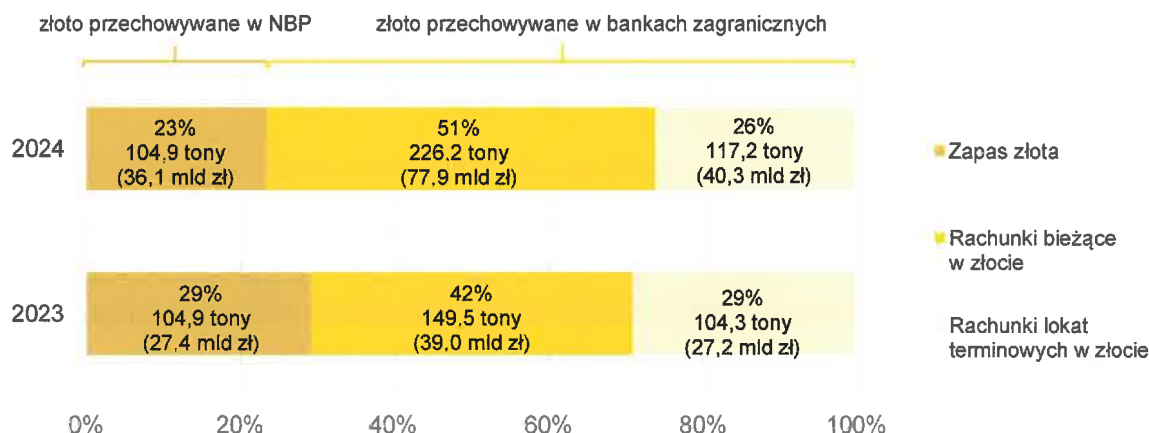
Różnica pomiędzy wartością zasobów złota i walut obcych według kursu średniego NBP a wartością tych zasobów według średniego kosztu zasobu (tj. uśrednionej ceny ich pozyskania) stanowi przychody lub koszty niezrealizowane z wyceny kursowej złota i walut obcych. Przychody niezrealizowane

powiększają pasywa bilansu (jako element kapitału NBP w pozycji różnice z wyceny – por. Tabela 8), natomiast koszty niezrealizowane – pomniejszają wynik finansowy (wynik z operacji finansowych, por. Tabela 12).

15.2.1.1. Złoto

Narodowy Bank Polski posiada złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości, które jest przechowywane w bankach zagranicznych (na rachunkach bieżących lub na rachunkach lokat terminowych) oraz w skarbcach NBP. W 2024 r. NBP kupił 89,5 tony złota (130,0 ton złota w 2023 r.). Zasób złota NBP na 31 grudnia 2024 r. wyniósł 448,2 tony (154,3 mld zł). Na koniec 2023 r. było to 358,7 tony (93,6 mld zł).

Wykres 27. Wartość i struktura złota oraz należności w złocie na koniec 2024 i 2023 r. (w mld zł i w %)

15.2.1.2. Zarządzanie rezerwami dewizowymi (innymi niż złoto)

Największy udział w aktywach NBP mają instrumenty inwestycyjne wykorzystywane do zarządzania rezerwami dewizowymi. Są to przede wszystkim dłużne papiery wartościowe emitowane przez rządy, agencje rządowe i instytucje międzynarodowe oraz, w mniejszym stopniu, tytuły uczestnictwa funduszy inwestycyjnych (Exchange Traded Funds, ETF), lokaty terminowe i obligacje przedsiębiorstw niefinansowych. Około 1% posiadanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych zalicza się do tzw. emisji zielonych (*green bonds*) oraz obligacji zrównoważonego rozwoju (*sustainable bonds*)⁹⁹. Dodatkowo niewielka część rezerw walutowych jest utrzymywana na rachunkach bieżących, głównie w zagranicznych bankach centralnych. Aby uzyskać dodatkowy dochód, NBP zawiera transakcje *reverse repo* (prezentowane w aktywach bilansu), zwykle jednocześnie z transakcjami *repo* (prezentowanymi

⁹⁹ Do zielonych obligacji lub obligacji zrównoważonego rozwoju zalicza się te, z których wpływy są przeznaczone na finansowanie lub refinansowanie projektów ekologicznych bądź prospołecznych (w przypadku *sustainable bonds*). Mogą to być projekty związane z: efektywnością energetyczną, energią odnawialną, zapobieganiem zanieczyszczaniu środowiska, zrównoważonym gospodarowaniem zasobami naturalnymi, bioróżnorodnością, zapewnieniem niezbędnej infrastruktury i usług lub bezpieczeństwa żywnościowego, wsparciem postępu socjoekonomicznego.

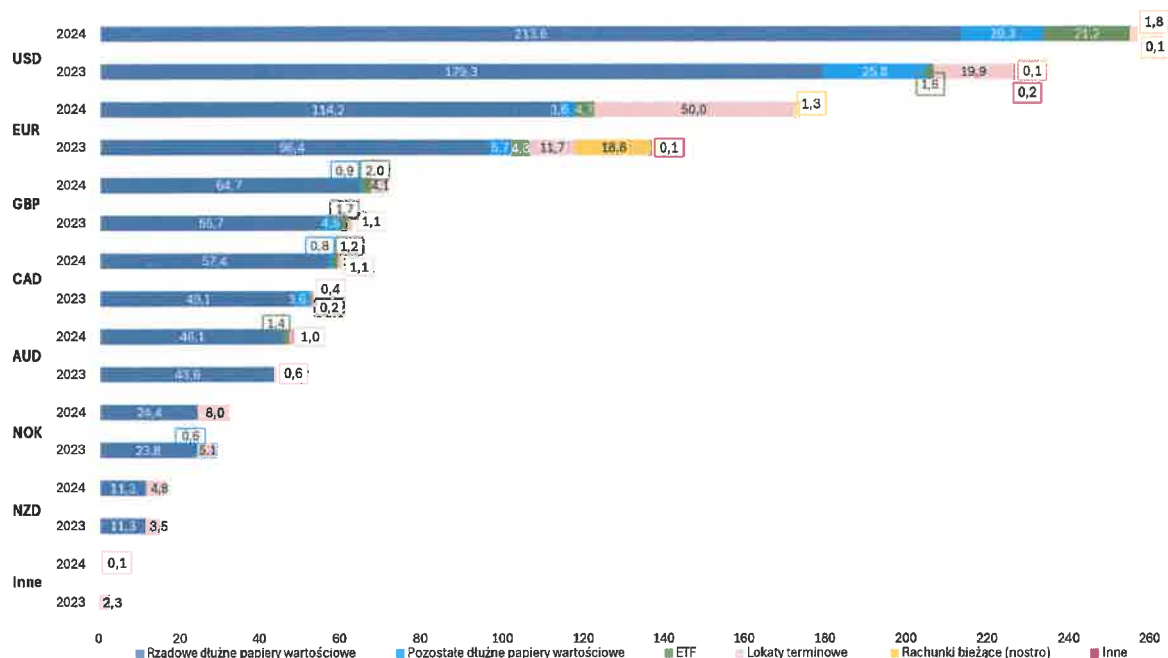
w pasywach bilansu) oraz inwestuje w kontrakty *futures*. NBP ma portfel amerykańskich obligacji skarbowych w USD utrzymywanych do dnia zapadalności.

Tabela 10. Podstawowe instrumenty inwestycyjne rezerw dewizowych (innych niż złoto) na koniec 2024 i 2023 r.; aktywa „+”, zobowiązania „-” (w mld zł)

	2024	2023	Zmiana
A.2.2. Rachunki bieżące (nostro)	1,5	19,0	-17,5
A.2.2. Lokaty terminowe	71,0	44,8	26,2
A.2.2. Transakcje reverse repo	68,7	66,8	1,9
P.8. Transakcje repo	-68,7	-66,8	-1,9
A.2.2. Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych	557,3	499,3	58,0
A.2.2. ETF	30,4	7,9	22,6
A.2.2. Inne	0,0	0,3	-0,2
Razem	660,2	571,2	89,0

Na wielkość zarządzanych rezerw dewizowych (innych niż złoto) oddziaływały przede wszystkim: napływ walut obcych na rzecz posiadaczy rachunków w NBP oraz wykorzystanie środków walutowych na zakup złota, wycena kursowa walut obcych i wycena cenowa posiadanych dłużnych papierów wartościowych i ETF.

Wykres 28. Struktura walutowa rezerw dewizowych (bez złota) na koniec 2024 i 2023 r. (w mld zł)

15.2.1.3. Należności i zobowiązania wobec MFW

Narodowy Bank Polski prezentuje w bilansie należności i zobowiązania związane z uczestnictwem Rzeczypospolitej Polskiej w MFW. W aktywach są ujmowane m.in.: udziały RP w MFW opłacone w walutach obcych (tzw. transza rezerwowa), rachunek bieżący w SDR, służący do rozliczeń z MFW, lokata terminowa oraz pożyczki udzielone MFW. Z kolei w pasywach są prezentowane zobowiązania dotyczące przyznanej Polsce alokacji SDR.

Tabela 11. Należności „+” i zobowiązania „-” wobec MFW w SDR na koniec 2024 i 2023 r. (w mld zł)

	2024	2023	Zmiana
A.2.1. Transza rezerwowa	5,5	5,8	-0,3
A.2.1. Rachunek bieżący w MFW	22,9	22,6	0,3
A.2.1. Lokata terminowa w MFW	0,0	0,0	0,0
A.2.1. Pożyczki udzielone MFW	-	0,0	-
P.9. Alokacja SDR	-28,2	-27,9	-0,3
Razem	0,3	0,6	-0,4

Pozycja walutowa NBP w SDR¹⁰⁰ jest głównie wynikiem operacji przeprowadzanych z MFW na podstawie zawartych umów oraz porozumień pożyczkowych. Na jej zmianę w SDR wpłynęły przede wszystkim środki otrzymane przez NBP od MFW związane ze zwrotem pożyczek udzielonych MFW (zmniejszenie transzy rezerwowej). Na wartość należności i zobowiązań wobec MFW w złotych oddziaływała również aktualizacja wyceny kursowej SDR.

15.2.2. Aktywa i pasywa w walucie krajowej

Aktywa i pasywa w walucie krajowej wiążą się przede wszystkim z emisją przez NBP pieniądza gotówkowego, prowadzeniem polityki pieniężnej oraz prowadzeniem rachunków bankowych dla sektora rządowego, w tym głównie dla budżetu państwa. Ponieważ większość instrumentów finansowych wykorzystywanych do realizacji tych zadań ma charakter zobowiązań, występuje nadwyżka pasywów nad aktywami w walucie krajowej. Wzrost tej nadwyżki w 2024 r. wynikał przede wszystkim z wymiany na złote walut obcych napływających na rzecz posiadaczy rachunków w NBP.

¹⁰⁰ NBP posiada też akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych denominowane w SDR (53,6 mln zł na koniec 2024 r.).

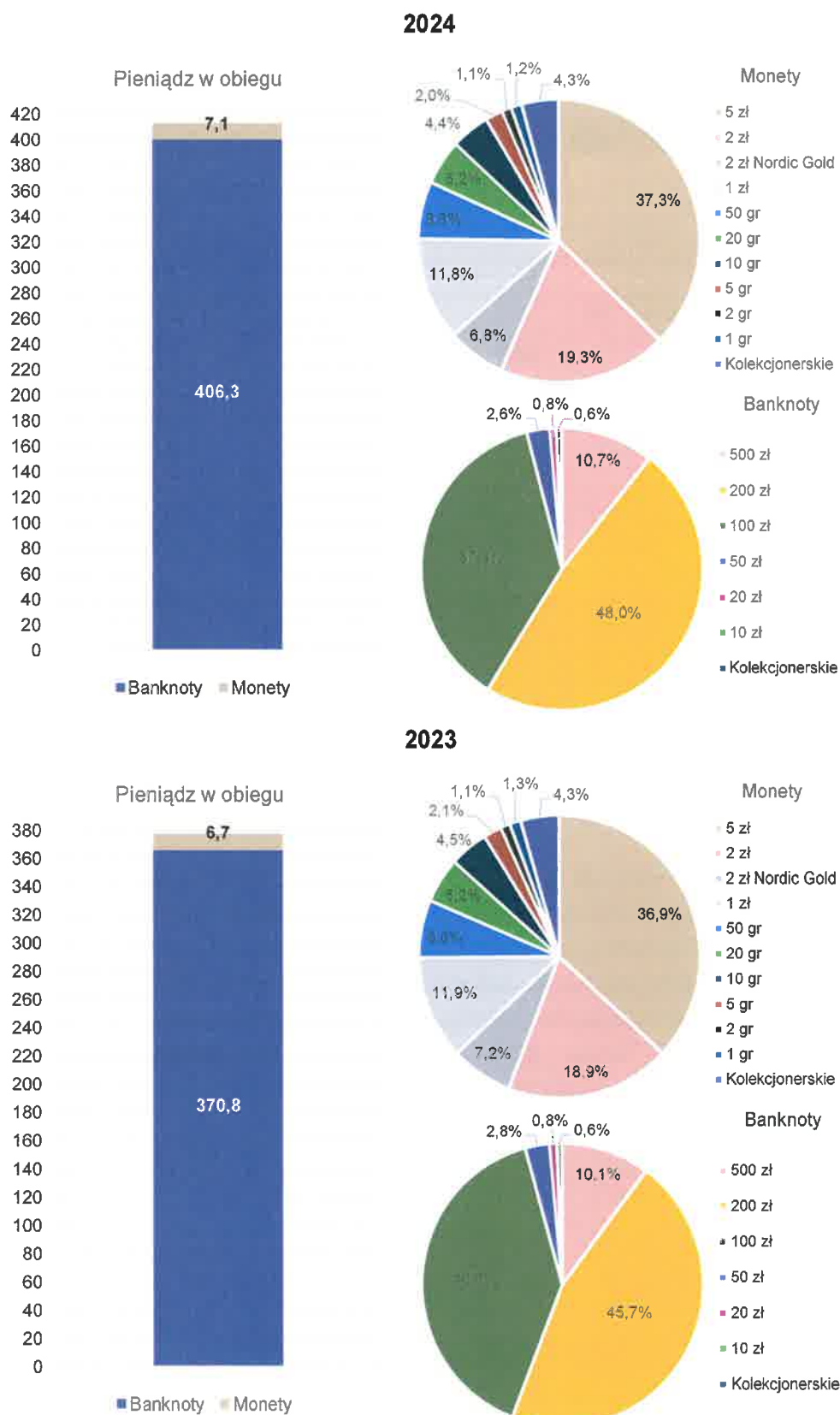
Tabela 12. Aktywa i pasywa w walucie krajowej w podziale na wybrane obszary działalności NBP na koniec 2024 i 2023 r. (w mld zł)

	Emisja pieniądza gotówkowego		Polityka pieniężna		Obsługa sektora rządowego		Inne		Razem		
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	Zmiana
A.6. Pozostałe należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych							0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A.7. Papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej			129,2	138,9					129,2	138,9	-9,7
A.10. Pozostałe aktywa							1,3	1,3	1,3	1,3	0,1
AKTYWA RAZEM	-	-	129,2	138,9	-	-	1,3	1,3	130,5	140,1	-9,6
P.1. Pieniądz w obiegu	413,4	377,5							413,4	377,5	35,9
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej			153,8	74,4					153,8	74,4	79,4
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych							1,3	2,6	1,3	2,6	-1,3
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych			283,7	303,1					283,7	303,1	-19,4
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów					17,2	10,3	1,9	1,6	19,0	11,9	7,1
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów							2,0	4,1	2,0	4,1	-2,1
P.11. Pozostałe pasywa							0,4	0,5	0,4	0,5	-0,0
P.12. Rezerwy							0,2	0,2	0,2	0,2	0,0
P.13. Różnice z wyceny							73,3	29,9	73,3	29,9	43,4
P.14. Fundusze							1,5	1,5	1,5	1,5	-
P.15. Straty z lat ubiegłych							-48,2	-27,4	-48,2	-27,4	-20,8
P.16. Zysk/strata za rok obrotowy							-13,3	-20,8	-13,3	-20,8	7,5
PASYWA RAZEM	413,4	377,5	437,5	377,5	17,2	10,3	19,0	-7,9	887,1	757,5	129,6
Pozycja bilansowa netto	-413,4	-377,5	-308,3	-238,6	-17,2	-10,3	-17,7	9,1	-756,6	-617,3	-139,2

15.2.2.1. Działalność emisyjna

Działalność emisyjna polega na realizacji przez NBP konstytucyjnego uprawnienia do emitowania polskiego pieniądza. NBP emituje banknoty i monety powszechnego obiegu oraz banknoty i monety kolekcjonerskie, o różnych nominałach (por. rozdział 4). Wyemitowane banknoty i monety stanowią – obok zobowiązań z tytułu polityki pieniężnej – najistotniejszą pozycję pasywów NBP. Wielkość emisji pieniądza zależy od czynników zewnętrznych, w szczególności od kształtowania się popytu na pieniądz gotówkowy w gospodarce. Na koniec 2024 r. wzrost wartości pieniądza gotówkowego w stosunku do stanu na koniec 2023 r. wyniósł 35,9 mld zł (9,5%).

Wykres 29. Struktura pieniądza w obiegu na koniec 2024 i 2023 r. (w mld zł i w %)

15.2.2.2. Polityka pieniężna

Narodowy Bank Polski realizuje politykę pieniężną, wykorzystując zestaw instrumentów przyjęty przez RPP (por. rozdział 2). W 2024 r. polityka pieniężna była nadal prowadzona w warunkach nadpłynności sektora bankowego. Do realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej NBP stosował wybrane instrumenty, w szczególności operacje otwartego rynku, polegające na emisji bonów pieniężnych NBP (prezentowanych w pasywach). Instrumentem polityki pieniężnej była też rezerwa obowiązkowa. Obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej (prezentowanej w pasywach) ogranicza skalę operacji otwartego rynku, przeprowadzanych w celu absorpcji nadpłynności z sektora bankowego. Narodowy Bank Polski oferował bankom krajowym operacje depozytowo-kredytowe, umożliwiając lokowanie nadwyżki płynności w NBP w formie depozytu na koniec dnia (prezentowanego w pasywach), bądź uzupełnienie niedoboru płynności przez wykorzystanie kredytu lombardowego (prezentowanego w aktywach). Dłużne papiery wartościowe zaprezentowane w aktywach NBP obejmują obligacje skarbowe oraz dłużne papiery wartościowe z gwarancją Skarbu Państwa, które zostały skupione w latach 2020–2021 w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku przeprowadzonych na rynku wtórnym w celu ograniczenia negatywnych skutków pandemii COVID-19. Środki pieniężne uzyskane z tytułu ich wykupu w dacie zapadalności nie są reinwestowane.

Tabela 13. Aktywa „+” i zobowiązania „-” z tytułu polityki pieniężnej na koniec 2024 i 2023 r. (w mld zł)

	2024	2023	Zmiana
A.7. Papiery wartościowe w walucie krajowej	129,2	138,9	-9,7
P.2. Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)	-146,6	-48,9	-97,7
P.2. Depozyty na koniec dnia	-7,2	-25,5	18,3
P.4. Bony pieniężne NBP	-283,7	-303,1	19,4
Razem	-308,3	-238,6	-69,7

W 2024 r. na wzrost zobowiązań netto wobec sektora bankowego oddziaływały głównie: skup walut obcych napływających do NBP z tytułu transakcji posiadaczy rachunków w NBP oraz przepływy związane z wynikiem NBP z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej (por. rozdział 15.3.3). W przeciwnym kierunku wpływał głównie przyrost pieniądza gotówkowego w obiegu (por. rozdział 4) oraz wykup przez emitentów dłużnych papierów wartościowych w dacie zapadalności. Nadpłynność sektora bankowego była absorbowana za pośrednictwem emisji bonów pieniężnych. Ponadto część środków banki pozostawiły na rachunkach bieżących oraz ulokowały jako depozyt na koniec dnia.

15.2.2.3. Kapitał NBP

Jako centralny bank państwa NBP nie podlega regulacjom dotyczącym adekwatności kapitałowej obowiązującym sektor bankowy. Do składników kapitału, zgodnie z definicją kapitału stosowaną przez EBC, Narodowy Bank Polski kwalifikuje oprócz funduszy własnych (statutowego i rezerwowego) także

rezerwę kursową¹⁰¹ oraz różnice z wyceny (rachunek rewaluacyjny złota, dodatnie różnice z wyceny złota, walut obcych, dłużnych papierów wartościowych, ETF i instrumentów pozabilansowych), stratę bilansową (w tym straty z lat ubiegłych) oraz część zysku za rok obrotowy pozostającą w NBP (to jest 5%), która jest przeznaczana na zwiększenie funduszu rezerwowego.

Tabela 14. Kapitał NBP na koniec 2024 i 2023 r. (w mld zł i w %)

	2024	2023	Zmiana
P.12. Rezerwa kursowa	-	-	-
P.14. Fundusz statutowy	1,5	1,5	-
P.14. Fundusz rezerwowý	-	-	-
P.13. Rachunek rewaluacyjny złota	1,6	1,6	-
P.13. Dodatnie różnice z wyceny złota	60,4	28,3	32,1
P.13. Dodatnie różnice z wyceny kursowej	11,2	0,0	11,2
P.13. Dodatnie różnice z wyceny cenowej	7,0	5,1	1,9
P.15. Straty z lat ubiegłych	-48,2	-27,4	-20,8
P.16. Zysk/strata za rok obrotowy*	-13,3	-20,8	7,5
Razem	20,2	-11,7	31,9
% sumy bilansowej NBP	1,9%	-1,3%	3,2 p.p.
Wrażliwość kapitału NBP na:			
- aprecjację kursu PLN względem walut obcych o 1%**	-6,0	-5,2	-0,8
- wzrost stóp procentowych o 100 punktów bazowych***	-15,7	-14,7	-1,0

* Ujemny wynik finansowy za rok obrotowy podlega akumulacji w pozycji Straty z lat ubiegłych.

** Podane wartości oznaczają łączny spadek przychodów/wzrost kosztów niezrealizowanych z wyceny kursowej w przypadku równomiernego spadku o 1% kursów średnich NBP podstawowych walut rezerwowych na dzień bilansowy.

*** Dla dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych – wyznaczony na podstawie wskaźnika MD (*modified duration*) łączny spadek przychodów / wzrost kosztów niezrealizowanych z wyceny cenowej w przypadku równomiernego wzrostu krzywych rentowności o 100 punktów bazowych na dzień bilansowy.

Kapitał NBP wzrósł o 31,9 mld zł, co było spowodowane przede wszystkim wzrostem przychodów niezrealizowanych (dodatnich różnic z wyceny) z tytułu posiadanych zasobów złota oraz USD i GBP. Jednocześnie w przypadku pozostałych podstawowych walut obcych w rezerwach walutowych NBP wystąpiły koszty niezrealizowane z wyceny, które pomniejszyły wynik finansowy NBP za 2024 r. Negatywnie wpłynął na niego również ujemny zrealizowany wynik z transakcji w walutach obcych (por. rozdział 15.3.2). Należy zaznaczyć, że wielkość kapitału NBP nie ma bezpośredniego wpływu na

¹⁰¹ W celu przeciwdziałania negatywnemu wpływowi wahań kursu złotego do walut obcych na wynik finansowy NBP, ustawa o NBP zobowiązuje Bank do tworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych (zwanej rezerwą kursową). Zasady tworzenia i rozwiązywania tej rezerwy ustala Rada Polityki Pieniężnej (uchwała nr 6/2019 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim, Dz. Urz. NBP poz. 14).

realizację podstawowego celu działalności w zakresie utrzymywania stabilnego poziomu cen ani na realizację innych zadań przez NBP. Wielkość ta nie stanowi zatem czynnika ograniczającego niezależność banku centralnego. Ponadto zgodnie z art. 58 ustawy o NBP nie można ogłosić upadłości Narodowego Banku Polskiego.

Najbardziej zmiennymi składnikami kapitału NBP były dodatnie różnice z wyceny kursowej walut obcych oraz dodatnie różnice z wyceny cenowej dłużnych papierów wartościowych i ETF (przychody niezrealizowane). Na zmiany tych różnic wpływało przede wszystkim kształtowanie się rynkowych kursów walut obcych i cen papierów wartościowych.

15.2.3. Bilans NBP – zestawienie pięcioletnie

Zmiany sumy bilansowej NBP są wypadkową przede wszystkim zewnętrznych przepływów walut obcych w rezultacie transakcji posiadaczy rachunków w NBP, wyniku zarządzania rezerwami dewizowymi, wahań wyceny instrumentów finansowych w walutach obcych i złocie, zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo*, jak też operacji jednorazowych (jak np. alokacja SDR przeprowadzona w 2021 r.). Dodatkowo w latach 2020–2021 na wielkość sumy bilansowej NBP oddziaływał prowadzony przez NBP skup dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej. Operacja ta wpłynęła także na zmianę struktury bilansu NBP, zwiększając udział waluty krajowej w aktywach NBP, zdominowanych wcześniej przez waluty obce i złoto. W 2023 i 2024 r. NBP zakupił odpowiednio 130,0 ton i 89,5 tony złota, co spowodowało zwiększenie relacji złota do walut obcych w aktywach.

Tabela 15. Bilans NBP w latach 2020–2024 według danych na dzień bilansowy (w mld zł)

AKTYWA	2024	2023	2022	2021	2020
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	154,3	93,6	59,7	54,8	52,3
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	761,6	669,7	675,4	619,3	527,5
2.1. Należności od MFW	28,5	28,5	31,4	30,0	6,9
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	733,1	641,2	644,0	589,3	520,6
A.3. Należności w walutach obcych od rezydentów	-	-	-	-	-
A.4. Należności w walucie krajowej od nierezydentów	-	-	-	-	-
A.5. Należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	-	-	-	-	0,1
A.6. Pozostałe należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A.7. Papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	129,2	138,9	140,7	149,3	112,6
A.8. Należności w walucie krajowej od sektora rządowego	-	-	-	-	-
A.9. Pozycje w trakcie rozliczenia	-	-	-	-	-
A.10. Pozostałe aktywa	1,7	1,5	1,5	1,8	2,0
Aktywa razem	1 046,8	903,6	876,2	825,3	694,3

PASYWA	2024	2023	2022	2021	2020
P.1. Pieniądz w obiegu	413,4	377,5	368,6	355,6	321,8
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	153,8	74,4	55,1	96,5	62,6
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych	1,3	2,6	0,9	0,8	0,4
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	283,7	303,1	252,2	184,5	127,8
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów	19,0	11,9	11,9	15,3	24,9
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów	2,0	4,1	4,1	4,0	2,2
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów	47,0	45,6	59,0	32,6	46,3
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	77,3	67,5	53,6	36,0	45,4
P.9. Alokacja SDR	28,2	27,9	30,9	29,8	7,1
P.10. Pozycje w trakcie rozliczenia	-	-	-	-	-
P.11. Pozostałe pasywa	0,7	0,5	0,4	1,1	0,7
P.12. Rezerwy	0,2	0,2	15,3	16,7	10,0
12.1. Rezerwa kursowa	-	-	15,1	16,5	9,9
12.2. Rezerwy na zobowiązania	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
P.13. Różnice z wyceny	30,2	35,0	50,1	51,0	45,7
P.14. Fundusze	1,5	1,5	1,5	1,5	1,9
14.1. Fundusz statutowy	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
14.2. Fundusz rezerwowy	-	-	-	-	0,4
P.15. Straty z lat ubiegłych	-48,2	-27,4	-10,5	-11,0	-11,9
P.16. Zysk/strata za rok obrotowy	-13,3	-20,8	-16,9	11,0	9,3
Pasywa razem	1 046,8	903,6	876,2	825,3	694,3

15.3. Charakterystyka rachunku zysków i strat NBP

Tabela 16. Wynik finansowy NBP za 2024 i 2023 r. (w mld zł)

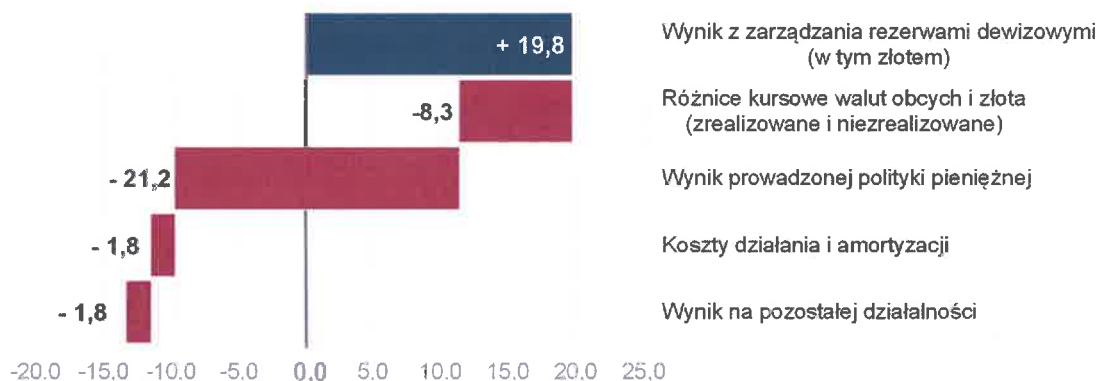
	2024	2023
RZiS.1. Wynik z odsetek	-1,4	-1,6
1.1. Przychody z odsetek	28,1	26,6
1.2. Koszty z odsetek	-29,5	-28,2
RZiS.2. Wynik z operacji finansowych	-10,8	-32,6
2.1. Wynik zrealizowany	-0,7	-3,8
2.2. Koszty niezrealizowane	-10,1	-28,8
2.3. Wynik z odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	-0,0	0,0
RZiS.3. Wynik z prowizji i opłat	0,0	0,0
RZiS.4. Przychody z instrumentów kapitałowych oraz udziałów	0,5	0,0
RZiS.5. Pozostałe przychody	0,1	0,1
RZiS.6. Koszty wynagrodzeń	-0,9	-0,8
RZiS.7. Koszty administracyjne	-0,4	-0,4
RZiS.8. Koszty amortyzacji	-0,1	-0,1
RZiS.9. Koszty emisji banknotów i monet	-0,4	-0,5
RZiS.10. Pozostałe koszty	-0,0	-0,0
Zysk/strata za rok obrotowy przed wynikiem z rezerwy kursowej	-13,3	-35,9
RZiS.11. Wynik z rezerwy kursowej	-	15,1
Zysk/strata za rok obrotowy	-13,3	-20,8

W 2024 r. wynik finansowy NBP był ujemny i wyniósł -13,3 mld zł.

Wynik finansowy Banku jest pochodną pełnionych przez niego funkcji, a także uwarunkowań rynkowych. Źródłem straty były przede wszystkim: ujemny wynik z prowadzonej polityki pieniężnej (koszty dyskonta od wyemitowanych bonów pieniężnych oraz koszty odsetek od rezerwy obowiązkowej) oraz aprecjacja złotego względem większości walut obcych (z wyjątkiem USD i GBP), która przełożyła się na koszty niezrealizowane z wyceny kursowej. Stratę NBP ograniczył dodatni wynik zarządzania rezerwami dewizowymi¹⁰². Z kolei koszty działania Banku i amortyzacji kształtowały się w 2024 r. na poziomie podobnym jak w roku poprzednim.

¹⁰² Liczony w walucie instrumentów finansowych.

Wykres 30. Wynik finansowy NBP za 2024 r. w podziale na obszary (w mld zł)

W związku z dominującą rolą instrumentów finansowych w bilansie NBP najważniejsze elementy rachunku zysków i strat Banku dotyczą odsetek, dyskonta i premii (wynik z odsetek) oraz różnic kursowych i cenowych związanych z obrotem instrumentami inwestycyjnymi rezerw dewizowych (wynik z operacji finansowych), a także z wynikiem z tytułu odsetek od instrumentów polityki pieniężnej. Dodatkowo Bank ponosi koszty związane ze swoją działalnością (koszty wynagrodzeń, administracyjne, emisji znaków pieniężnych oraz amortyzacji). Wynik z odsetek w 2024 r. był ujemny, lecz poprawił się w porównaniu z rokiem poprzednim. Było to związane m.in. z wyższym dodatnim wynikiem z odsetek osiągniętym na rynkach zagranicznych, na których inwestowane są rezerwy dewizowe (wyższa rentowność na rynkach zagranicznych w 2024 r. niż w 2023 r.), przy jednocześnie wyższych kosztach prowadzenia polityki pieniężnej NBP. Z kolei niższa aprecjacja złotego do walut obcych na koniec 2024 r. (rok do roku) niż na koniec 2023 r. przyczyniła się do podwyższenia wyniku z tytułu operacji finansowych na skutek niższych kosztów niezrealizowanych z wyceny pozycji walutowych na koniec 2024 r.

15.3.1. Wynik zarządzania rezerwami dewizowymi

Przychody i koszty związane z instrumentami inwestycyjnymi rezerw dewizowych dotyczą głównie odsetek od dłużnych papierów wartościowych i lokat (prezentowanych w wyniku z odsetek), wyniku ze sprzedaży oraz wyceny cenowej (tylko kosztów wyceny¹⁰³) dłużnych papierów wartościowych i ETF, dywidendy od ETF, a także wyniku z tytułu instrumentów finansowych pozabilansowych (prezentowanych w wyniku z operacji finansowych¹⁰⁴). Wynik zarządzania rezerwami dewizowymi jest w dużym stopniu uwarunkowany kształtowaniem się czynników pozostających poza kontrolą NBP. Należą do nich przede wszystkim: wielkość napływających z zagranicy środków w walutach obcych oraz

¹⁰³ Papiery wartościowe w walutach obcych, z wyjątkiem portfela papierów dłużnych utrzymywanych do dnia zapadalności, są wyceniane według średniej ceny rynkowej lub na podstawie stawek krzywej rentowności (jeśli ceny rynkowe nie są dostępne). Zgodnie z zasadą ostrożności przychody z wyceny są ujmowane w pasywach bilansu NBP (jako element kapitału NBP) i nie zwiększają wyniku finansowego NBP.

Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych utrzymywane do dnia zapadalności wycenia się według ceny czystej skorygowanej o naliczone dyskonto i premię, z pomniejszeniem o odpis aktualizujący.

¹⁰⁴ Dotyczy wyceny instrumentów pochodnych wykorzystywanych w związku z zarządzaniem rezerwami walutowymi.

sytuacja na rynkach finansowych – wzajemne relacje kursów walut rezerwowych i względem złotego, stopy procentowe na rynkach zagranicznych, wartości indeksów akcyjnych. Na wynik zarządzania rezerwami dewizowymi oddziałuje również przyjęta struktura walutowa rezerw i rodzaj wykorzystywanych instrumentów finansowych.

Tabela 17. Wynik zarządzania rezerwami dewizowymi w 2024 i 2023 r. w podziale na waluty i instrumenty (w mld zł)

2024	USD [*]	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Razem
RZIS.1. Wynik z odsetek	9,1	4,3	2,6	2,1	1,8	1,1	0,7	21,8
Lokaty terminowe	0,8	1,3	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	2,6
Transakcje reverse repo	0,9	1,0	0,8	0,4	0,1	-	-	3,2
Transakcje repo	-0,9	-0,9	-0,8	-0,4	-0,1	-	-	-3,0
Dłużne papiery wartościowe	8,3	3,0	2,6	2,1	1,8	0,8	0,5	19,0
Inne	-0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-1,8	0,3	-0,6	0,2	-0,0	-0,5	0,0	-2,5
Zrealizowane różnice cenowe	-0,5	0,3	-0,0	0,2	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Koszty niezrealizowane z wyceny cenowej	-1,2	-0,0	-0,6	-0,0	-0,1	-0,5	-	-2,4
RZIS.4. Przychody z instrumentów kapitałowych oraz udziałów	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	-	-	0,5
Wynik finansowy za rok obrotowy	7,5	4,7	2,1	2,3	1,8	0,6	0,8	19,8
2023	USD [*]	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Razem
RZIS.1. Wynik z odsetek	9,0	3,5	2,5	2,1	1,7	1,0	0,7	20,5
Lokaty terminowe	0,8	0,7	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	2,0
Transakcje reverse repo	1,0	0,8	0,7	0,2	0,1	-	-	2,8
Transakcje repo	-1,0	-0,7	-0,6	-0,2	-0,1	-	-	-2,6
Dłużne papiery wartościowe	8,1	2,8	2,4	2,1	1,6	0,7	0,5	18,4
Inne	-0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,0
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-0,4	0,4	-0,7	-0,2	-0,4	-0,2	-0,0	-1,6
Zrealizowane różnice cenowe	-0,3	0,5	-0,6	-0,2	-0,4	-0,1	-0,0	-1,1
Koszty niezrealizowane z wyceny cenowej	-0,1	-0,1	-0,1	-0,0	-0,1	-0,2	-0,0	-0,5
RZIS.4. Przychody z instrumentów kapitałowych oraz udziałów	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	0,0
Wynik finansowy za rok obrotowy	8,6	4,0	1,8	1,9	1,3	0,7	0,7	18,9
Zmiana wyniku finansowego roku bieżącego	-1,1	0,7	0,3	0,4	0,5	-0,1	0,1	0,9

* Uwzględniono również odsetki od lokat terminowych w złocie, które są naliczane i wypłacane w USD.

Głównymi przyczynami wzrostu wyniku zarządzania rezerwami dewizowymi w 2024 r. w porównaniu z poprzednim rokiem były: wzrost poziomu aktywów w walutach obcych oraz wyższa średnioroczna rentowność na rynkach zagranicznych. Uwarunkowania rynkowe przełożyły się na wzrost wyniku z odsetek od posiadanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych oraz lokat.

15.3.2. Różnice kursowe walut obcych i złota oraz aktualizacja rezerwy kursowej

Wpływ zmian kursów walut obcych i złota na wynik finansowy NBP zależy od kształtowania się kursu złotego do walut obcych i złota zarówno w trakcie roku (zrealizowane różnice), jak i na dzień bilansowy (niezrealizowane różnice z wyceny zasobów walut obcych i złota). Zrealizowane różnice kursowe są

prezentowane w wyniku z operacji finansowych. Na koniec roku wpływ na wynik finansowy NBP z tytułu posiadanych walut obcych i złota jest jednak asymetryczny, podobnie jak w przypadku wyceny papierów wartościowych. Ujemne różnice z wyceny kursowej walut obcych i złota (koszty niezrealizowane) pomniejszają wynik z operacji finansowych. Z kolei dodatnie różnice (przychody niezrealizowane) zwiększają kapitał NBP i nie są ujmowane w wyniku finansowym NBP.

Różnice kursowe są najbardziej zmiennym elementem wyniku finansowego NBP. Wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych walut obcych i złota w 2024 r. dotyczył głównie transakcji sprzedaży USD, EUR, GBP, CAD, AUD, NOK i NZD. W porównaniu z poprzednim rokiem wynik ten wzrósł o 2,1 mld zł (76,1%), głównie na skutek kształtowania się średniorocznej różnicy między kursem średnim NBP a średnim kosztem zasobu (niższa średnioroczna ujemna różnica dla AUD, NZD, EUR, CAD i NOK, oraz wystąpienie dodatniej różnicy dla GBP), przy jednocześnie niższym wolumenie sprzedaży wszystkich podstawowych walut obcych.

Tabela 18. Różnice kursowe walut obcych i złota oraz wynik z rezerwy kursowej w 2024 i 2023 r. (w mld zł)

2024	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Złoto	Pozostałe	Razem
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	0,8	-1,9	0,2	-2,1	-2,3	-1,9	-1,1	0,0	0,0	-8,3
Różnice kursowe	0,8	-1,9	0,2	-2,1	-2,3	-1,9	-1,1	0,0	0,0	-8,3
- zrealizowane różnice kursowe	0,8	-0,4	0,2	-0,2	-0,3	-0,4	-0,3	0,0	0,0	-0,7
- koszty niezrealizowane z wyceny kursowej	-	-1,5	-	-1,9	-2,0	-1,4	-0,8	-	-0,0	-7,7
RZIS.11. Wynik z rezerwy kursowej										-
2023	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Złoto	Pozostałe	Razem
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-5,4	-6,7	-3,7	-4,7	-4,6	-4,1	-1,8	0,0	-0,1	-31,0
Różnice kursowe	-5,4	-6,7	-3,7	-4,7	-4,6	-4,1	-1,8	0,0	-0,1	-31,0
- zrealizowane różnice kursowe	2,5	-1,0	-0,3	-0,5	-0,9	-1,5	-0,9	0,0	-0,0	-2,7
- koszty niezrealizowane z wyceny kursowej	-7,9	-5,6	-3,4	-4,2	-3,6	-2,6	-0,9	-	-0,0	-28,2
RZIS.11. Wynik z rezerwy kursowej										15,1
Zmiana wyniku z operacji finansowych	6,2	4,8	3,9	2,6	2,3	2,3	0,6	-0,0	0,1	22,6
Zmiana wyniku z rezerwy kursowej										-15,1

Rezerwa kursowa zabezpiecza bank centralny przed materializacją ryzyka kursowego i jej negatywnym wpływem na wynik finansowy (niekorzystny wpływ na wartość aktywów w walutach obcych ma aprecjacja kursu złotego). W 2023 r. NBP rozwiązał w całości rezerwę kursową na pokrycie kosztów z niezrealizowanych różnic kursowych w kwocie 15,1 mld zł.

15.3.3. Wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej

Głównym instrumentem prowadzonej polityki pieniężnej w warunkach nadpłynności krajowego sektora bankowego były bony pieniężne. W związku z emisją bonów pieniężnych NBP ponosi koszty dyskonta (są one prezentowane w wyniku z odsetek). Poziom kosztów prowadzonej polityki pieniężnej zależy głównie od nadpłynności sektora bankowego oraz poziomu stóp procentowych, stopy rezerwy obowiązkowej i stopy jej oprocentowania ustalanych przez Radę Polityki Pieniężnej. Skutkiem działań zmniejszających negatywny wpływ pandemii COVID-19, prowadzonych przez NBP w latach 2020–2021, był natomiast dodatni wynik z tytułu odsetek od skupionych dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej (odsetki, dyskonto i premia).

Tabela 19. Wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej w 2024 i 2023 r. (w mld zł)

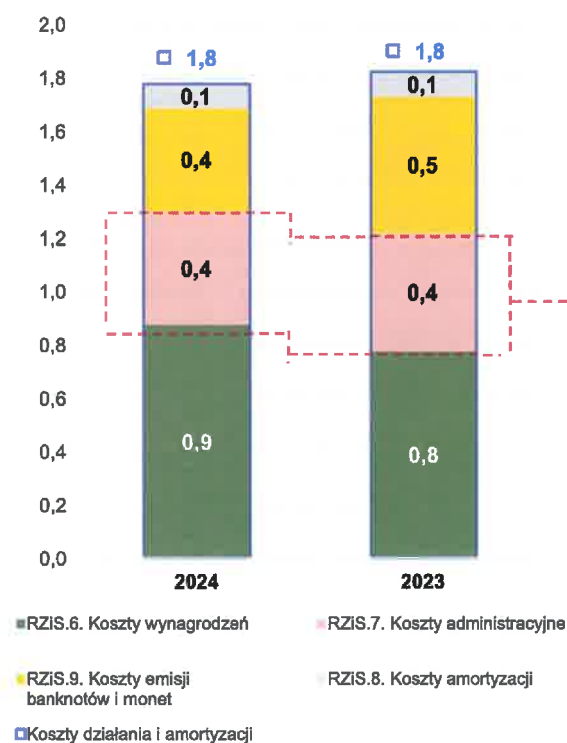
	2024	2023	Zmiana
RZiS.1. Wynik z odsetek	-21,2	-20,6	-0,5
Bony pieniężne NBP	-18,7	-18,1	-0,6
Rezerwa obowiązkowa	-4,3	-4,4	0,1
Depozyt na koniec dnia	-0,3	-0,3	0,0
Dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej	2,1	2,2	-0,1
Inne	0,0	0,0	-0,0

W 2024 r. NBP odnotował ujemny wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej. Spadek wyniku w porównaniu z poprzednim rokiem wiązał się przede wszystkim z wyższymi kosztami dyskonta od wyemitowanych przez NBP bonów pieniężnych, co jest skutkiem wzrostu średniorocznego poziomu bonów pieniężnych.

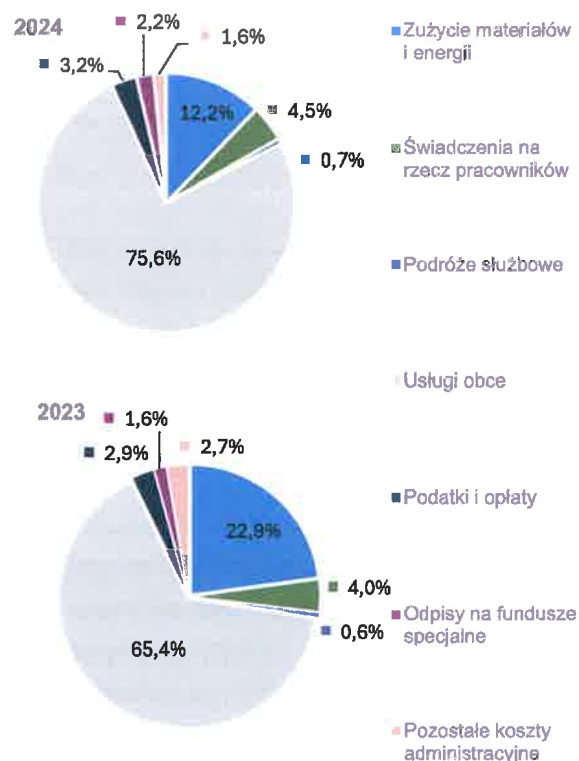
15.3.4. Koszty działania i amortyzacji

W 2024 r. NBP odnotował spadek kosztów działania i amortyzacji o 0,05 mld zł (2,5%) w stosunku do 2023 r. Było to związane m.in. z niższymi kosztami emisji znaków pieniężnych (tj. kosztami produkcji banknotów i monet) oraz niższymi kosztami administracyjnymi przy jednocześnie wyższych kosztach wynagrodzeń zgodnie z przyjętą polityką kadrowo-płacową. Koszty emisji znaków pieniężnych zależą przede wszystkim od liczby zamówionych banknotów i monet oraz cen ich zakupu, a także od kosztów zakupu kruszcu do produkcji monet.

Wykres 31. Struktura kosztów działania i amortyzacji w 2024 i 2023 r. (w mld zł)

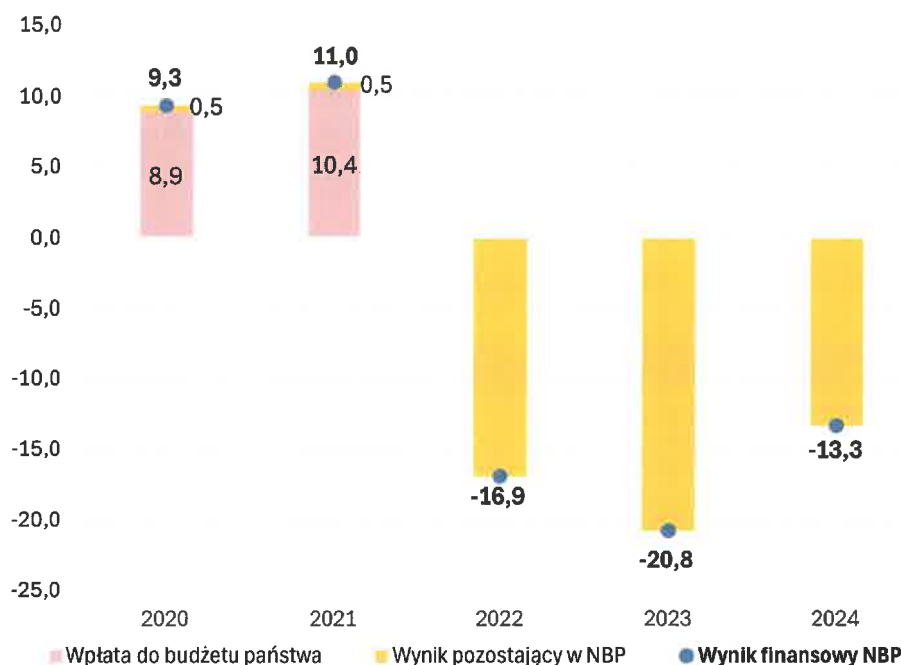
Wykres 32. Struktura kosztów administracyjnych w 2024 i 2023 r. (w %)

15.3.5. Podział wyniku finansowego oraz wpłata z zysku do budżetu państwa

Wynik finansowy NBP za 2024 r. był ujemny i wyniósł -13,3 mld zł. Strata za 2024 r. powiększy niepokryte straty wykazywane w kapitale NBP w pozycji *Straty z lat ubiegłych*.

Wykres 33. Wynik finansowy i wpłata z zysku do budżetu państwa w latach 2020 - 2024 (w mld zł)

Uwaga: wykres prezentuje wynik finansowy za dany rok. Wpłata do budżetu państwa jest dokonywana w kolejnym roku, po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego NBP przez Radę Ministrów.

Renta mennicza

Z emisją pieniądza gotówkowego wiążą się koszty zakupu banknotów i monet. W przeciwieństwie do zobowiązań NBP pieniądź w obiegu nie podlega oprocentowaniu, a tym samym nie generuje dla NBP kosztów z tytułu odsetek. Pozyskane w zamian aktywa finansowe są natomiast źródłem określonych przychodów dla NBP.

Przychody osiągnięte z aktywów, których źródłem finansowania jest wyemitowany pieniądź w obiegu, pomniejszone o koszty emisji, nazywa się rentą menniczą. Stanowią one dochód z emisji pieniądza (*seigniorage*).

Głównym składnikiem aktywów NBP są rezerwy dewizowe (w tym złoto), a od 2020 r. również dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej utrzymywane na potrzeby polityki pieniężnej. Z tego względu można przyjąć w uproszczeniu, że dochodem z emisji pieniądza będzie część wyniku zarządzania rezerwami dewizowymi, w tym z różnic kursowych, oraz wyniku z tytułu dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej, odpowiadająca udziałowi zobowiązań z tytułu emisji pieniądza w sumie aktywów NBP, pomniejszona o koszty emisji znaków pieniężnych. W 2024 r. tak oszacowana renta mennicza wyniosła 6,8 mld zł (-3,1 mld zł w 2023 r.).

15.3.6. Rachunek zysków i strat NBP – zestawienie pięcioletnie

Na wartość wyniku finansowego NBP największy wpływ ma utrzymywanie rezerw dewizowych (stopy zwrotu z ich inwestowania oraz zmiany kursów walut obcych), a także wielkość operacji polityki pieniężnej oraz krajowe stopy procentowe. Zmiany wyniku finansowego najczęściej są spowodowane wahaniami kursów walut obcych względem złotego. Ponadto na wynik finansowy wpływają zmiany rentowności dłużnych papierów wartościowych na rynkach zagranicznych oraz poziom krajowych stóp procentowych.

Tabela 20. Rachunek zysków i strat NBP w latach 2020–2024 (w mld zł)

	2024	2023	2022	2021	2020
RZIS.1. Wynik z odsetek	-1,4	-1,6	-5,8	2,3	3,1
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-10,8	-32,6	-11,2	16,6	10,5
RZIS.3. Wynik z prowizji i opłat	0,0	0,0	-0,0	0,0	0,0
RZIS.4. Przychody z instrumentów kapitałowych oraz udziałów	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.5. Pozostałe przychody	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
RZIS.6. Koszty wynagrodzeń	-0,9	-0,8	-0,7	-0,6	-0,6
RZIS.7. Koszty administracyjne	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,2
RZIS.8. Koszty amortyzacji	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
RZIS.9. Koszty emisji banknotów i monet	-0,4	-0,5	-0,4	-0,4	-0,3
RZIS.10. Pozostałe koszty	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Zysk/strata za rok obrotowy przed wynikiem z rezerwy kursowej	-13,3	-35,9	-18,4	17,6	12,5
RZIS.11. Wynik z rezerwy kursowej	-	15,1	1,4	-6,6	-3,2
Zysk/strata za rok obrotowy	-13,3	-20,8	-16,9	11,0	9,3

Załączniki

Wybrane dane makroekonomiczne i finansowe

Tabela 1. PKB i jego komponenty w latach 2016–2024

	2024		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024			
	Ceny bieżące (mld PLN)	proc. PKB	Roczna dynamika (w proc., ceny stałe roku poprzedniego)												
												Q1	Q2	Q3	Q4
PKB	3641,2	100,0	3,0	5,2	6,2	4,6	-2,0	6,9	5,3	0,2	2,9	2,2	3,2	2,8	3,4
Popyt krajowy	3495,3	96,0	2,3	5,4	6,6	3,5	-2,8	8,6	4,8	-3,0	4,2	1,9	4,9	4,6	5,3
Spożycie	2852,4	78,3	3,4	5,3	4,5	4,0	-1,3	5,9	4,0	0,9	4,3	5,3	6,1	1,3	4,6
Spożycie gospodarstw domowych	2060,1	56,6	3,7	6,1	4,6	3,3	-3,4	6,2	5,0	-0,3	3,1	4,3	4,5	0,2	3,5
Akumulacja	642,8	17,7	-1,4	5,8	14,7	1,7	-8,1	19,4	7,7	-16,6	4,0	-17,0	-1,1	20,8	7,3
Nakłady brutto na środki trwałe	614,8	16,9	-7,4	1,8	13,7	7,5	-3,0	1,5	1,7	12,7	-2,2	3,6	3,9	-4,3	-6,9
Eksport	1905,4	52,3	9,0	9,1	6,8	5,3	-1,1	12,3	7,4	3,7	2,0	3,3	4,5	0,0	0,2
Import	1759,5	48,3	7,7	9,8	7,5	3,2	-2,5	16,3	6,8	-1,5	4,2	2,9	7,6	3,1	3,5
Wartość dodana	3237,1	88,9	2,9	5,0	6,2	4,5	-2,1	6,6	5,5	1,3	2,2	1,9	2,2	2,3	2,5
Przemysł	742,8	20,4	4,5	1,9	4,9	4,9	-3,5	1,1	7,4	-0,8	1,0	0,1	0,7	1,2	1,7
Budownictwo	216,8	6,0	-4,3	-0,4	12,4	0,8	-7,3	7,8	2,4	0,1	-6,7	-10,8	-6,3	-3,0	-7,8
Usługi rynkowe i rolnictwo	1760,3	48,3	3,8	8,1	6,2	5,4	-2,1	8,6	6,9	2,3	3,4	3,5	3,6	2,8	3,8
Usługi nierynkowe	517,2	14,2	1,0	2,9	5,6	2,8	3,5	8,2	-1,0	2,0	4,6	3,8	4,2	4,7	5,6
Wkład do rocznej dynamiki PKB (w pkt proc., ceny stałe roku poprzedniego)															
Popyt krajowy	-	-	2,3	5,3	6,4	3,4	-2,6	8,1	4,7	-2,4	4,0	1,8	4,5	4,4	5,0
Spożycie	-	-	2,6	4,1	3,5	3,1	-1,1	4,5	3,0	0,5	3,3	4,2	4,7	1,1	3,3
Spożycie gospodarstw domowych	-	-	2,1	3,6	2,7	2,0	-2,0	3,5	2,8	-0,1	1,7	2,6	2,6	0,1	1,7
Akumulacja	-	-	-0,3	1,2	2,9	0,1	-1,5	3,6	1,7	-2,9	0,7	-2,4	-0,2	3,3	1,7
Nakłady brutto na środki trwałe	-	-	-1,5	0,3	2,4	1,2	-0,4	0,2	0,3	1,7	-0,4	0,5	0,6	-0,7	-1,7
Eksport netto	-	-	0,7	-0,1	-0,2	1,2	0,6	-1,2	0,6	2,6	-1,1	0,4	-1,3	-1,6	-1,6
Wkład do rocznej dynamiki wartości dodanej (w pkt proc., ceny stałe roku poprzedniego)															
Przemysł	-	-	1,2	0,5	1,2	1,2	-0,9	0,3	1,9	-0,2	0,3	0,0	0,2	0,3	0,5
Budownictwo	-	-	-0,4	0,0	0,9	0,1	-0,6	0,6	0,2	0,0	-0,5	-0,5	-0,5	-0,2	-0,6
Usługi rynkowe i rolnictwo	-	-	1,9	4,1	3,2	2,8	-1,1	4,5	3,6	1,2	1,7	1,8	1,9	1,6	1,8
Usługi nierynkowe	-	-	0,1	0,4	0,8	0,4	0,5	1,3	-0,2	0,3	0,7	0,7	0,6	0,7	0,8

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Usługi rynkowe i rolnictwo obejmują sekcje A, G-N i R-U klasyfikacji PKD: rolnictwo, handel, transport, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację, działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości, działalność profesjonalną, naukową i techniczną, administrowanie i działalność wspierającą, kulturę, rozrywkę i rekreację, pozostałą działalność usługową, działalność gospodarstw domowych oraz organizacje i zespoły eksterytorialne.

Usługi nierynkowe obejmują sekcje O, P i Q klasyfikacji PKD: administrację publiczną i obronę narodową, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukację, a także ochronę zdrowotną i pomoc społeczną. Wkłady do dynamiki PKB i dynamiki wartości dodanej mogą nie sumować się do łącznej dynamiki PKB i dynamiki wartości dodanej ze względu na zaokrąglenia.

Tabela 2. Roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz wkład głównych grup do rocznej dynamiki CPI

	Wagi 2024 proc.	Roczna dynamika (w proc.)												średnio w 2024 r.	średnio w 2023 r.
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
CPI	100,0	3,7	2,8	2,0	2,4	2,5	2,6	4,2	4,3	4,9	5,0	4,7	4,7	3,6	11,4
Inflacja bazowa	54,5	6,2	5,4	4,6	4,1	3,8	3,6	3,8	3,7	4,3	4,1	4,3	4,0	4,3	10,1
Towary nieżywnościowe	28,5	4,9	3,9	2,8	2,2	1,5	1,4	1,6	1,5	2,0	1,7	1,7	1,6	2,2	9,1
Usługi	26,0	7,6	7,0	6,6	6,2	6,2	6,1	6,2	6,2	6,8	6,7	7,2	6,6	6,6	11,2
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,6	4,9	2,7	0,3	1,9	1,6	2,5	3,2	4,1	4,7	4,9	4,8	4,8	3,3	15,1
Przetworzona	15,2	4,5	3,3	1,9	3,0	2,6	3,3	3,8	4,5	4,9	5,1	5,2	5,8	4,0	15,7
Nieprzetworzona	12,4	5,3	1,9	-1,6	0,4	0,3	1,5	2,6	3,6	4,5	4,7	4,3	3,6	2,5	14,3
Energia	17,9	-4,9	-4,2	-3,2	-1,9	0,0	-0,6	7,1	6,3	6,9	7,7	5,6	6,6	2,0	9,8
Nośniki energii	11,8	-3,1	-3,0	-2,5	-2,2	-1,9	-1,6	10,1	10,4	11,4	11,5	11,7	12,0	4,3	17,5
Energia elektryczna	4,4	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2	18,5	18,5	21,2	21,2	21,2	21,2	9,5	21,4
Gaz	2,9	-2,5	-2,1	-1,8	-1,5	-1,1	-0,9	16,1	16,6	16,9	16,7	16,8	17,0	7,4	15,9
Opał	2,2	-20,0	-18,2	-16,1	-15,2	-13,9	-12,8	-11,4	-9,7	-9,4	-9,1	-8,1	-6,3	-12,8	-2,2
Energia ciepła	2,4	11,6	8,7	7,5	7,5	7,2	6,8	6,7	6,1	5,9	6,2	5,9	5,5	7,1	33,3
Paliwa	6,1	-8,3	-6,4	-4,5	-1,2	3,6	1,6	1,2	-1,7	-2,0	0,0	-6,0	-3,9	-2,4	-4,0
wg 12 grup COICOP															
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,6	4,9	2,7	0,3	1,9	1,6	2,5	3,2	4,1	4,7	4,9	4,8	4,8	3,3	15,1
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	5,7	8,7	6,7	5,2	4,6	4,1	3,9	4,4	4,3	4,4	4,3	3,9	3,3	4,8	11,1
Odzież i obuwie	3,9	3,0	2,6	1,1	0,4	-0,2	-0,9	-1,0	-1,4	-1,8	-1,8	-1,4	-1,7	-0,3	6,2
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	20,4	1,3	1,1	1,3	1,4	1,6	1,7	8,7	9,0	9,7	9,7	9,9	10,1	5,5	14,3
Wypożyczenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	4,9	4,8	4,0	2,6	2,2	1,4	1,7	1,7	1,4	1,2	0,4	0,9	0,4	1,9	10,4
Zdrowie	5,4	4,5	4,5	4,0	3,9	2,8	2,8	3,0	2,7	6,1	5,9	5,3	5,5	4,2	8,4
Transport	9,3	-5,0	-4,0	-2,9	-1,6	2,2	0,6	0,6	-1,4	-1,5	-0,4	-4,1	-3,3	-1,8	0,1
Łączność	4,3	5,7	3,5	2,6	1,7	2,2	1,2	1,2	1,0	2,6	1,3	4,1	4,1	2,6	8,3
Rekreacja i kultura	6,3	5,0	4,4	4,1	4,5	3,7	3,8	3,8	4,1	5,4	5,5	6,1	5,5	4,7	11,6
Edukacja	0,9	9,5	9,2	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,2	9,3	9,2	9,1	12,6
Restauracje i hotele	5,6	9,4	8,9	8,6	8,3	7,9	7,7	7,6	7,5	7,4	7,2	7,0	6,8	7,8	13,8
Inne towary i usługi	5,8	6,9	6,7	5,4	5,1	3,7	4,3	4,0	4,2	3,6	4,0	3,3	3,1	4,5	11,6
	Wagi 2024 proc.	Wkład do rocznej dynamiki CPI (w pkt proc.)												średnio w 2024 r.	średnio w 2023 r.
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
CPI	100,0	3,7	2,8	2,0	2,4	2,5	2,6	4,2	4,3	4,9	5,0	4,7	4,7	3,6	11,4
Inflacja bazowa	54,5	3,3	2,9	2,5	2,2	2,0	2,0	2,1	2,1	2,4	2,3	2,4	2,2	2,4	5,5
Towary nieżywnościowe	28,5	1,4	1,1	0,8	0,6	0,4	0,4	0,5	0,4	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	2,7
Usługi	26,0	1,9	1,8	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,8	1,8	1,9	1,7	1,7	2,8
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,6	1,3	0,7	0,1	0,5	0,4	0,7	0,9	1,1	1,3	1,3	1,3	1,3	0,9	4,1
Przetworzona	15,2	0,7	0,5	0,3	0,5	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9	0,6	2,4
Nieprzetworzona	12,4	0,7	0,2	-0,2	0,1	0,0	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,5	0,4	0,3	1,7
Energia	17,9	-0,9	-0,8	-0,6	-0,3	0,0	-0,1	1,2	1,1	1,2	1,3	1,0	1,2	0,4	1,8
Nośniki energii	11,8	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	0,5	2,1
Energia elektryczna	4,4	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,4	0,9
Gaz	2,9	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,2	0,4
Opał	2,2	-0,5	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,3	-0,1
Energia ciepła	2,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,8
Paliwa	6,1	-0,5	-0,4	-0,3	-0,1	0,2	0,1	0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,4	-0,2	-0,1	-0,3
wg 12 grup COICOP															
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,6	1,3	0,7	0,1	0,5	0,4	0,7	0,9	1,1	1,3	1,3	1,3	1,3	0,9	4,1
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	5,7	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,6
Odzież i obuwie	3,9	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,3
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	20,4	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	1,8	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0	1,1	2,8
Wypożyczenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	4,9	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,5
Zdrowie	5,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,5
Transport	9,3	-0,5	-0,4	-0,3	-0,1	0,2	0,1	0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,4	-0,3	-0,2	0,0
Łączność	4,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,4
Rekreacja i kultura	6,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,7
Edukacja	0,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Restauracje i hotele	5,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,7
Inne towary i usługi	5,8	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,6

Źródło: dane GUS i obliczenia NBP.

Podana w tabeli inflacja bazowa oznacza inflację CPI po wyłączeniu cen żywności i energii.

Tabela 3. Bilans płatniczy (w mln PLN) w latach 2016–2024

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rachunek bieżący	-19 588	-23 319	-42 373	-6 208	56 557	-35 876	-69 630	61 711	7 562
Saldo obrotów towarowych	-5 812	-20 464	-47 990	-18 733	31 444	-35 439	-103 240	22 017	-27 326
Saldo usług	60 802	76 758	91 427	103 068	101 085	120 649	168 707	179 140	173 264
Saldo dochodów pierwotnych	-72 879	-85 007	-90 867	-95 547	-87 450	-116 955	-121 949	-130 187	-122 631
Saldo dochodów wtórnych	-1 699	5 394	5 057	5004	11 478	-4 131	-13 148	-9 259	-15 745
Rachunek kapitałowy	17 882	22 313	34 135	38 170	41 456	20 582	5 881	4 192	9 855
Rachunek finansowy	12 427	-11 951	-4 186	17 383	76 505	-17 489	-70 583	65 874	-27 007
Saldo inwestycji bezpośrednich	-15 282	-31 834	-62 628	-52 172	-58 499	-105 390	-127 177	-83 396	-42 090
Saldo inwestycji portfelowych	-14 247	-17 162	15 998	46 508	29 424	45 256	-11 275	20 094	-44 490
Saldo pozostałych inwestycji	-48 078	71 853	20 642	-11 147	37 623	-16 177	9 032	30 382	-63 880
Pochodne instrumenty finansowe	766	-4 256	-4 760	-5 364	-4 253	-13 671	-2 369	11 919	5 909
Oficjalne aktywa rezerwowe	89 268	-30 552	26 562	39 558	72 210	72 493	61 206	86 875	117 544
Saldo błędów i opuszczeń	14 133	-10 945	4 052	-14 579	-21 508	-2 195	-6 834	-29	-44 424

Źródło: dane NBP.

Tabela 4. Wybrane wskaźniki nierównowagi zewnętrznej w latach 2016–2024

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Saldo obrotów bieżących/PKB (w proc.)	-1,0	-1,2	-2,0	-0,3	2,4	-1,3	-2,2	1,8	0,2
Saldo obrotów bieżących i kapitałowych/PKB (w proc.)	-0,1	-0,1	-0,4	1,4	4,1	-0,6	-2,1	1,9	0,5
Saldo obrotów towarowych i usług/PKB (w proc.)	2,9	2,8	2,0	3,6	5,6	3,2	2,1	5,9	4,0
Oficjalne aktywa rezerwowe (w miesiącach importu towarów i usług)	6,5	4,8	4,9	5,2	6,3	5,6	4,7	5,1	6,2
Zadłużenie zagraniczne brutto/PKB (w proc.)	76,3	66,9	63,6	58,4	60,1	56,0	53,3	49,4	51,7
Międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto/PKB (w proc.)	-60,0	-60,7	-55,0	-49,2	-44,5	-40,6	-34,6	-31,6	-29,0

Źródło: dane NBP i GUS, obliczenia NBP.

Tabela 5. Agregat monetarny M3 (stan na koniec roku w mln zł)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Pieniądz M3	1 265 662	1 324 369	1 446 093	1 565 575	1 822 728	1 984 816	2 091 255	2 268 221	2 480 001
Operacje z przyrzeczeniem odkupu	6 239	6 478	11 240	6 809	2 836	5 821	4 920	5 387	5 986
Emisja dłużnych papierów wartościowych z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie	3 211	5 043	6 620	6 117	5 143	4 498	8 087	3 614	4 919
Emisja udziałów/jednostek uczestnictwa w funduszach rynku pieniężnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pieniądz M2	1 256 212	1 312 847	1 428 233	1 552 648	1 814 749	1 974 497	2 078 248	2 259 220	2 469 096
Depozyty i inne zobowiązania do 2 lat włącznie	440 908	406 473	415 880	397 776	283 035	249 710	493 347	574 085	610 354
Gospodarstwa domowe	302 917	279 207	282 755	277 564	190 210	147 790	302 448	364 102	386 003
Pozostałe instytucje finansowe	23 244	22 190	24 489	26 225	19 600	18 283	30 825	40 048	29 193
Przedsiębiorstwa niefinansowe	99 234	88 269	87 586	82 830	65 214	74 747	138 282	150 459	169 943
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	7 251	7 515	7 779	7 373	3 886	3 178	7 287	10 012	9 444
Instytucje samorządowe	5 887	6 046	4 562	3 244	3 272	4 332	9 190	7 511	11 228
Fundusze zabezpieczenia społecznego	2 375	3 245	8 710	540	853	1 380	5 317	1 953	4 544
Pieniądz M1	815 304	906 375	1 012 353	1 154 872	1 531 714	1 724 787	1 584 901	1 685 134	1 858 742
Pieniądz gotówkowy w obiegu (poza kasami MIF)	174 401	184 486	203 212	224 073	306 809	340 406	353 708	362 609	399 102
Depozyty i inne zobowiązania bieżące	640 903	721 888	809 141	930 799	1 224 904	1 384 380	1 231 193	1 322 526	1 459 641
Gospodarstwa domowe	402 001	453 227	523 307	603 824	786 844	898 211	776 517	838 522	939 874
Pozostałe instytucje finansowe	25 899	31 589	32 800	26 065	31 196	37 769	33 564	37 850	45 913
Przedsiębiorstwa niefinansowe	169 753	187 139	199 722	233 409	311 223	340 367	325 017	353 356	353 828
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	14 912	16 426	18 290	19 471	25 717	28 311	28 174	28 928	29 937
Instytucje samorządowe	25 255	26 744	27 722	33 936	50 999	67 733	57 903	53 613	75 794
Fundusze zabezpieczenia społecznego	3 084	6 764	7 299	14 093	18 926	11 990	10 018	10 256	14 294

Źródło: dane NBP.

MIF – Monetarne Instytucje Finansowe.

Tabela 6. Czynniki kreacji pieniądza M3 (stan na koniec roku w mln zł)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aktywa zagraniczne netto	234 209	232 528	290 278	344 825	428 689	525 127	639 095	734 069	869 892
Aktywa zagraniczne	572 727	483 804	544 419	590 795	700 775	816 705	971 076	1 074 181	1 242 099
Pasywa zagraniczne	338 519	251 276	254 141	245 969	272 087	291 579	331 981	340 113	372 207
Należności	1 137 243	1 175 789	1 264 010	1 324 871	1 385 186	1 452 454	1 470 517	1 479 601	1 535 517
Kredyty i inne należności	1 076 440	1 113 993	1 197 892	1 259 552	1 262 829	1 327 636	1 346 044	1 345 345	1 411 870
Gospodarstwa domowe	665 062	676 362	723 233	766 334	789 087	826 552	794 280	776 627	797 856
Pozostałe instytucje finansowe	58 546	65 782	74 182	83 732	81 788	96 150	113 376	137 384	158 354
Przedsiębiorstwa niefinansowe	314 533	333 362	358 589	366 114	348 096	362 898	398 062	385 918	406 702
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	6 485	6 946	7 296	7 621	7 995	8 359	8 496	8 266	8 392
Instytucje samorządowe	31 814	31 541	34 592	35 750	35 863	33 676	31 829	37 150	40 565
Fundusze zabezpieczenia społecznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	48 020	47 502	47 610	46 910	103 687	108 951	110 198	120 506	108 302
Pozostałe instytucje finansowe	3 959	3 496	3 500	3 164	61 781	66 655	65 696	71 042	55 485
Przedsiębiorstwa niefinansowe	25 423	24 941	22 584	19 637	16 529	17 090	16 456	13 681	12 803
Instytucje samorządowe	18 638	19 064	21 526	24 109	25 377	25 206	28 046	35 783	40 013
Akcje i pozostałe udziały kapitałowe oraz udziały/jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych niebędących funduszami rynku pieniężnego, w tym:	12 783	14 294	18 508	18 409	18 669	15 867	14 275	13 749	15 346
Pozostałe instytucje finansowe	10 601	12 070	15 676	15 882	16 252	13 702	12 426	12 246	14 038
Przedsiębiorstwa niefinansowe	2 182	2 222	2 831	2 526	2 416	2 158	1 848	1 473	1 278
Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	253 371	268 824	275 697	310 283	411 635	388 064	341 747	414 300	458 284
Należności od instytucji rządowych szczebla centralnego, w tym:	311 159	321 398	346 352	383 746	533 733	536 411	504 185	580 236	671 698
Kredyty	961	1 011	1 043	1 127	1 287	1 614	1 625	1 898	2 055
Dłużne papiery wartościowe	259 586	267 216	293 297	331 138	475 229	475 925	438 982	514 430	598 728
Zobowiązania wobec instytucji rządowych szczebla centralnego	57 788	52 574	70 655	73 464	122 099	148 347	162 438	165 936	213 413
Długoterminowe zobowiązania finansowe	389 984	374 963	407 306	438 021	505 957	501 988	487 265	515 848	624 642
Depozyty i inne zobowiązania powyżej 2 lat	25 189	25 784	25 676	28 812	28 956	26 039	26 771	27 105	24 054
Gospodarstwa domowe	19 839	21 344	21 836	25 362	25 549	23 334	24 605	25 016	22 411
Pozostałe instytucje finansowe	4 452	3 483	2 939	2 541	2 312	1 243	630	516	409
Przedsiębiorstwa niefinansowe	777	789	772	784	948	1 311	1 376	1 453	1 071
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	102	144	100	100	118	126	137	94	99
Instytucje samorządowe	19	24	29	26	28	25	23	26	65
Fundusze ubezpieczeń społecznych	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych z terminem pierwotnym powyżej 2 lat	53 782	69 762	72 267	78 530	106 207	117 215	124 363	150 698	205 297
Kapitał i rezerwy	311 013	279 417	309 363	330 679	370 794	358 733	336 131	338 045	395 291
Aktywa trwałe (bez aktywów finansowych)	52 610	53 221	54 777	61 958	65 391	65 037	66 972	71 506	75 099
Saldo pozostałych pozycji netto	-21 788	-31 031	-31 364	-38 341	37 785	56 121	60 190	84 593	165 852

Źródło: dane NBP.

Lista wybranych publikacji NBP

W czasopismach z bazy *Web of Science*¹⁰⁵ (tzw. lista filadelfijska) ukazały się:

- Marcin Bielecki, Michał Brzoza-Brzezina, Aneta Błazejowska, Kamila Kuziemska-Pawlak, Grzegorz Szafranski, *Estimates and Projections of the Natural Rate of Interest for Poland and the Euro Area*, „Gospodarka Narodowa. The Polish Journal of Economics”, 319(3), s. 1-32.
- James Bullard, Aarti Singh, Jacek Suda, *Optimal Macroeconomic Policies in a Heterogeneous World*, „IMF Economic Review”, 72(3), s. 991-1041.
- Anna Dobrzańska, Paweł Smaga, *Assessment of macroprudential strategy documents: Are they ready for the challenges ahead?*, „Journal of Banking Regulation”, 25, s. 437-450.
- Michał Gradzewicz, Janusz Jabłonowski, Michał Sasiela, Zbigniew Żółkiewski, *The impact of energy price increases on the Polish economy*, „Energy Economics”, 140.
- Michał Gradzewicz, Jakub Mućk, *Unravelling the Markups Changes: The Role of Price Elasticity of Demand and Concentration*, „Central European Journal of Economic Modelling and Econometrics”, 16(3), s. 255-283.
- Karol Szafranek, Grzegorz Szafranski, Agnieszka Leszczyńska-Paczesna, *Inflation returns. Revisiting the role of external and domestic shocks with Bayesian structural VAR*, „International Review of Economics & Finance”, 93(A), s. 789-810.

Inne publikacje naukowe:

- Anna Dobrzańska, *Towards the enhanced role of deposit guarantee schemes in the European Union crisis management framework*, „Bezpieczny Bank (Safe Bank)”, 93(4), s. 7–30.
- Michał Hebdyński, *Price-setting factors or revealed preferences? How to understand the results of hedonic models and hedonic indices of the housing rental market that base on listings data?*, „Bank i Kredyt”, 55(4), s. 519-550.
- Mariusz Kapuściński, *The short-term effects of changes in capital regulations in Poland*, „Bank i Kredyt”, 55(3), s. 255-286.
- Cezary Kochalski, Krzysztof Kruszewski, Mikołaj Szadkowski, *Pomiar konsekwencji finansowych działalności banku centralnego*, „Bank i Kredyt”, 55(5), s. 551-574.
- Paweł Kowalewski, *Monetary processes in the world economy following the end of the Bretton Woods System*, „Bank i Kredyt”, 55(6), s. 697-730.
- Paweł Kowalewski, *Relationship between central banks' activities and their profitability*, „Bank i Kredyt”, 55(3), s. 221-254.
- Paweł Kowalewski, Dominik A. Skopiec, *Price processes in the global gold market*, „Bank i Kredyt”, 55(4), s. 381-424.
- Paweł Kowalewski, Mikołaj Szadkowski, *The role of net financial assets in the euro area in the scope of Agreement on Net Financial Assets (ANFA)*, „Bank i Kredyt”, 55(2), s. 99-162.

¹⁰⁵ Web of Science Master Journal List: Science Citation Index Expanded (SCIE), Social Sciences Citation Index (SSCI), Emerging Sources Citation Index (ESCI).

- Joanna Niedźwiedzińska, *Strategia celu inflacyjnego a problem wysokiej inflacji - czy uwarunkowania instytucjonalne mają znaczenie?* „Bank i Kredyt” 55(4), s. 425-458.
- Łukasz Sobora, *Nadzór bankowy i jego miejsce w krajach Unii Europejskiej*, „Bank i Kredyt”, 55(2), s. 163-180.
- Jacek Suder, *Perspektywy internacjonalizacji chińskiego renminbi*, „Bank i Kredyt”, 55(6), s. 785-808.

W serii wydawniczej *Materiały i Studia* ukazały się:

- Katarzyna Saczuk, Olga Zajkowska, *Pomiar aktywności zawodowej wobec pandemii i zmian metodologicznych*¹⁰⁶.
- Arkadiusz Jan Derkacz, *Preferencje najemców mieszkań w Polsce. Raport z badania 2024 r.*

W serii wydawniczej *NBP Working Papers* ukazały się:

- William A. Allen, *The Hilton Young mission of ‘money doctors’ from Britain to Poland, 1923 – 1924.*
- Aneta Hryckiewicz, Kinga B. Tchorzewska, Marcin Borsuk, Dimitrios P. Tsomocos, *Navigating the Digital Frontier: Unraveling the Impact of Bank Technology Innovations on Idiosyncratic and Systemic Risks.*
- Michał Gradzewicz, Janusz Jabłonowski, Michał Sasiela, Zbigniew Żółkiewski, *Measuring labor share for Poland – does heterogeneity of labor compensation matter?*
- Michał Gradzewicz, Janusz Jabłonowski, Michał Sasiela, Zbigniew Żółkiewski, *The impact of energy price increases on the Polish economy.*
- Michał Gradzewicz, *The contribution of profits and production costs to price changes in the Polish economy.*
- Julia Jabłońska, Jakub Mućk, *Appetite for Destruction. A firm-level portrait of automation in Poland.*
- Katarzyna Saczuk, Olga Zajkowska, *Measuring labour force participation during pandemics and methodological changes.*

¹⁰⁶ Tekst opublikowany także w wersji angielskiej: *Measuring labour force participation during pandemics and methodological changes.*

Wyniki głosowań członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami

Poniżej zamieszczono wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami podjętymi w 2024 r.

■ Data: 9 stycznia 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 2,00 pkt proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 9 stycznia 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 0,25 pkt proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 4 kwietnia 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 2,00 pkt proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Małowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 8 maja 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 2/2024 w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2023.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Małowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

- Data: 8 maja 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 3/2024 w sprawie oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2023.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
P. Litwiniuk

J.B. Tyrowicz była nieobecna.

- Data: 8 maja 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 4/2024 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2023 r.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
P. Litwiniuk

J.B. Tyrowicz była nieobecna.

■ Data: 9 maja 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 2,00 pkt proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 5 czerwca 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 2,00 pkt proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 3 lipca 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 2,00 pkt proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 3 września 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 5/2024 w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2025.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

I. Duda była nieobecna.

■ Data: 4 września 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 2,00 pkt proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

I. Duda była nieobecna.

■ Data: 2 października 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 2,00 pkt proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

- Data: 6 listopada 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 2,00 pkt proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

- Data: 3 grudnia 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 6/2024 zmieniająca uchwałę w sprawie zasad rachunkowości Narodowego Banku Polskiego, wzoru bilansu, rachunku zysków i strat oraz zawartości informacji dodatkowej.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: J.B. Tyrowicz

■ Data: 3 grudnia 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 7/2024 w sprawie zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2025.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
J.B. Tyrowicz

■ Data: 4 grudnia 2024 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 2,00 pkt proc.

Decyzja RPP:

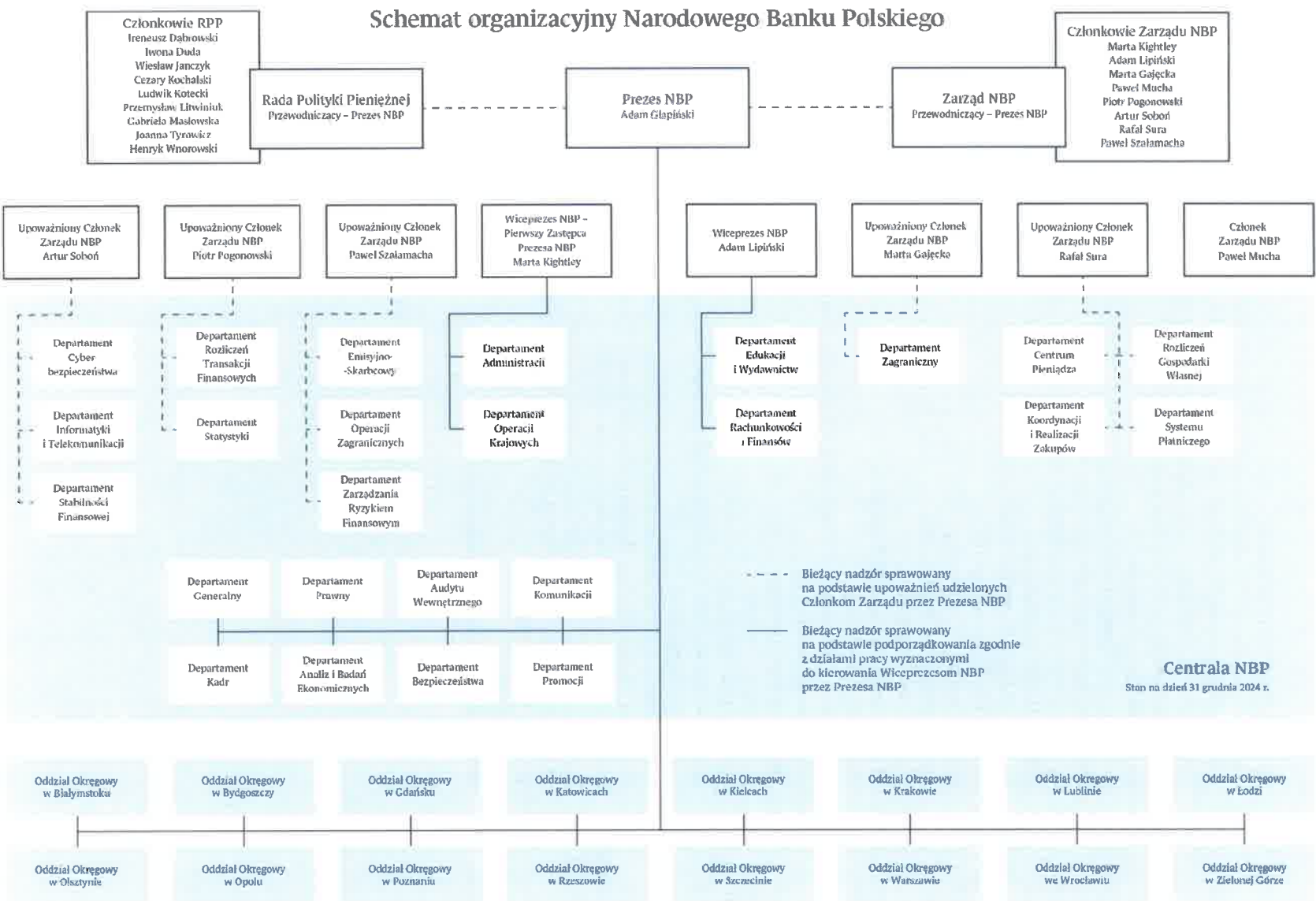
Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Schemat organizacyjny NBP według stanu na 31 grudnia 2024 r.

Spis najważniejszych skrótów

BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
BIS	Bank for International Settlements (Bank Rozrachunków Międzynarodowych)
CROE	cyber resilience oversight expectations for financial market infrastructures (<i>Wymagania nadzorcze w zakresie odporności cybernetycznej dla infrastruktur rynku finansowego</i>)
EBA	European Banking Authority (Europejski Urząd Nadzoru Bankowego)
EBC	Europejski Bank Centralny
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ds. Gospodarczych i Finansowych)
ESBC	Europejski System Banków Centralnych
ERRS	Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KDPW SA	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA
KIR SA	Krajowa Izba Rozliczeniowa SA
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KSF	Komitety Stabilności Finansowej
MF	Ministerstwo Finansów
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
NBP	Narodowy Bank Polski
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju)
NBU	Narodowy Bank Ukrainy
PKB	produkt krajowy brutto
RPP	Rada Polityki Pieniężnej
RTGS	Real-Time Gross Settlement (rozrachunek płatności międzybankowych na zasadzie brutto w czasie rzeczywistym)
SDR	Special Drawing Rights (specjalne prawa ciągnięcia)
SEPA	Single Euro Payments Area (Jednolity Obszar Płatności w Euro)
SORBNET	System Obsługi Rachunków Banków w Centrali NBP
TARGET	Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System (Paneuropejski Zautomatyzowany Błyskawiczny System Rozrachunku Brutto w Czasie Rzeczywistym)
UE	Unia Europejska
UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego